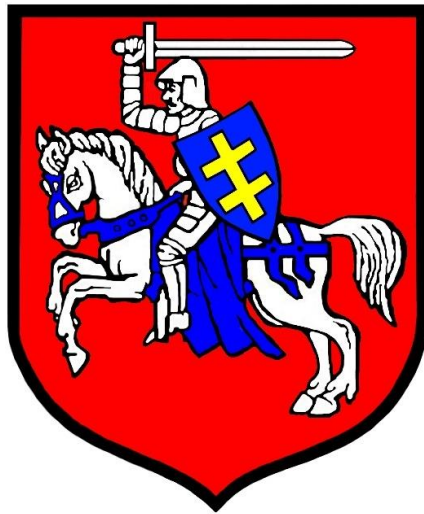

ZAŁĄCZNIK NR 1A
DO UCHWAŁY
RADY MIASTA BRAŃSK
Z DNIA

MIASTO BRAŃSK

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA BRAŃSK

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

BRAŃSK 2021

Spis treści

1. WSTĘP.....	6
2. POŁOŻENIE I RYS HISTORYCZNY	7
2.1. POŁOŻENIE MIASTA BRAŃSK.....	7
2.2. RYS HISTORYCZNY.....	10
3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBŁA PONADLOKALNEGO I LOKALNEGO	11
3.1. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	11
3.2. PLAN ODNOWY MIASTA BRAŃSK, PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA BRAŃSK.....	14
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	16
4.1. STRUKTURA PRZESTRZENNA GMINY	16
4.2. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA	18
4.3. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE MIASTA	36
4.4. OBOWIĄZUJĄCE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	38
4.5. POZWOLENIA NA UŻYTKOWANIE BUDYNKÓW WYDANE W LATACH 2009-2019.....	41
4.6. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	42
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO, ORAZ WYMOGÓW ICH OCHRONY	47
5.1. CHARAKTERYSTYKA ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	47
5.2. STAN ŚRODOWISKA.....	57
5.3. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	60
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	63
6.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW	63
6.2. OBIEKTY WPISANE DO EWIDENCJI ZABYTEKÓW	65
6.3. ARCHEOLOGIA	66
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSEKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	68
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYSTEMU KOMUNIKACJI.....	68
8.1. POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE	68
8.2. UKŁAD DRÓG PUBLICZNYCH.....	70
8.3. SZLAKI TURYSTY I ŚCIEŻKI ROWEROWE.....	77
8.4. NATĘŻENIE RUCHU	77

8.5. KOMUNIKACJA ZBIOROWA	79
8.6. KOMUNIKACJA KOLEJOWA.....	79
9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	79
9.1. SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA	79
9.2. SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA	81
9.3. SIEĆ TELEKOMUNIKACYJNA.....	82
9.4. SIEĆ GAZOWA.....	82
9.5. CIEPŁOWNICTWO	82
9.6. GOSPODARKA ODPADAMI	82
9.7. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII.....	83
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	83
10.1. ZAGROŻENIE POWODZIOWE	83
10.2. HAŁAS	84
10.3. NISKA EMISJA	85
10.4. GOSPODARKA ŚCIEKOWA.....	85
10.5. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH.....	85
10.6. KOPALINY ZŁOŻA	86
10.7. PODSUMOWANIE	86
11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	86
12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	89
13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	89
14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, TERENÓW GÓRNICZYCH, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	90
14.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN	90
14.2. TERENY GÓRNICZE.....	90
14.3. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH	90
14.4. UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	91
15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	91
16. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.....	91
17. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY.....	92
17.1. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA WYNIKAJĄCE Z ANALIZY UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH, ŚRODOWISKOWYCH I SPOŁECZNYCH.....	92
17.2. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z ANALIZY UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH WRAZ Z PROGNOZĄ DEMOGRAFICZNĄ	93

17.3. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z ANALIZY MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY 93

17.4. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ..... 94

1. WSTĘP

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Brańsk zostało opracowane na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2021 r., poz. 741 ze zm.). Podstawę sporządzenia Studium stanowi Uchwała Nr XI/71/2020 Rady Miasta Brańsk z dnia 29 czerwca 2020 roku w sprawie przystąpienia do sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Brańsk. Zgodnie z powyższą uchwałą, przystąpiono do sporządzenia zmiany Studium w granicach administracyjnych miasta.

Zmiana Studium wynika z potrzeby dostosowania jego treści do aktualnych przepisów i wytycznych z zakresu planowania przestrzennego, a także z potrzeby uwzględnienia składanych przez mieszkańców wniosków w sprawie zmiany tego dokumentu. Tym samym nowe Studium miasta ma za zadanie zweryfikować obecny stan zagospodarowania, w celu podtrzymania dotychczasowych kierunków rozwoju lub też wykreowania nowych, przy jednoczesnym zachowaniu racjonalnej polityki przestrzennej Miasta. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Brańsk zostało przyjęte Uchwałą nr XXV/123/01 Rady Miejskiej w Brańsku z dnia 21 grudnia 2001 r. a następnie było kilkakrotnie zmieniane - w latach 2003, 2007, 2012, 2015. Rada Miasta Brańsk

Ustalenia nowej edycji Studium uwzględniają kwestie społeczne, ekonomiczne, kulturowe i środowiskowe w odniesieniu do zagospodarowania przestrzennego. Niniejsze Studium powstało w oparciu o analizę bilansu dotychczasowej polityki, objęło rozważenie różnych scenariuszy rozwoju, co w następstwie umożliwiło wybór optymalnego kierunku rozwoju miasta Brańsk.

Studium jest sporządzane przez Burmistrza Miasta Brańsk oraz przyjmowane, po uzgodnieniach z instytucjami, przez Radę Miasta, przy uwzględnieniu głosu mieszkańców, wyrażonego poprzez wnioski i uwagi, głosy w debacie publicznej oraz głosy Radnych Rady Miasta. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, natomiast pełni funkcję określającą politykę przestrzenną w każdej gminie. Pomimo powyższego faktu, należy podkreślić, iż zapisy Studium są wiążące dla miasta przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dlatego istotnym jest posiadanie aktualnego Studium, na podstawie którego miasto swobodnie może realizować plany inwestycyjne w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Treść Studium jest podzielona na uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego, a jego integralną częścią są załączniki graficzne.

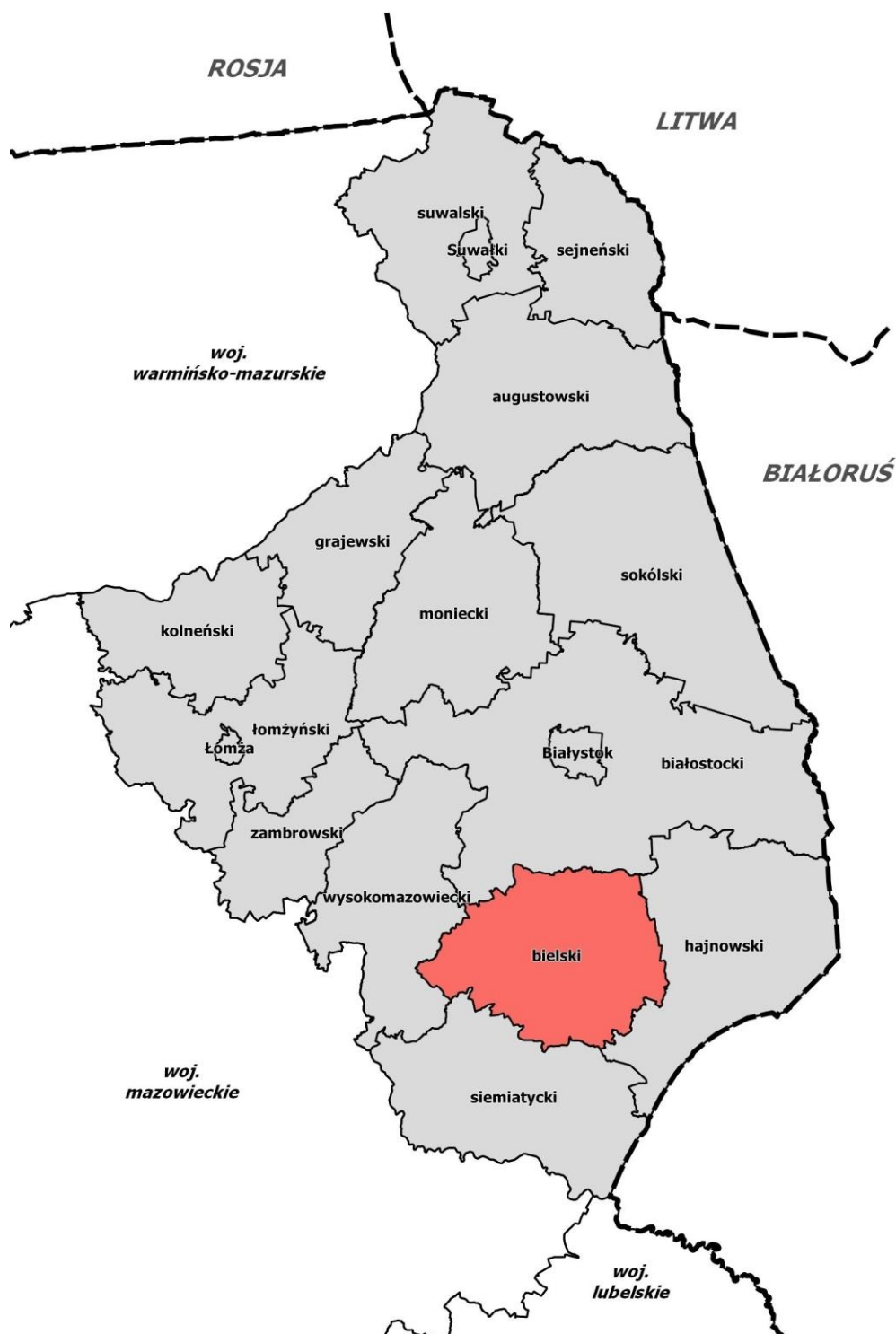
2. POŁOŻENIE I RYS HISTORYCZNY

2.1. POŁOŻENIE MIASTA BRAŃSK

Miasto Brańsk położone jest w powiecie bielskim, w południowej części województwa podlaskiego i stanowi część obszaru „Zielonych Płuc Polski”. Miasto graniczy z miejscowościami należącymi do gminy Brańsk: od północy z wsiami: Zanie, Świrydy, Poletyły, od wschodu z wsiami: Załuskie Kościelne, Bronka, Kalnica, od południa z wsiami: Kiersnówek, Popławy oraz Brzeźnica, a od zachodu z wsiami Patoki i Glinnik. Od południowego zachodu sąsiaduje z Rudką (siedzibą gminy Rudka). Gmina ma charakter miejski, zachowując jednocześnie wiele cech obszarów wiejskich. Jej powierzchnia wynosi 32,43 km², co stanowi 2,34% powierzchni powiatu. Liczba mieszkańców wynosi 3 753 osoby, a gęstość zaludnienia 116 os/km² (GUS, 2019).

W aspekcie przyrodniczym obszar miasta nie wyróżnia się cennymi przyrodniczo obszarami – jego terenów nie objęto żadnymi wielkoobszarowymi formami ochrony przyrody. Nie występują tu także pomniki przyrody. Najcenniejszym elementem systemu przyrodniczego są tereny wzdłuż doliny rzeki Nurzec na południu oraz zwarte kompleksy leśne na północy opracowania. Grunty rolne zajmują ok. 63% powierzchni miasta, a jego lesistość wynosi 28,4%.

Rysunek 1. Położenie powiatu bielskiego na tle województwa podlaskiego.

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2. Położenie miasta Brańsk na tle powiatu bielskiego.

Źródło: opracowanie własne.

Obszar miasta znajduje się w obrębie zlewni trzeciego rzędu rzeki Bug. Główny układ sieci tworzy rzeka Nurzec wraz z dopływem spod Kol. Patoki oraz rzeką Bronką. Pod względem fizycznogeograficznym Brańsk położony jest w granicach mezoregionu Równina Bielska, która jest częścią makroregionu Nizina Północnopolaska. Odległość do przejść granicznych z Białorusią wynosi ok. 100 km do przejścia w Bobrownikach i 60 km do przejścia w Połowcach. Brańsk ma dogodne położenie komunikacyjne w stosunku do najważniejszych ośrodków miejskich w regionie. Od miasta powiatowego Bielsk Podlaski położony jest w odległości ok. 25 km na zachód. Do Białegostoku, zlokalizowanego na północny-wschód, odległość wynosi ok. 60 km. Kolejne, najbliższe położone miasta to Siemiatycze w kierunku południowym w odległości ok. 41 km oraz Wysokie Mazowieckie w odległości ok. 32 km na północny zachód. Odległości i czas przejazdu do najważniejszych dla miasta Brańsk sąsiednich ośrodków miejskich:

- Bielsk Podlaski – 25 km (20 minut),
- Białystok – 60 km (1h 11 minut),
- Wysokie Mazowieckie – 32 km (29 minut),
- Siemiatycze – 41 km (44 minuty).

2.2. RYS HISTORYCZNY

Pierwsi ludzie pojawili się na terenach Brańska już w schyłkowym paleolicie, czyli ok. 10 tys. lat temu. Osadnictwo rozwijało się tutaj przez cały okres starożytny, o czym świadczą liczne stanowiska archeologiczne, między innymi groby kultury amfor kulistych, pochówki szkieletowy należący do jednych z najstarszych we wschodniej Polsce oraz ozdoby kultury łużyckiej. Początków miasta jako odrębnej jednostki historycy doszukują się w zbudowanym w widłach rzek Nurzec i Bronka w X/XI wieku grodzisku, dzisiaj nazywanym „Zamczyskiem”. Pierwsze zachowane dokumenty, w których wspominany jest Brańsk pochodzą z XV w. Osada opisywana była wówczas jako centrum bliżej nieznanego włości, zarządzanej przez namiestnika wielkiego księcia litewskiego oraz jako ośrodek parafialny. 18 stycznia 1493 roku Brańsk jako pierwsze miasto na Podlasiu otrzymał pełne prawa miejskie magdeburskie, nadane przez wielkiego księcia litewskiego Aleksandra Jagiellończyka.

W 1520 r. utworzono województwo podlaskie, które swym obszarem obejmowało między innymi Brańsk. Był on wówczas siedzibą sądów grodzkich i ziemskich oraz miejscem obrad sejmików, pełnił tym samym funkcję stolicy ziemi bielskiej. Na mocy uchwał Unii Lubelskiej Brańsk z całym Podlasiem znalazł się w granicach Korony. W XVI wieku na terenie miasta aktywnie działali król Zygmunt I oraz królowa Bona. Król rozpoczął ponad 270 letnią tradycję brańskich sejmików szlacheckich, samo miasto przeżywało rozkwit gospodarczy, nadwyżki w produkcji zboża eksportowane były do Gdańska. W jego granicach osiedliło się ok. 1800 mieszkańców, było 10 ulic, dwa rynki, dwa kościoły, szkoła parafialna, cerkiew prawosławna, ratusz miejski, dwór królewski, młyn, browar, słodownia i wiele zakładów rzemieślniczych. W mieście funkcjonował cech szewców i garbarzy, liczne grono tworzyli także garncarze, trzce, piekarze i handlarze solą.

Na przełomie XVII i XVIII w. nastąpił czas licznych wojen, które częściowo zniszczyły miasto. Z tym okresem związane jest wydarzenie, które doprowadziło do powstania słynnego przysłowia: „A bodaj cię kat brański oprawił”. Powiedzenie odnosiło się do skazania na śmierć przez sąd grodzki 26 szlachciców, którzy dopuścili się licznych mordów i gwałtów. Kat miejski dokonał wszystkich egzekucji w ciągu jednego dnia, dzięki czemu zyskał sławę również poza granicami miasta. W międzyczasie, mimo trwającego kryzysu, Brańsk utrzymał rangę administracyjnego centrum ziemi bielskiej. Miasto słynęło z czterech dorocznych jarmarków oraz poniedziałkowych targów, w jego obrębie w XVIII w. powstała także stacja pocztowa na trasie z Warszawy do Mitawy.

Po trzecim rozbiore Polski Brańsk znalazł się w powiecie supraskim w Prusach. Następnie w 1807 r. po traktacie w Tylży należał do obszaru Rosji wraz z obwodem białostockim. Staropolski ośrodek administracyjny, pod władzą rosyjskiego zaborcy, zdegradowany został do roli miasta nadetatowego, nieposiadającego już urzędów o ponadlokalnym znaczeniu. W 1830 i 1863 r. wielu mieszkańców zesłano na Syberię w odwecie za udział w zrywach narodowościowych. Jeden z większych, stłumionych buntów miał miejsce w 1826 r., kiedy to żołnierze batalionu saperów Samodzielnego Korpusu Litewskiego odmówili złożenia przysięgi wierności carowi. Mieszkańcy Brańska aktywnie uczestniczyli również w wielu innych walkach w obronie Narodu. W XIX wieku na terenie miasta osiedlili się liczni Żydzi, których imigracja spowodowała znaczny wzrost liczby mieszkańców oraz intensywny rozwój demograficzny.

W czasie I wojny światowej w obrębie Brańska dokonano wielu zniszczeń. Większość ludności ewakuowano w głąb Rosji. Później miasto było pod okupacją niemiecką aż do 1919 roku. Po wojnie odzyskało rangę ośrodka handlowego, gdzie ponownie odbywały się poniedziałkowe targi. Na jego

terenie funkcjonowało wiele organizacji społecznych i zakładów rzemieślniczych, istniały także połączenia autobusowe z Warszawą i Białymstokiem. W 1938 r. w Brańsku mieszkały 4594 osoby (dominowali Żydzi).

We wrześniu 1939 r. w okolicach Brańska, pod Domanowem i Hodyszewem, walczyła wycofująca się tędy przed wojskami hitlerowskimi Suwalska i Podlaska Brygada Kawalerii – dowodzona przez generała Zygmunta Podhorskiego. 7 września podczas niemieckiego nalotu zniszczone zostało centrum miasta. 24 września 1939 r. jego obszar zajęli Sowieci i włączyli do Republiki Białoruskiej. W czerwcu 1941 r. Brańsk opanowali Niemcy. Jesienią 1941 roku Niemcy utworzyli w Brańsku getto składające się z dwóch części. Według szacunków, w getcie łącznie stłoczono od 2400 do 3200 osób pochodzenia żydowskiego. Likwidacja getta miała miejsce w listopadzie 1942 r. W końcu lipca 1944 r., podczas wycofywania wojsk okupacyjnych, miasto z okolicznymi wsiami zostało zniszczone w 35%. Spalono między innymi kościół, most i elektrownię miejską. W 1946 roku w Brańsku mieszkały jedynie 2542 osoby. Miasto aż do początków lat pięćdziesiątych stanowiło silny ośrodek oporu przeciwko nowej władzy „ludowej”. Z tego powodu dopiero w latach 70 – tych XX wieku rozpoczął się jego stopniowy rozwój i odbudowa. W 1992 r. dokonano podziału administracyjnego gminy na trzy odrębne jednostki: Miasto Brańsk, Gminę Brańsk i Gminę Rudka.

Obecnie Brańsk jest gminą miejską, która stanowi ponadlokalne centrum administracyjne, kulturalne, edukacyjne oraz miejsce koncentracji instytucji i obiektów użyteczności publicznej. Zgodnie z miejscowym przestaniem, o mieście często mówi się, że „w Brańsku żyje się po pańsku”, a osoby je odwiedzające cenią sobie ład, porządek i przyjazną atmosferę tworzoną przez gościnnych mieszkańców i liczne tradycje.¹

3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBŁA PONADLOKALNEGO I LOKALNEGO

Miasto jako wspólnota samorządowa ma bardzo szerokie możliwości w kreowaniu własnej polityki przestrzennej oraz kształtowaniu rozwoju przestrzennego, gospodarczego i społecznego na swoim obszarze. Jednakże działania te muszą być spójne zarówno wewnętrznie jak i z dokumentami wyższego rzędu. Do tych drugich zalicza się m.in. Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju i Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa.

3.1. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Studium sporządza się z uwzględnieniem ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Ten z kolei powinien być zgodny z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Obowiązujący Plan

¹ Na podstawie: bransk.podlaskie.pl/index.php/miasto-bransk/historia

Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego został przyjęty Uchwałą nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. Sejmiku Województwa Podlaskiego. Jego integralnymi częściami są część tekstowa, część graficzna, wykaz ponadlokalnych inwestycji celu publicznego oraz Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Białegostoku, w którego obszarze nie znajduje się miasto Brańsk.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego wskazuje kilka zagadnień bezpośrednio dotyczących obszaru miasta Brańsk.

Przed wszystkim miasto należy do **wiejskich obszarów funkcjonalnych**, dla których w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin należy uwzględnić m.in. ochronę oraz poprawę jakości i struktury rolniczej przestrzeni produkcyjnej, organizację struktury osadniczej obszarów wiejskich oraz poprawę i rozwój zagospodarowania małych miast, infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej, racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej wraz z poprawą struktury i jakości przestrzeni produkcyjnej. Wspierane powinny być także: rozwój i modernizacja przemysłu rolno-spożywczego oraz poprawa warunków życia w małych miastach.

Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinna polegać m.in. na zaniechaniu przeznaczenia na cele nierolnicze terenów o uregulowanych stosunkach wodnych, ograniczaniu do niezbędnego minimum przeznaczenia na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności, ograniczanie przeznaczenia na cele nierolnicze zwartych kompleksów gruntów z przewagą III i IV klasy bonitacyjnej oraz zatorfień i zabagnień stanowiących elementy lokalnej sieci ekologicznej, a także zakazy likwidacji zalesień i zadrzewień śródpolnych. Poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej ma sprzyjać między innymi: dostosowywanie programu rozwoju małej retencji w województwie do potrzeb przeciwdziałania deficytom wody w obszarach rolniczych i zjawiskom powodziowym, wzbogacania walorów sieci ekologicznej oraz wypoczynku i turystyki, z priorytetem inwestycyjnym zbiorników zabezpieczających równocześnie możliwie największą ilość tych potrzeb.

Miasto Brańsk znajduje się również w **obszarze przygranicznym**, cechującym się m.in.: niekorzystną sytuacją społeczno-gospodarczą, zaburzoną strukturą demograficzną, niskim poziomem urbanizacji i słabością małych ośrodków miejskich.

Miasto mieści się także w obszarze deficytu wód podziemnych, dlatego wskazana jest racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód, w tym zapobieganie występowaniu deficytów wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego; ochrona w studiach gmin zasobów wód podziemnych oraz rozpoznanych i eksploatowanych wód mineralnych. Ponadto obszary deficytu wód podziemnych wymagają wyłączenia z możliwości lokalizacji użytkowników o dużym zapotrzebowaniu wody i zrzucie ścieków, a także powinno zaniechać się wyznaczania terenów wodochłonnej zabudowy przemysłowej lub terenów eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych o dużym zasięgu odwadniania terenów.

Niewielki, południowy fragment miasta Brańsk (w rejonie doliny Nurca) znajduje się w głównym korytarzu ekologicznym: Puszcza Biała – Puszcza Mielnicka (GKPnC-2A). Obejmuje on elementy przyrody i środowiska naturalnego, w tym między innymi fragmenty rzeki Nurzec.

Plan wskazuje zasady organizacji **struktury funkcjonalnej sieci osadniczej** obszarów wiejskich, które określają organizację funkcjonalną sieci osadniczej obszarów wiejskich województwa w podziale na: jednostki gminne miejskie, wiejskie i wsie, z rozwojową infrastrukturą funkcji ponadlokalnych (ponadstandardowych) oraz pozostałe wsie. Miasto Brańsk jako jednostkę skupiającą funkcje administracyjne gminy wiejskiej, zakwalifikowano do małych miast i wsi pozostałych z infrastrukturą standardowych funkcji publicznych oraz funkcjami mieszkalnictwa i gospodarczymi, w których, w wyniku działań inwestycyjnych wykorzystujących walory położenia oraz korzystne uwarunkowania środowiskowe (np. zbiorniki retencyjne), istnieją warunki do rozwoju funkcji rekreacji i obsługi turystyki o znaczeniu ponadlokalnym. Dla miasta Brańsk ważne są również zapisy dotyczące zwiększenia atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej zabytkowych zespołów urbanistycznych i przestrzeni publicznych oraz uaktywnienia mniej odwiedzanych, a atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie, obszarów województwa (w szczególności Doliny Nurca). Brańsk wyróżniony został w Planie jako: miasto pełniące ważną funkcję o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania pod względem opieki społecznej, obszar koncentracji obiektów archeologicznych, jedno z najlepiej skanalizowanych miast w województwie, obszar (jedynie na południu – w rejonie doliny Nurca) szczególnego zagrożenia powodzią, dla którego mapy zagrożenia powodziowego zostaną opracowane przez Dyrektora RZGW w Warszawie w następnych cyklach planistycznych.

W **zakresie uzbrojenia terenu** plan przewiduje dostosowanie infrastruktury systemu elektroenergetycznego na napięciu WN 110kV do obecnych i przyszłych potrzeb zagospodarowania województwa, z zachowaniem normatywnych standardów ilościowych i jakościowych, poprzez:

- 1) zakończenie realizacji inwestycji polegającej na budowie rozdzielni RS 15/15kV w mieście Brańsk, Augustowie i Czarnej Białostockiej (inwestycja już zrealizowana),
- 2) budowę stacji WN/SN: „Przemysłowa” gm. Juchnowiec Kościelny, Suchowola, miasto Brańsk (w oparciu o powstałą rozdzielnię sieciową 15/15kV),
- 3) budowę linii WN 110kV: Mońki – Suchowola – Dąbrowa Białostocka, Ciechanowiec – Brańsk – Bielsk Podlaski (war. I), Ciechanowiec – Siemiatycze (war. II), Adamowo – Hołowczyce, Kolno – Łyse (woj. mazowieckie), „wcięcie” do linii Dąbrowa Białostocka – Augustów do stacji Augustów II,
- 4) budowę linii elektroenergetycznej SN 15 kV Brańsk – Ciechanowiec m i gm. Brańsk, gm. Rudka, m i gm. Ciechanowiec, m i gm. Bielsk Podlaski jw. W zależności od wyboru wariantu przebiegu linii WN 110kV.

Ponadto zgodnie z planem województwa podlaskiego na terenie miasta Brańsk planuje się:

- 1) rozbudowę łączności teleinformatycznej dla potrzeb administracji publicznej wszystkich szczebli, pod kątem zapewnienia łączności, gromadzenia i udostępniania informacji oraz usprawnienia komunikacji pomiędzy obywatelem a administracją publiczną, w tym realizację projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej” (lokalizacja projektowanego węzła dystrybucyjnego oraz przebieg sieci dystrybucyjnej).

Przez miasto przebiega także linia radiowa SLR Topczewo – SLR Makarki wraz z pasem ochronnym o szerokości 60 m.

3.2. PLAN ODNOWY MIASTA BRAŃSK, PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA BRAŃSK

Plan Odnowy Miasta Brańsk

Plan Odnowy Miasta Brańsk na lata 2016-2020 został przyjęty na podstawie uchwały nr XIII/61/16 Rady Miasta Brańsk z dnia 26 lutego 2016 r. W dokumencie tym, w oparciu o przeprowadzone analizy, wskazano wizję rozwoju oraz priorytety, dla których wyznaczono poszczególne cele i projekty służące ich realizacji.

Zgodnie z wizją określoną w Planie, rozwój miasta powinien zostać jednocześnie skierowany w dwóch kierunkach, określonych jako priorytety:

- **Priorytet I** – Poprawa warunków życia oraz integracja mieszkańców, kultywowanie lokalnych tradycji oraz rozwój turystyki.
- **Priorytet II** – Zrównoważony rozwój rolnictwa oraz wspieranie pozarolniczych działalności mieszkańców.

Głównym celem jest więc poprawa warunków życia mieszkańców miasta realizowana poprzez: rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej, kulturalnej i sportowej, a także modernizację i rozbudowę gospodarstw rolnych, nowe metody upraw i hodowli, wsparcie działalności gospodarczej związanej pośrednio z rolnictwem (agroturystyka) i rozwój w kierunku wytwarzania produktów ekologicznych. Mieszkańcy powinni mieć również możliwość otwierania działalności związanej z usługami czy handlem.

W ramach Priorytetu I wskazano dwa główne cele w brzmieniu:

1. Rozwój infrastruktury technicznej.
2. Promocja miasta oraz lokalnej twórczości. Rozwój aktywności społeczności lokalnej, pobudzenie świadomości historycznej i kulturalnej mieszkańców.

Priorytet II miał zostać zrealizowany poprzez jeden cel - pomoc finansowa w rozwijaniu pozarolniczych działalności.

Dokument opracowano na okres od 2016 do 2020 roku, zatem stracił już swoją aktualność, a wyznaczone zadania były systematycznie realizowane. Uwzględniając zmiany gospodarcze, społeczne, ekonomiczne oraz środowiskowe jak również przestrzenne, jakie miały miejsce w rzeczywistości, można ocenić, czy pokryły się z prognozami i czy zamierzone cele zostały osiągnięte (również w jakim stopniu). Następnie będzie możliwe wyznaczenie nowych celów strategicznych i operacyjnych dla tych samych bądź nowych obszarów strategicznego działania.

Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk

Program Rewitalizacji dla Miasta Brańsk został zaktualizowany w 2018 r. i obecnie funkcjonuje w oparciu o uchwałę nr XXXII/166/18 Rady Miasta Brańsk z dnia 11 czerwca 2018 r. Zgodnie z jego zapisami, głównym efektem działań rewitalizacyjnych będzie ograniczenie negatywnych zjawisk kryzysowych w różnych sferach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz wzmocnienie potencjału wewnętrznego obszaru

rewitalizacji w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju całego miasta. Rezultatem mają być: dogodne warunki życia dla mieszkańców, prowadzenia działalności gospodarczej oraz poszerzenie oferty turystycznej. Na podstawie pogłębionych analiz wyznaczono obszar rewitalizacji, zlokalizowany w południowej części miasta, obejmujący 33,99 ha oraz 440 mieszkańców. W jego granicach zlokalizowane są również instytucje użytku publicznego, tj.: Urząd Miasta Brańsk, Urząd Gminy Brańsk, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna oraz Przedszkole im. Sióstr Sercanek.

Dokument definiuje wizję przeobrażeń miasta w brzmieniu: „Obszar rewitalizacji po przeprowadzeniu kompleksowego procesu rewitalizacji staje się terenem przyjaznym mieszkańcom, gwarantującym bezpieczną i przyjazną przestrzeń publiczną oraz wysokiej jakości ofertę społeczną, kulturalną oraz związaną ze spędzaniem czasu wolnego. Zrewitalizowany obszar wyróżnia się dobrym stanem środowiska naturalnego oraz nowoczesnym zagospodarowaniem odpowiadającym potrzebom mieszkańców”. Realizacji wizji mają służyć następujące cele strategiczne i kierunki działań (dla których w dokumencie przewidziano również poszczególne przedsięwzięcia do wykonania):

Cel rewitalizacji 1. Działania na rzecz integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

- Działanie 1.1 Integracja społeczna w oparciu o zasoby i potencjały obszaru rewitalizacji.
- Działanie 1.2 Rozwijanie funkcji społecznych.
- Działanie 1.3 Rozwijanie funkcji kulturalnych.
- Działanie 1.4 Rozwijanie funkcji edukacyjnych i oświatowych związanych z budową postaw proekologicznych oraz profilaktyki.
- Działanie 1.5 Organizacja cyklicznych imprez integrujących mieszkańców.
- Działanie 1.6 Ożywienie obszaru zdegradowanego poprzez wzmocnienie jego funkcji symbolicznych.

Cel rewitalizacji 2. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni zdegradowanej.

- Działanie 2.1 Zbudowanie atrakcyjnych i przyjaznych przestrzeni publicznych.
- Działanie 2.2 Efektywne wykorzystanie zasobów środowiskowych i kulturowych.
- Działanie 2.3 Tworzenie miejsc wypoczynku i integracji mieszkańców.
- Działanie 2.4 Modernizacja budynków użyteczności publicznej.
- Działanie 2.5 Poprawa dostępności obszaru rewitalizacji.
- Działanie 2.6. Dostosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami.

Dokument nie przewiduje ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, nie wskazuje także na konieczność wprowadzenia zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Brańsk, ani zmian lub uchwalania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

4.1. STRUKTURA PRZESTRZENNA GMINY

Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta Brańsk w głównej mierze wynika z położenia geograficznego na szlaku handlowym z Rosji i Litwy, jak również z uwarunkowań środowiska naturalnego i wydarzeń historycznych, które także miały wpływ na układ przestrzenny obszaru miasta oraz sąsiednich miejscowości.

Brańsk jest niewielkim miasteczkiem posiadającym cechy gminy wiejskiej. Elementy miejskie bardzo często mieszają się z wiejskim charakterem miasta, w sąsiedztwie otwartych terenów rolnych występują np. duże sklepy (sieciowe markety), ogródki działkowe oraz osiedla wielorodzinne (również bloki mieszkalne). Użytki rolne zajmują ponad 60% powierzchni jednostki administracyjnej, a działalność związana z rolnictwem prowadzona jest wyłącznie w gospodarstwach indywidualnych. Brańsk pełni funkcje o charakterze ponadlokalnym w dziedzinie usług zdrowia oraz opieki socjalnej, lokalnie rozwijają się w nim usługi z zakresu handlu, administracji czy kultury.

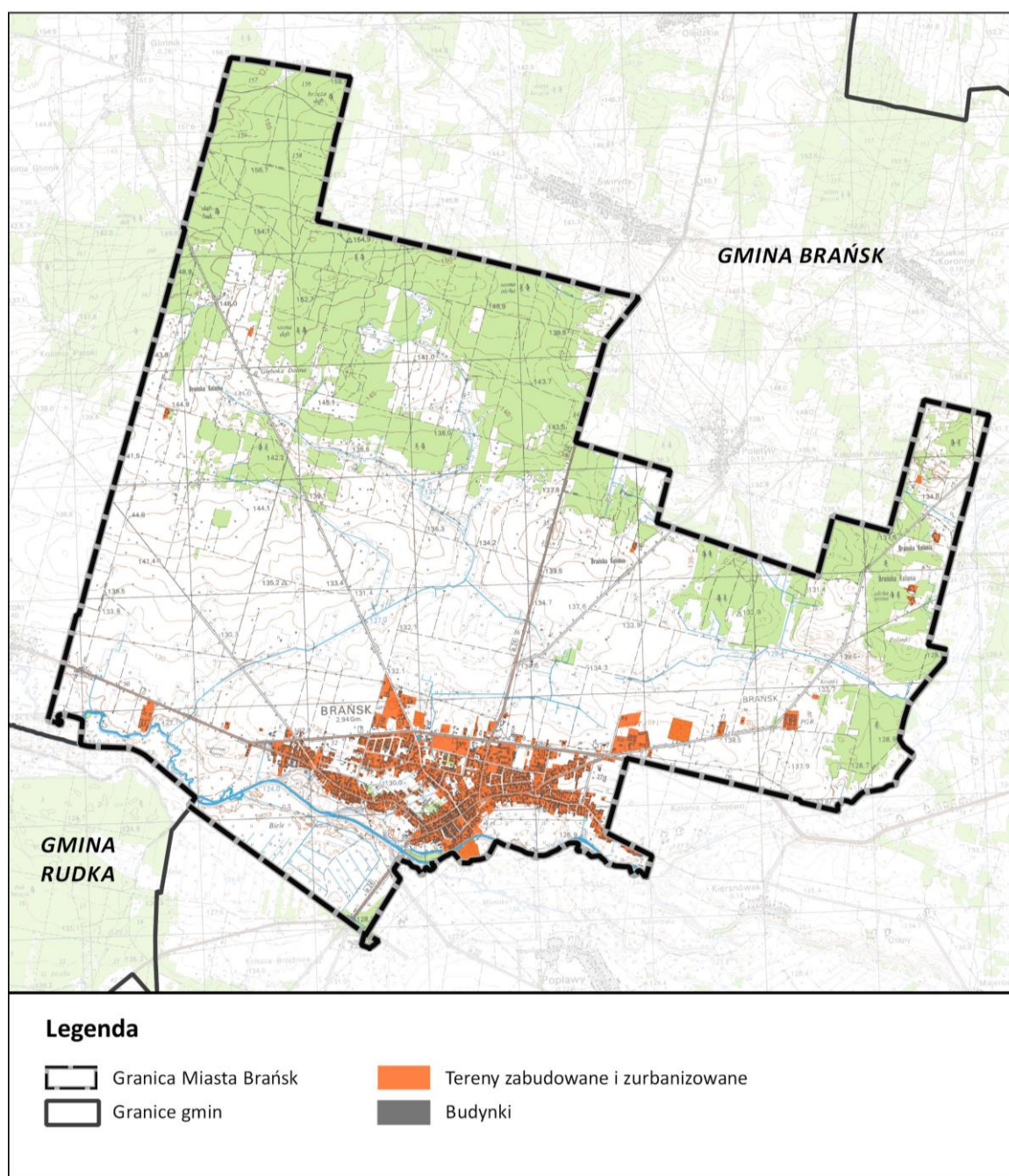
Zlokalizowane są tutaj również większe zakłady, takie jak: Zakład Mięsny KLINICCY Wiesław Klinicki; Mag-Bud. Materiały budowlane, farby, cement, styropian; Falkowski Grzegorz. Hurtownia przemysłowa; Rolmax. Maksymiuk W.; Podlaskie Zakłady Zbożowe S.A.; Producent opakowań Wald-Gold sp. z o. o.; Radziszewski Piotr. Zakład Produkcji Handlowo Usługowy.

Pierwsze wzmianki o mieście związane są z grodziskiem zbudowanym w widłach rzek Nurzec i Bronka w X/XI w., dzisiaj zwanym „zamczyskiem”. Z czasem osada stała się ważnym punktem na szlaku handlowym z Rusi i Litwy do Polski. W 1493 r. ks. Aleksander nadał Brańskowi prawa miejskie. W XVI w. pełnił on rolę ośrodka gospodarczego, posiadał rynek oraz 10 ulic. Rynek obecnie stanowi najważniejszą przestrzeń publiczną miasta, a w jego pobliżu zachowało się wiele relikwów starego drewnianego budownictwa zagrodowego oraz znaczna ilość budynków o różnym przeznaczeniu podlegających ochronie konserwatorskiej. Miasto wraz z rynkiem wciąż posiada cechy typowe dla osad pełniących w średniowieczu funkcje targowe i handlowe. Wokół centrum miejscowości (ryнку) występuje bardziej zwarta zabudowa mieszkaniowa i usługowa. Na terenie całego miasta mieści się liczna zabudowa zagrodowa, którą stopniowo wypiera zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Budynki mieszkalne charakteryzują się prostą bryłą o stosunkowo niewielkiej powierzchni, wysokości budynków są do siebie zbliżone i oscylują w granicach 6-7 m. Połacie dachowe oparte są na układzie dwuspadowym o kącie pochylenia 30-45 stopni. Ponadto w mieście występują budynki zarówno z końca ubiegłego wieku jak i budynki nowoczesne, wybudowane w ostatnich latach, które mieszają się z zabudowaniami z poprzednich dekad. W Brańsku znajdują się także domy wielorodzinne oraz zabudowa blokowa. Niemal wszystkie tereny zainwestowane skupiają się pomiędzy drogą krajową nr 66, a rzeką Nurzec. Miasto Brańsk tworzy jednolitą strukturę funkcjonalno-przestrzenną, zabudowa rozproszona praktycznie nie występuje. Takie zagospodarowanie przestrzeni miasta jako obszaru funkcjonalnego przez dekady pozytywnie wpływało na rozwój sieci drogowej oraz sieci infrastruktury technicznej. Na północ rozciągają się pola uprawne, a następnie zwarte kompleksy leśne. Ich obszar przecinają główne drogi prowadzone w układzie pierścieniowym z centrum miasta.

Miasteczko wykazuje pewne cechy założenia urbanistycznego autorstwa E. Howarda – „Miasta ogrodu”. Idea polegała na kształtowaniu zabudowy wokół centralnego terenu zieleni w systemie pierścieniowym. Najbliżej sytuowane były budynki użyteczności publicznej oraz usługowe.

Następnie, zwarte systemy zabudowy mieszkaniowej oraz położone najdalej od centrum obiekty przemysłowe miały być otoczone rozległymi gruntami ornymi. W Brańsku zabudowa rozmieszczona jest wokół systemu przyrodniczego rzeki Nurzec (oraz nowego zbiornika wodnego), a od północy graniczy z polami uprawnymi. W centrum, z którego promieniście rozchodzą się drogi, zlokalizowane są najważniejsze instytucje publiczne oraz obiekty usługowo-handlowe, natomiast na peryferiach rozwijają się większe zakłady produkcyjne i magazynowe. Do głównych zalet tak formowanego układu urbanistycznego, często nazywanego również „miastem-wsią”, należą: bliskość przyrody, dostępność komunikacyjna, samowystarczalność, możliwość rozwoju przedsiębiorstw, szanse dla zaistnienia życia towarzyskiego, zaopatrzenie w infrastrukturę techniczną, swoboda życia.

Rysunek 3. Lokalizacja zabudowy w mieście Brańsk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SWDE pozyskanych z PODGIK.

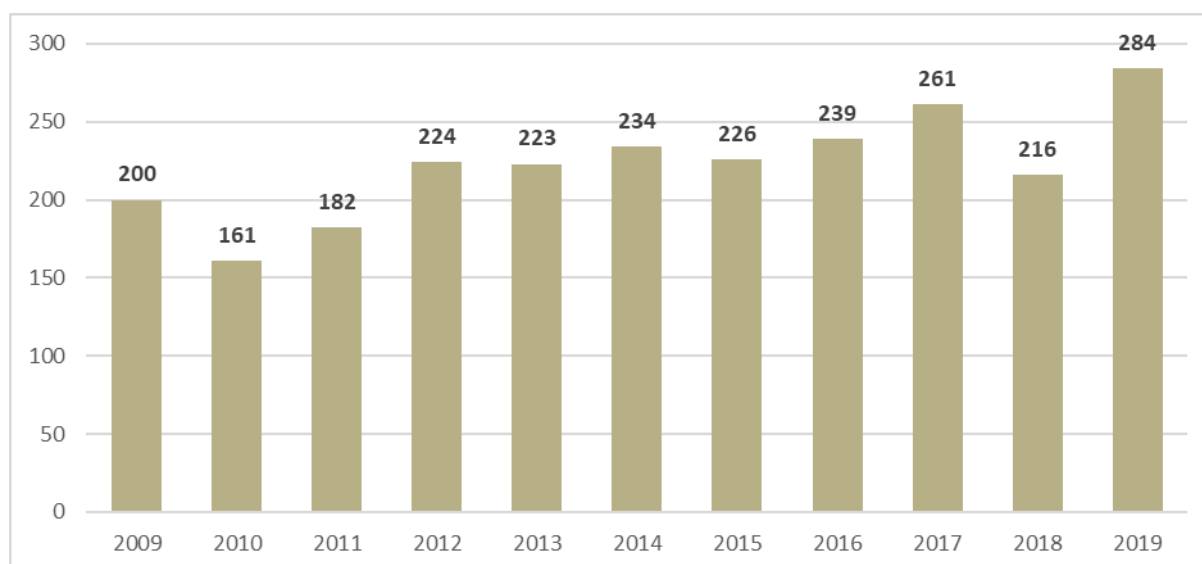
4.2. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

Rynek pracy

W mieście Brańsk liczba pracujących przypadających na 1000 ludności w roku 2019 wynosiła 284 osoby. Wynik w porównaniu do roku 2018 jest wyższy aż o 68, jednocześnie osiągając maksymalny wynik od niemal dekady. W latach poprzednich liczba osób pracujących na 1000 ludności podlegała wahaniom, jednak częściej obserwowano przyrost niż regresję. Spadek odnotowany został w roku 2018, 2015, 2013 oraz 2010. Sumarycznie w porównaniu z rokiem 2009 liczba pracujących na 1000 ludności wzrosła o 84 osoby.

Liczba osób pracujących na 1000 ludności w mieście Brańsk jest wyższa niż średnia w 2019 r. dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego, a także dla kraju, gdzie wskaźnik ten wynosił odpowiednio 208, 201 i 255 osób pracujących na 1000 ludności. Jest to związane z miejskim charakterem jednostki terytorialnej, gdzie w zurbanizowanej przestrzeni koncentruje się więcej miejsc pracy niż w dominujących w województwie i powiecie obszarach wiejskich. W roku 2019 udział pracujących mężczyzn w stosunku do ogólnej liczby osób pracujących nieznacznie przewyższał udział kobiet i wynosił ok. 50,4%.

Wykres 1. Liczba pracujących na 1000 osób w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019 (Liczba pracujących na 1000 osób ujmowana jest bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze zatrudnienia w powiecie bielskim dominuje sektor rolniczy, w którym pracuje niemal 45% aktywnych zawodowo osób. Drugim z kolei, pod względem liczby zatrudnionych sektorem jest przemysł i budownictwo – ok. 29%. W usługach zatrudnionych jest ok. 25%, a w sektorze finansów 1,4% pracujących. W tabeli poniżej przedstawiono dla porównania strukturę zatrudnienia dla województwa podlaskiego. Należy jednak zaznaczyć, że struktura zatrudnienia w mieście Brańsk może kształtować się inaczej, ze względu na koncentrację wielu usług w centrum

miejscowości. Niemniej jednak pola uprawne zajmują większą część obszaru miasta, a rolnictwo stanowi źródło utrzymania wielu jej mieszkańców.

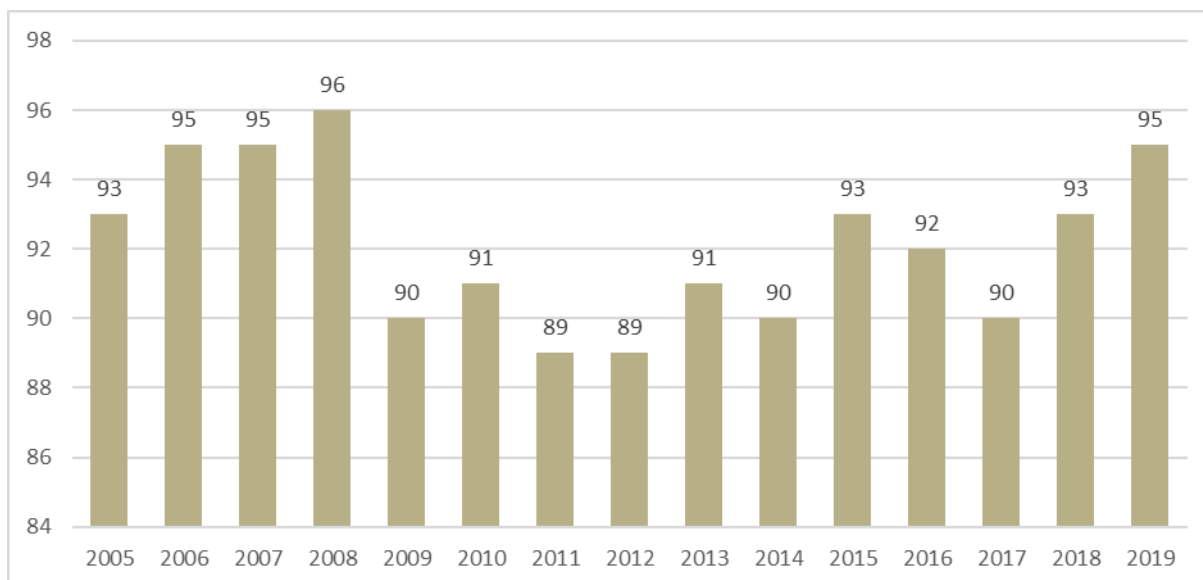
Tabela 1. Porównanie udziału zatrudnionych w poszczególnych sektorach (rolniczym, przemysłowym i budownictwie, usługowym, finansowym) w roku 2018 w województwie podlaskim oraz powiecie bielskim. (Zgodnie z GUS wskaźnik liczony bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane łącznie z rolnictwem indywidualnym i pracującymi w organizacjach, fundacjach, związkach (SOF), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).

	pow. bielski	woj. podlaskie
rolniczy (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	44,68%	35,04%
usługowy (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja i inne)	24,67%	41,89%
przemysł i budownictwo	29,24%	20,91%
finansowy (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)	1,41%	2,16%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie bielskim wynosi 5295,45 zł, co odpowiada 102,2% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (dane na 2019 r.). Jest ono wyższe niż średnie zarobki brutto w województwie (4575,88 zł).

Wykres 2. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 osób w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W mieście Brańsk liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w latach 2005 – 2008 systematycznie rosła. Po roku 2008 wskaźnik ulegał wahaniom, jednak różnica nie była znaczna. Od roku 2018 obserwuje się przyrost podmiotów gospodarczych. Ich

liczba w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosiła 95, czyli tyle samo co w roku 2006 oraz 2007. Najwyższą wartość odnotowano w roku 2008 – 96 podmiotów. W ich ogólnej liczbie nieprzerwanie przeważają mikro-przedsiębiorstwa, zatrudniające 0 - 9 pracowników (stanowią ok. 93 - 94% we wszystkich badanych latach).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 r. wyniosła 155,2, co jest wartością wyższą niż wskaźnik dla powiatu bielskiego, który wyniósł 129 podmiotów, oraz dla województwa – 146,8 podmiotów.

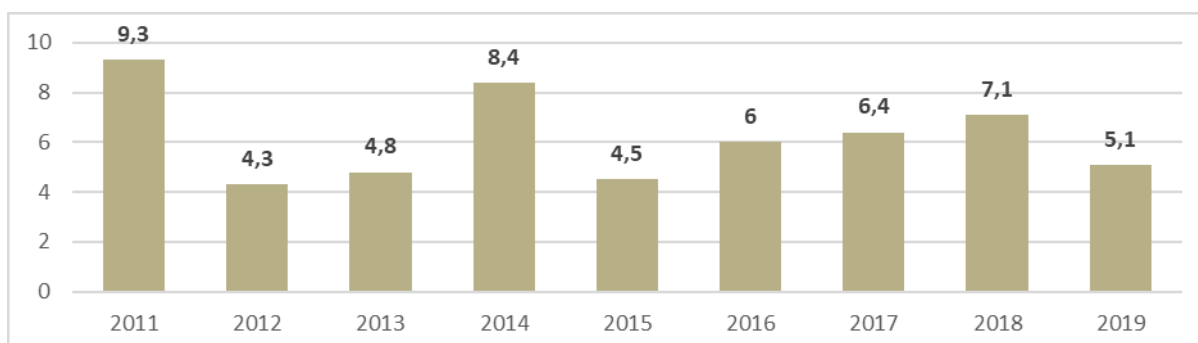
Należy zaznaczyć, że na niskim poziomie utrzymuje się liczba podmiotów wyrejestrowywanych, zatem prowadzona działalność gospodarcza przeważnie z powodzeniem utrzymuje się na rynku. W 2019 r. badana wartość wynosiła 5,1% w stosunku do ogólnej liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON. W 2011 r. osiągnęła ona swoje maksimum (9,3%), a rok później minimum (4,3%). W latach 2016 – 2018 wskaźnik stopniowo się zwiększał, jednak w ostatnim roku analizy znów uległ spadkowi. Należy także zauważyć, że w roku 2019 powstały nowe podmioty sektora kreatywnego oraz medycznego, wskazujące na bardziej dynamiczny rozwój funkcji poza rolniczych.

Tabela 2. Procentowy udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz procentowy udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektorów: medycznego, kreatywnego, przetwórstwa rolno-spożywczego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów w gminie miejskiej Brańsk w latach 2011 - 2019.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON [%]	9,3	4,3	4,8	8,4	4,5	6,0	6,4	7,1	5,1
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem [%]	3,45	0,00	0,00	0,00	4,00	15,00	0,00	2,63	7,41
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem [%]	3,45	6,25	4,00	3,33	4,00	0,00	13,04	2,63	7,41
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem [%]	0,00	6,25	8,00	0,00	0,00	0,00	4,35	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 3. Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2011-2019 [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

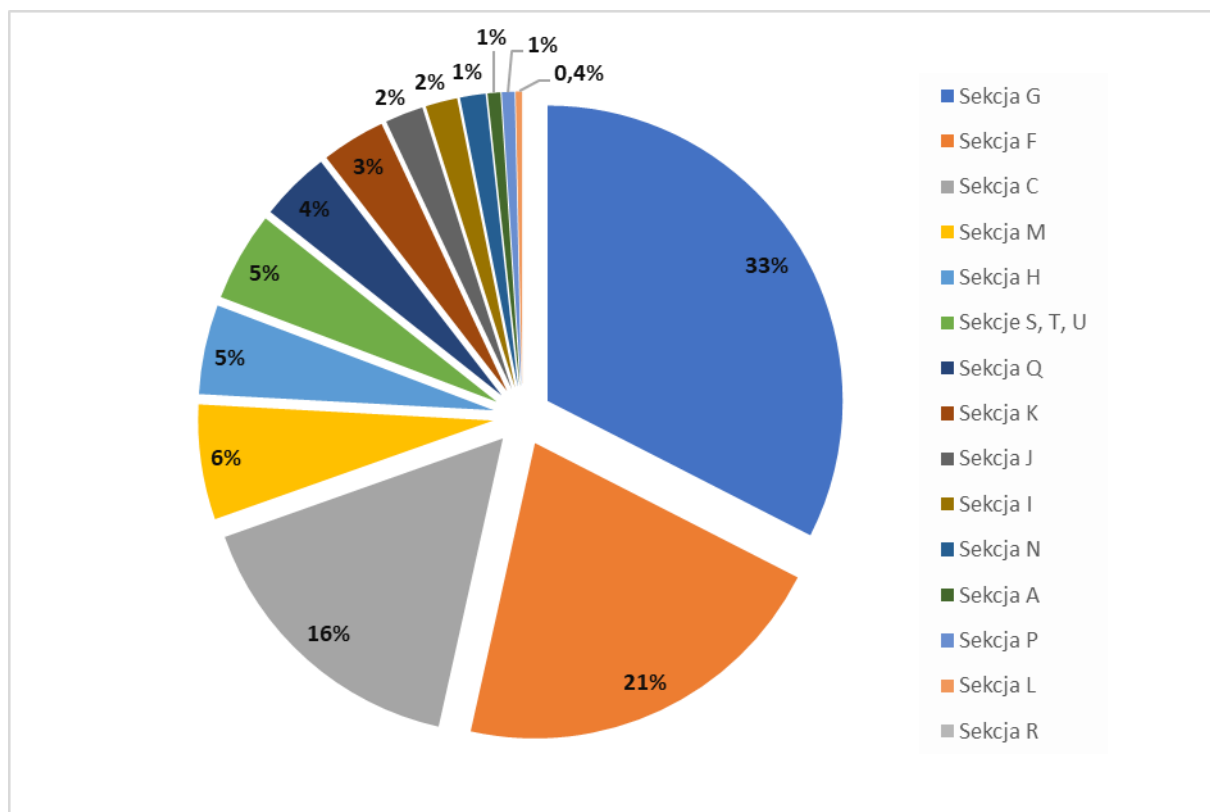
Przez osoby fizyczne prowadzona jest głównie działalność gospodarcza z zakresu sekcji G i F według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), czyli z zakresu handlu hurtowego, detalicznego i naprawy pojazdów oraz budownictwa. Łącznie obejmuje ona 54% wszystkich prowadzonych przez osoby fizyczne działalności gospodarczych w mieście Brańsk (dane na 2019 r.). Liczba osób prowadzących działalność z zakresu handlu i naprawy pojazdów w ostatnim roku analizy uległa wzrostowi (o 7 podmiotów), jednak wcześniej odznaczała się stałą tendencją spadkową. Natomiast działalność z zakresu budownictwa od roku 2018 wzrasta, a w latach poprzednich utrzymywała się na zbliżonym poziomie (ok. 47). Znaczący udział ma również sekcja C (przetwórstwo przemysłowe). Liczba zakładów zajmujących się taką działalnością odnotowuje jednak w ostatnim badanym roku znaczący spadek. Pozytywnym zjawiskiem jest zwiększający się udział działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej oraz pozostałej działalności usługowej. Wśród sekcji wyróżnia się także transport i gospodarka magazynowa, jednak jego znaczenie w ostatnich latach maleje. Udział osób fizycznych prowadzących działalność z zakresu pozostałych sekcji odznacza się zdecydowanie niższym poziomem, wynoszącym poniżej 4% (mniej niż 12 osób).

Tabela 3. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007 w gminie miejskiej Brańsk w latach 2014 – 2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	279	286	279	271	280	286
Sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych)	111	102	100	92	86	93
Sekcja F (budownictwo)	41	47	48	47	58	60
Sekcja C (przetwórstwo przemysłowe)	54	56	54	51	52	46
Sekcja M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna)	10	11	10	12	16	18
Sekcja H (transport i gospodarka magazynowa)	14	17	17	16	14	14
Sekcje S, T, U (pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; organizacje i zespoły eksterytorialne)	11	11	12	14	13	14
Sekcja Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna)	8	9	9	8	9	11
Sekcja K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa)	7	7	7	9	9	10
Sekcja J (informacja i komunikacja)	6	7	7	7	7	6
Sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	3	4	4	4	4	5
Sekcja N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca)	1	3	3	3	4	4
Sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, rybactwo i łowiectwo)	6	6	3	3	3	2
Sekcja P (edukacja)	4	3	2	2	2	2
Sekcja L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	0	0	1	1	1	1
Sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)	3	3	2	2	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 4. Struktura rynku działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizycznej, według sekcji PKD 2007 w gminie miejskiej Brańsk w roku 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pozytywnym aspektem jest to, że ogólna liczba firm w analizowanym obszarze, prowadzonych przez osoby fizyczne, rośnie i w stosunku do roku 2014 zwiększyła się o 7 podmiotów. W porównaniu do roku 2017 przybyło aż 15 jednostek. Ogólna liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2019 r. osiągnęła poziom 286 osób.

Brańsk jest niewielkim miasteczkiem posiadającym cechy gminy wiejskiej. Użytki rolne zajmują ponad 60% powierzchni jednostki administracyjnej, a działalność związana z rolnictwem prowadzona jest wyłącznie w gospodarstwach indywidualnych. Brańsk pełni funkcje o charakterze ponadlokalnym w dziedzinie usług zdrowia oraz opieki socjalnej, lokalnie rozwijają się w nim usługi z zakresu handlu, administracji czy kultury.

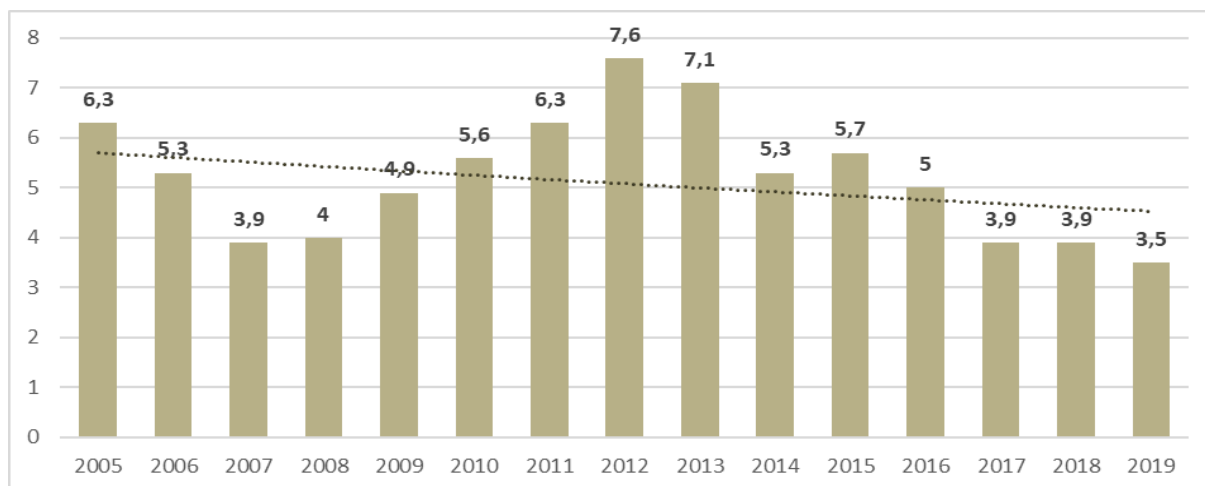
Zlokalizowane są tutaj większe zakłady, takie jak: Zakład Mięсны KLINICCY Wiesław Klinicki; Mag-Bud. Materiały budowlane, farby, cement, styropian; Falkowski Grzegorz. Hurtownia przemysłowa; Rolmax. Maksymiuk W.; Podlaskie Zakłady Zbożowe S.A.; Producent opakowań Wald-Gold sp. z o. o.; Radziszewski Piotr. Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy; Interlight Stefan Walędziak; Firma Handlowa „KANDEL” Andrzej Zajączkowski.

Bezrobocie

Sytuację na rynku pracy obrazuje również stopa bezrobocia oraz liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. Stopa bezrobocia, rozumiana jako stosunek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności w wieku produkcyjnym, w 2019 r. dla miasta Brańsk wyniosła

3,5%. Co istotne, od 2013 r. (z wyjątkiem roku 2015) wskaźnik ten nie ulega już wzrostowi – w stosunku do roku 2012 bezrobocie zmniejszyło się aż o ok. 4%, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem. Wykładnicza linia trendu sugeruje jego dalszy spadek na przestrzeni kolejnych 20 lat do wartości ok. 3%. Stopa bezrobocia w mieście Brańsk utrzymuje się na zbliżonym poziomie do średniej dla powiatu (3,6%), natomiast w stosunku do średniej dla województwa jest niższa (wskaźnik dla województwa podlaskiego w 2019 r. wynosił 4,6%). Stopa bezrobocia w Brańsku jest również niższa niż średnia dla kraju – 3,8%.

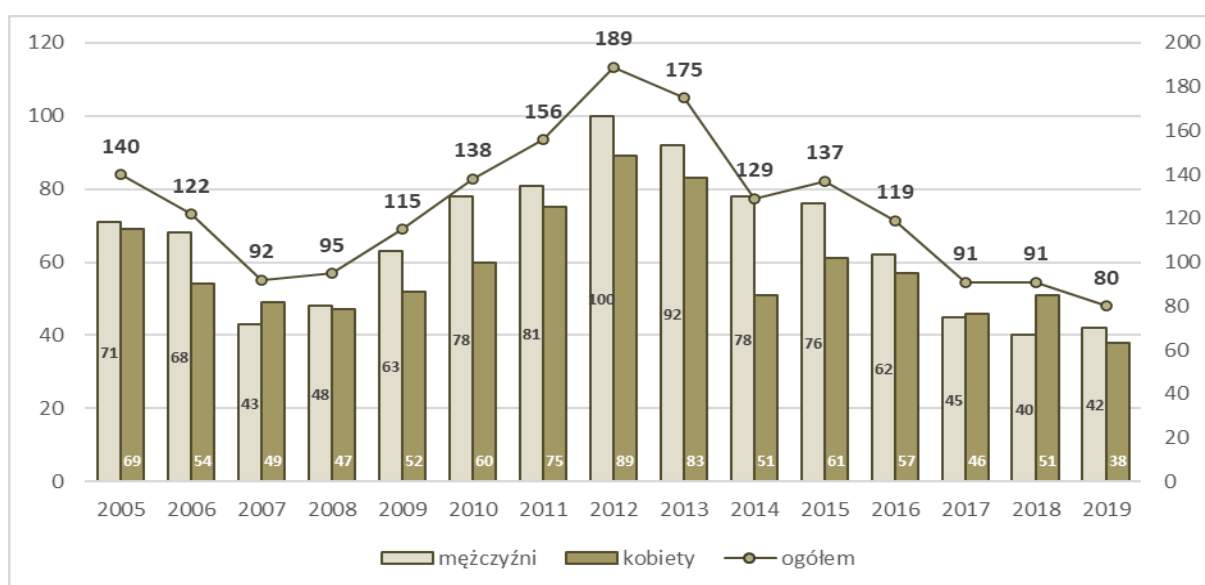
Wykres 5. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W analogiczny sposób, jak stopa bezrobocia na przestrzeni lat kształtowała się liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. W 2019 r. były to 80 osób, w tym 42 mężczyzn (52,5%) oraz 38 kobiet (47,5%). W 2003 roku ich liczba była niemal dwukrotnie większa (140 zarejestrowanych bezrobotnych – 71 mężczyzn oraz 69 kobiet).

Wykres 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

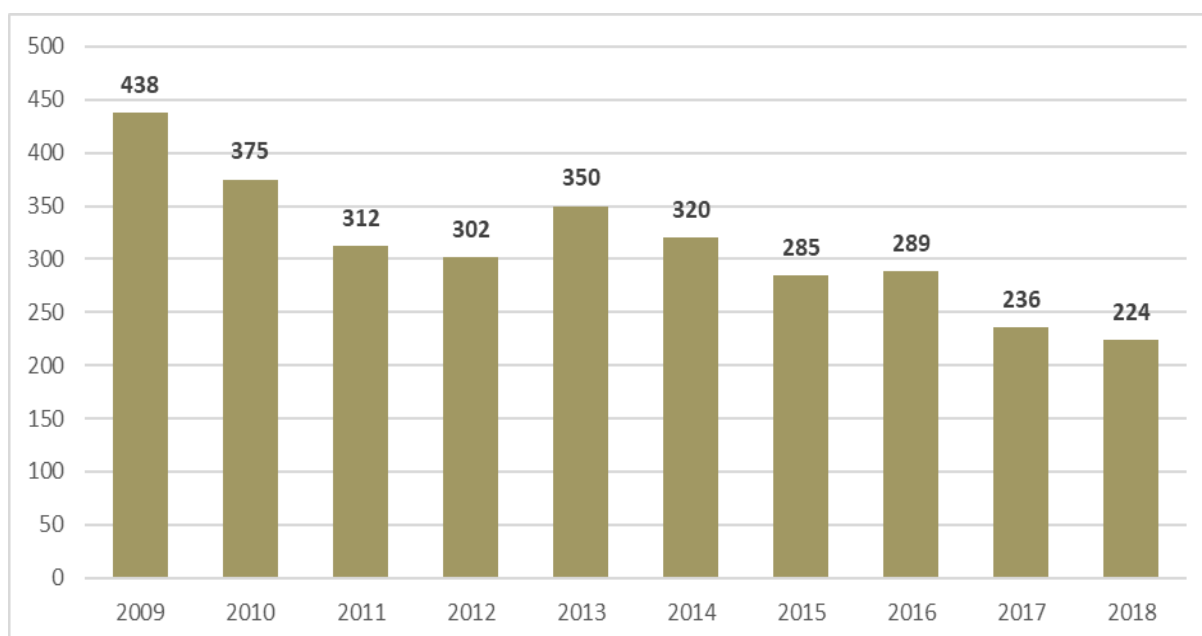

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Opieka społeczna

Na terenie miasta funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2018 r. z pomocy ośrodka skorzystało 114 gospodarstw domowych (224 osoby). Zatem udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 5,9%. Na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik ten odznaczał się zasadniczo spadkiem i w stosunku do roku 2009 liczba osób korzystających z pomocy społecznej spadła o ok. 49%. Ponadto w mieście zlokalizowana jest Placówka Caritasu Diecezji Drohiczyńskiej oraz Dom Pomocy Społecznej w Brańsku. W 2018 roku przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze z programu 500+ wynosiła 252. Z pomocy korzystało 423 dzieci.

Wykres 7. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Edukacja

Na obszarze miasta Brańsk mieści się Zespół Szkół im. Armii Krajowej. W jego strukturę wchodzi: Szkoła Podstawowa, Liceum Ogólnokształcące i Branżowa Szkoła Pierwszego Stopnia. Zespół Szkół w Brańsku stanowi kompleks połączonych ze sobą trzech budynków: tzw. starej szkoły, nowej szkoły oraz hali sportowej. Placówka otoczona jest zielenią z pełnowymiarowym stadionem lekkoatletycznym. Na terenie miasta funkcjonuje także Przedszkole im. Sióstr Sercanek.

Zgodnie z danymi GUS współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w 2018 r. wyniósł w mieście 96,39%, zaś dla szkół gimnazjalnych 103,13%. Są to wskaźniki wyższe od średniej dla powiatu bielskiego (szkoły podstawowe – 90,96%, gimnazja – 90,83%) oraz województwa podlaskiego (szkoły podstawowe – 93,75%, gimnazja – 95,91%).

W roku szkolnym 2018/2019 z placówek wychowania przedszkolnego korzystało 98 dzieci (72,6% dzieci w wieku przedszkolnym), do szkół podstawowych oraz gimnazjum uczęszczało odpowiednio 294 oraz 33 uczniów.

Kultura

Na terenie miasta funkcjonuje Miejski Ośrodek Kultury w Brańsku, w którym zlokalizowany jest także Punkt Informacji Turystycznej. MOK prowadzi działalność związaną z rozwojem oraz upowszechnianiem regionalnej, narodowej i światowej kultury wśród mieszkańców miasta. Zgodnie z jego Statutem do podstawowych zadań MOK-u należą:

- rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych,
- wychowanie przez sztukę – edukacja kulturalna,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- tworzenie warunków dla funkcjonowania amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju ruchu regionalnego,
- wspieranie profesjonalnej i amatorskiej działalności artystycznej,
- upowszechnianie wiedzy o sztuce,
- organizowanie działalności środowiskowej w zespołach, kołach i klubach zainteresowań,
- kultywowanie tradycji i tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej na terenie całego miasta,
- zapewnienie oprawy artystycznej i obsługi technicznej w czasie organizowanych imprez.

Najważniejszym wydarzeniem kulturalnym organizowanym na terenie miasta Brańsk jest Międzynarodowy Festiwal Folkloru „Podlaskie Spotkania”. Jego pierwsza edycja odbyła się w 2006 roku, a głównymi pomysłodawcami był Ludowy Zespół Pieśni i Tańca „SKOWRONKI” oraz Stowarzyszenie Artystyczne „SKOWRONKI” z Brańska. Głównymi organizatorami są również Marszałek Województwa Podlaskiego, Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej w Wasilkowie oraz Miejski Ośrodek Kultury w Brańsku. Podczas corocznych spotkań zespoły z różnych stron świata prezentują kulturę własnego kraju, regionu, poprzez taniec, śpiew, muzykę, gry i zabawy. Celem festiwalu jest ocalenie od zapomnienia tradycji ludowych, poznanie folkloru innych narodów oraz przede wszystkim promocja tradycji, folkloru i piękna Podlasia. W ubiegłych latach w wydarzeniu brały udział zespoły z: Republiki Czeskiej, Słowacji, Francji, Szwecji, Ukrainy, Grecji, Bułgarii, Turcji, Białorusi, Cypru/część turecka/, Łotwy, Węgier, Słowenii, Belgii, Holandii, Gruzji, Rosji, Bośni i Hercegowiny, Serbii, Uzbekistanu, Włoch (Sardynia i Sycylia), Hiszpanii, Estonii, Meksyku, Brazylii, Rumunii, Tajwanu, Peru, USA, Macedonii, Martyniki, Chile, Boliwii, Kuby, Indii, a także z wielu regionów Polski.

Innym ważnym wydarzeniem dla mieszkańców miasta są coroczne Brańskie Dni Kultury. Organizatorzy zapewniają szereg różnorodnych atrakcji, między innymi: korowód przebierańców, występ Orkiestry Dętej oraz Ludowego Zespołu Pieśni i Tańca „Skowronki”, koncerty, turnieje, dyskoteki i inne. Dodatkowo miasto organizuje również mniejsze wydarzenia, którym towarzyszą koncerty weekendowe, dyskoteki na świeżym powietrzu, „Kino pod gwiazdami”, konkursy, gry terenowe czy turnieje paintballa dla najmłodszych.

Na terenie miasta działa także Miejska Biblioteka Publiczna w Brańsku. Jej działania służą rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury. Do głównych zadań biblioteki należą m. in.: gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, popularyzacja książki i czytelnictwa.

Kult religijny

Zdecydowana większość mieszkańców miasta Brańsk jest wyznania rzymskokatolickiego. Miasto należy do diecezji drohiczyńskiej. Parafia Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny założona została w połowie XV w. Oprócz miasta należą do niej inne miejscowości, tj.: Bronka, Brzeźnica, Glinnik, Kalnica, Kiersnówek, Majerowizna, Oleksin, Otapy, Patoki, Popławy, Świryny, Załuskie Koronne, Załuskie Kościelne. Oprócz kościoła parafialnego w mieście znajduje się także Kaplica w Domu Zakonnym Córek Najczystszego Serca NMP w Brańsku. Miejscami kultu są także: kapliczka z figurą Św. Piotra przy ul. Binduga-Kilińskiego oraz kaplica przy ul. Piłsudskiego.

Na terenie gminy miejskiej mieści się prawosławna cerkiew filialna pod wezwaniem św. Symeona Słupnika należąca do parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Maleszach, w dekanacie Bielsk Podlaski diecezji warszawsko-bielskiej Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Murowana świątynia wzniesiona została w latach 1997-2005 w sąsiedztwie drewnianej cerkwi, która została rozebrana w 2011 r. W Brańsku mieści się także cmentarz prawosławny.

Działalność społeczna Parafii obejmuje funkcjonowanie wspólnot parafialnych, tj.: Akcja Katolicka, Apostolstwo Dobrej Śmierci, Apostolat Maryjny, Apostolat Modlitwy za Kapłanów „Margaretka”, Jasnogórska Armia św. Michała Archanioła, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Krucjata Różańcowa za Ojczyznę, Odnova w Duchu Świętym, Parafialny Zespół Caritas, Stowarzyszenie Żywego Różańca, Różaniec Rodziców za Dzieci, Wspólnota Żywej Drogi Krzyżowej.

Zdrowie

Usługi medyczne zapewniane są przede wszystkim przez następujące jednostki:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Widźgowie – Przychodnia Rodzinna w Brańsku;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim – Brańsk, Gabinet Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej – Filia Brańsk;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medirena – Brańsk;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Midmed – Brańsk.

W kierunku północno-zachodnim znajduje się Szpital Ogólny w Wysokiem Mazowieckiem oddalony o ok. 30 km, w kierunku południowym Szpital Powiatowy w Siemiatyczach (ok. 40 km), w kierunku wschodnim Szpital Powiatowy ZOZ im. Rafała Czerwiakowskiego w Bielsku Podlaskim (ok. 25 km).

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej w 2019 r. w gminie miejskiej Brańsk udzielono ok. 12,5 porad lekarskich na jednego mieszkańca (47 510 ogółem). Dostęp do usług medycznych mieszkańców większości obszaru analizy nie jest utrudniony, funkcjonują tutaj dwie przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu oraz inne placówki prywatne. Ponadto w mieście zlokalizowane są 4 apteki.

Sport i rekreacja

Infrastrukturę rekreacyjno-sportową na terenie miasta stanowi hala sportowa oraz pełnowymiarowy stadion lekkoatletyczny przy Zespole Szkół im. Armii Krajowej. W jej obrębie

znajdują się m.in.: bieżnia, rzutnia do oszczepu i kuli, skocznie w dal i wzwyż, boisko piłkarskie, boisko asfaltowe do gry w koszykówkę. W Brańsku przy ul. Mickiewicza zlokalizowane jest prywatne Centrum Rekreacji – siłownia wyposażona w maszyny i przyrządy do ćwiczeń oraz urządzenia do fitnessu i biegania. Funkcjonują tutaj także place zabaw – przy ul. Binduga oraz przy zejściu do rzeki Nurzec. Pierwszy z nich został wyposażony w orbitrek – przyrząd do siłowni plenerowej, która będzie stopniowo rozbudowywana. Drugi zlokalizowany został w sąsiedztwie zbiornika retencyjnego, który w przyszłości ma pełnić funkcje turystyczno-rekreacyjne. Miasto niestety w niewielkim stopniu wyposażone jest w popularne w ostatnich latach ścieżki rowerowe oraz ciągi spacerowe.

Na terenie miasta działa jeden uczniowski klub sportowy Pionier Brańsk utworzony w 1994 r., zrzeszający 84 członków ćwiczących, w tym 44 mężczyzn oraz 40 kobiet. Młodzież tworzy 4 sekcje sportowe prowadzone przez 1 trenera oraz 4 instruktorów sportowych (dane za 2018 r.).

Administracja, instytucje i stowarzyszenia

Urząd Miasta Brańsk zlokalizowany jest w centrum miejscowości, w sąsiedztwie Urzędu Gminy Brańsk, Poczty Polskiej oraz Posterunku Policji. W mieście koncentrują się także inne instytucje infrastruktury społecznej, takie jak: Zespół Szkół im. Armii Krajowej, Przedszkole im. Sióstr Sercanek, Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiada Ochotnicza Straż Pożarna w Brańsku.

Ponadto na terenie miasta działają takie stowarzyszenia, jak: Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Drohiczyńskiej – Oddział w Brańsku, Stowarzyszenie Artystyczne "Skowronki", Podlaskie Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych "Pestka", Towarzystwo Przyjaciół Brańska, Zrzeszenie Przedsiębiorców Ziemi Brańskiej, Uczniowski Klub Sportowy "Pionier", Stowarzyszenie Przewoźników Podlasia - Oddział Terenowy, Koło Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych Miasta Brańsk.

Bezpieczeństwo

Komisariat Policji właściwy dla miasta Brańsk znajduje się przy ul. Rynek 17 oraz podlega Komendzie Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim. Analizując poziom przestępczości w mieście należy zaznaczyć, że Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego dane dla miasta Brańsk są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców miasta. Zgodnie z tymi danymi w 2019 roku w Brańsku stwierdzono szacunkowo 60 przestępstw, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wskaźnik 15,92 przestępstw. Jest to wartość większa od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w mieście Brańsk wynosi 85,30% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa podlaskiego oraz dla całego kraju.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców miasta Brańsk najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu – 8,50 (wykrywalność 77%), a także o charakterze kryminalnym – 6,83 (wykrywalność 72%). Odnotowano również przestępstwa o charakterze gospodarczym – 6,19 (92%), drogowe – 2,34 (100%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,49 (92%).

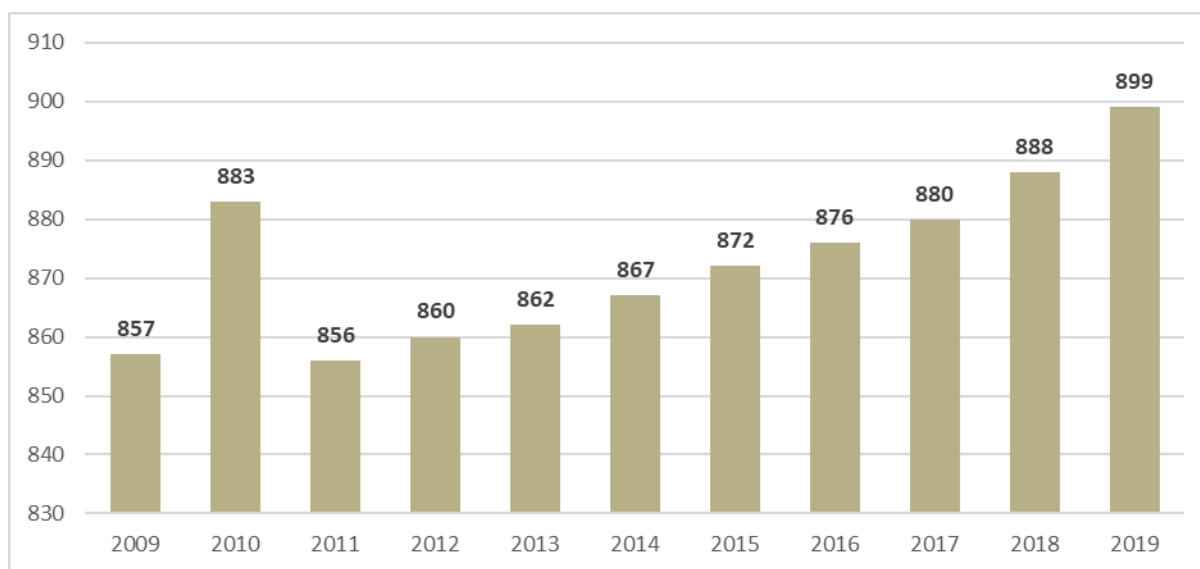
Dane: <http://www.polskawliczbach.pl>

Zasoby mieszkaniowe

Miasto Brańsk od roku 2012 charakteryzuje się systematycznym rozwojem zabudowy mieszkaniowej. Zgodnie z danymi GUS w 2019 roku na terenie miasta zlokalizowanych było 899 budynków mieszkalnych, w których mieściły się 1 254 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 114 278 m². Liczba budynków mieszkalnych w stosunku do roku 2009 zwiększyła się o 42 obiekty, przy czym należy zauważyć, że w roku 2011 nastąpił znaczny spadek analizowanego wskaźnika. W okresie 2011 - 2019 liczba budynków wzrosła o 43 obiekty.

W przypadku liczby mieszkań, izb oraz ogólnej powierzchni użytkowej mieszkań w okresie 2009 - 2018 zauważalna jest stała tendencja wzrostowa. Liczba mieszkań zwiększała się średnio o 8 mieszkań na rok.

Wykres 8. Liczba budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.

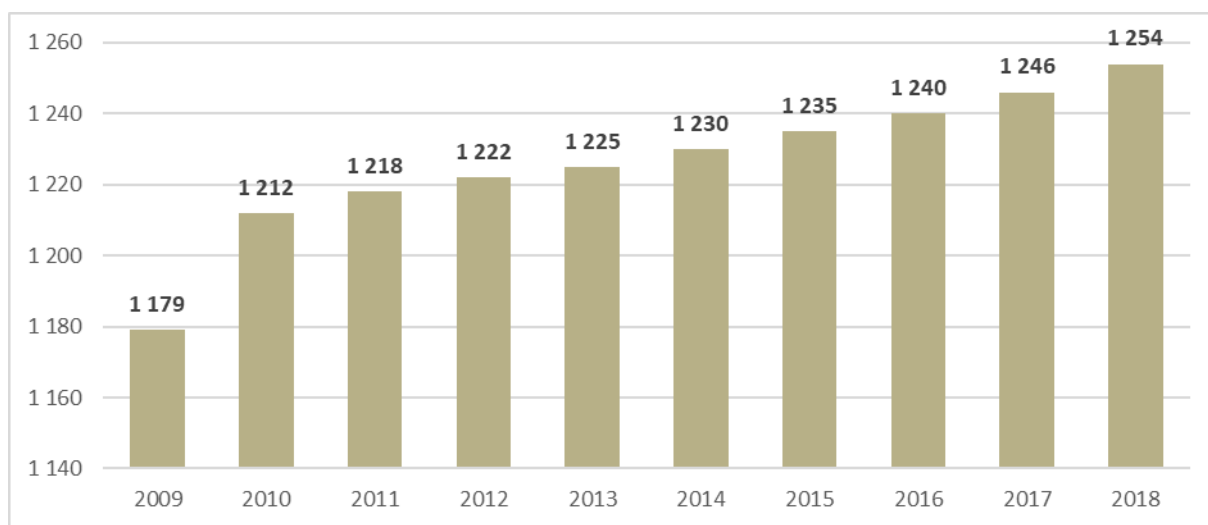
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 4. Liczba mieszkań, izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
mieszkania	1 179	1 212	1 218	1 222	1 225	1 230	1 235	1 240	1 246	1 254
izby	5 245	5 614	5 653	5 682	5 710	5 738	5 769	5 797	5 831	5 878
powierzchnia użytkowa mieszkań	98 024	105 659	106 694	107 285	108 792	109 643	110 420	111 261	112 416	114 278

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 9. Liczba mieszkań w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, mieszkania na 1000 mieszkańców (z wyjątkiem 2010 r.) oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w mieście Brańsk stale rosną. Wskaźniki te osiągnęły w 2018 roku poziom odpowiednio 91,1 m², 30,3 m², 332,3 oraz 4,69. Pierwszy oraz ostatni z nich osiągnęły wartości znacząco wyższe niż średnia dla powiatu (78,5 m² i 4,15 izby). W przypadku województwa i kraju wskaźniki w Brańsku były wyższe z wyjątkiem jedynie liczby mieszkań na 1000 mieszkańców. Wynika to częściowo z faktu występowania na terenie miasta przeważnie zabudowy w formie jednorodzinnej/zagrodowej, ale i tak są to bardzo optymistyczne wskaźniki i trendy. Przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie oraz na 1 izbę na przestrzeni badanych lat również uległa poprawie – wartości prawie w każdym roku malały. W ostatnim okresie analizy wyniosły odpowiednio 3,01 oraz 0,64. W przypadku mieszkań sytuacja w powiecie, województwie oraz kraju kształtuje się na lepszym poziomie, z kolei przeciętna liczba osób na 1 izbę w Brańsku jest większa jedynie od średniej dla powiatu bielskiego. Na przestrzeni ostatnich lat przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie spadła o 0,21, zaś liczba osób przypadająca na 1 izbę spadła o 0,08. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa dla gminy miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018 oraz dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego i Polski w 2018 roku.

											powiat	województwo	Polska
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018	2018	2018
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	83,1	87,2	87,6	87,8	88,8	89,1	89,4	89,7	90,2	91,1	78,5	76,9	74,2
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	25,9	27,1	27,5	27,7	28,1	28,4	29,0	29,3	29,7	30,3	34,2	29,6	28,2
mieszkania na 1000	311,8	310,5	313,5	315,3	316,8	319,1	324,5	326,7	329,2	332,3	435,7	384,8	380,5

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

											powiat	województwo	Polska
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018	2018	2018
mieszkańców													
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,45	4,63	4,64	4,65	4,66	4,67	4,67	4,68	4,68	4,69	4,15	4,02	3,82
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,21	3,22	3,19	3,17	3,16	3,13	3,08	3,06	3,04	3,01	2,30	2,60	2,63
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,72	0,70	0,69	0,68	0,68	0,67	0,66	0,65	0,65	0,64	0,55	0,65	0,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując powyższe dane, należy stwierdzić, że w ostatnich latach warunki mieszkaniowe ulegają systematycznej poprawie. Tendencja wzrostowa średniej powierzchni użytkowej mieszkania na osobę jest tendencją ogólnopolską, wynikającą z rozwoju społecznego i dążenia do poprawy jakości życia mieszkańców. Przy zachowaniu tendencji z ostatnich lat szacuje się, że przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie miejskiej Brańsk w przeliczeniu na jedną osobę w roku 2048 wynosić będzie ok. 44,96 m².

W zasobie mieszkaniowym (komunalnym) miasta w roku 2018 znajdowało się 67 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej 2 793 m². W ostatnich latach zasób ten zwiększył się o 1 mieszkanie, tj. o 40 m².

Tabela 6. Liczba mieszkań w zasobie komunalnym gminy miejskiej Brańsk oraz ich łączna powierzchnia użytkowa w latach 2009 – 2018.

Rok	mieszkania ogółem	powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)
2009	123	5 558
2013	130	5 793
2015	99	4 331
2016	68	2 833
2018	67	2 793

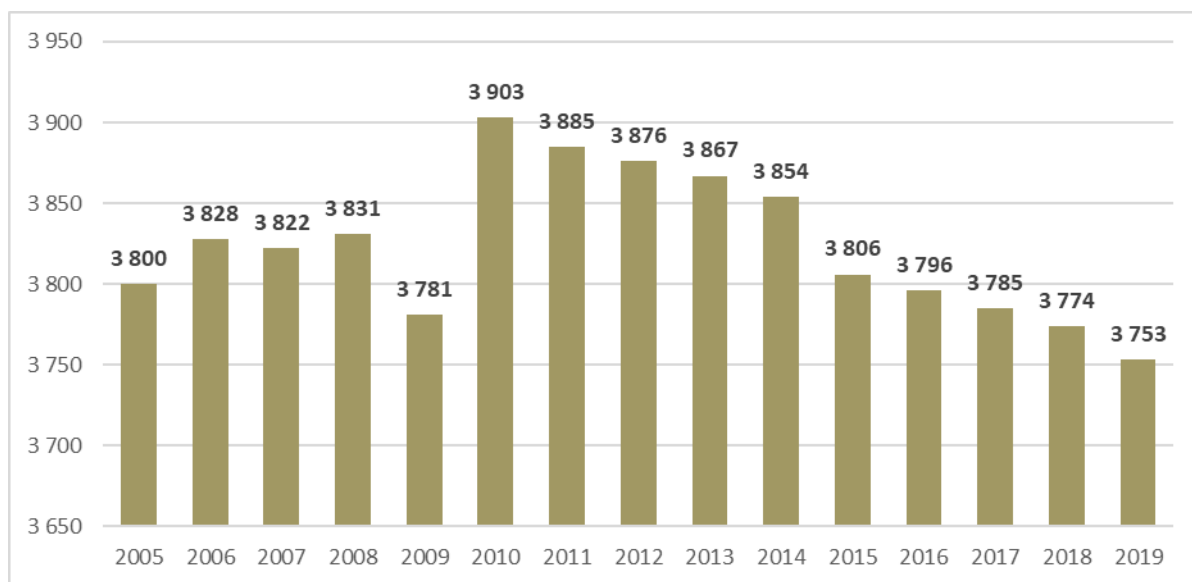
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Demografia

Zgodnie z danymi GUS w gminie miejskiej Brańsk stan ludności na 31.XII.2019 r. wynosił 3753 osoby. Co istotne, od 2011 roku notowano systematyczny spadek liczby ludności. Wcześniej okresy wzrostu następowały przemiennie z okresami spadku. W roku 2010 liczba ludności zwiększyła się aż o 122 osoby. Jednak sumarycznie na przestrzeni ostatnich 15 lat liczba ludności zmniejszyła się o 47 osób, co stanowi spadek o 1,24%. W powiecie bielskim liczba ludności w latach 2005-2019 zmniejszyła się o 10,62%, w województwie podlaskim o ok. 1,78%, zaś w kraju zwiększyła o zaledwie 0,59%. Wynik w mieście jest więc wyższy niż wskaźnik powiatu bielskiego, jednak znajduje się na zbliżonym poziomie do województwa podlaskiego oraz jest niższy od wartości w skali całego kraju. W Brańsku liczba mężczyzn i kobiet jest wyrównana. Współczynnik feminizacji w mieście wynosił w 2019 r. 98 i był niższy od wskaźnika dla powiatu (102), województwa (105) oraz Polski (107).

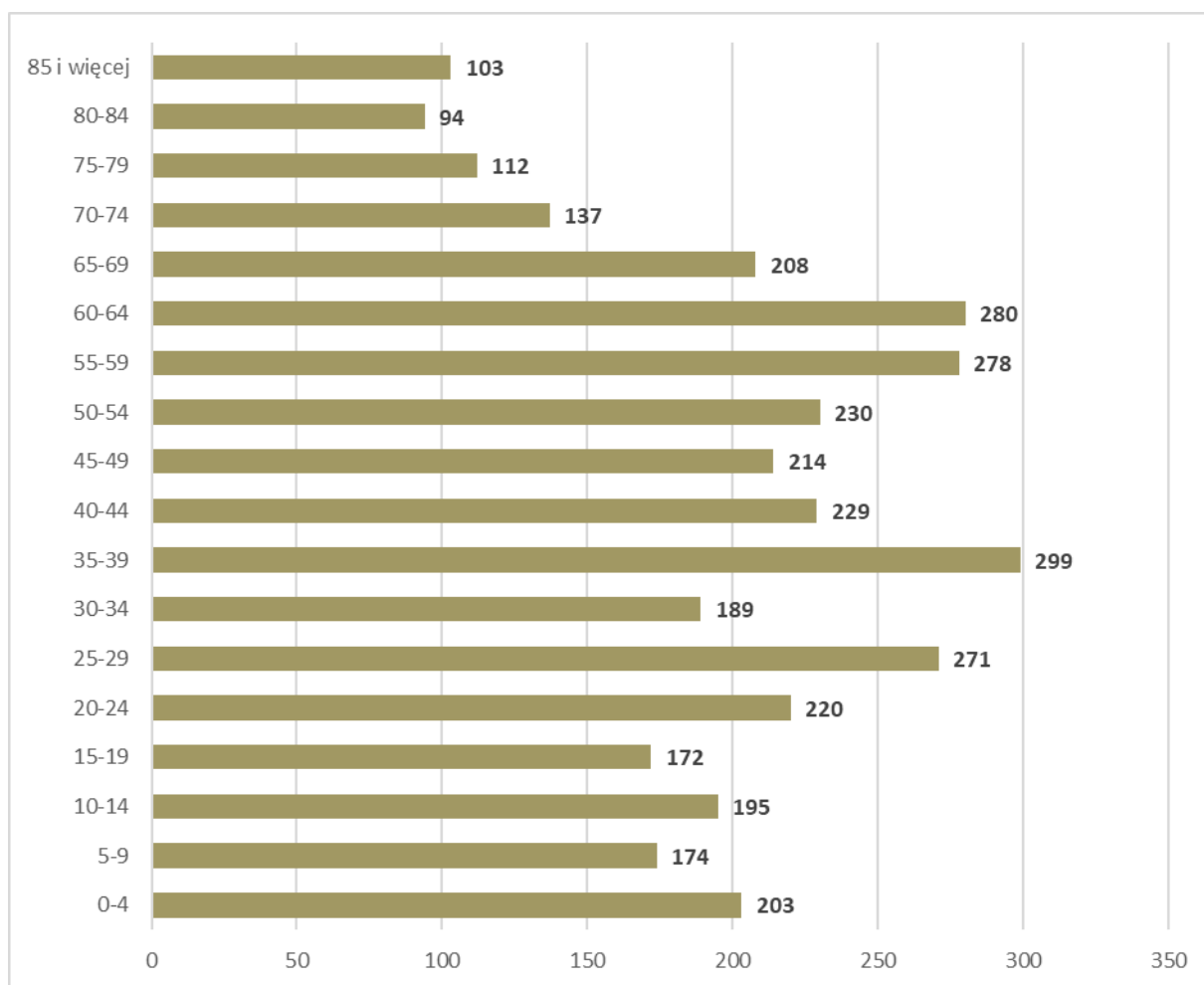
Gęstość zaludnienia analizowanego obszaru w 2019 r. wynosiła 116 osób/km² i była znacznie wyższa od wskaźnika dla powiatu bielskiego – 39 osób/km² oraz województwa podlaskiego (58 osób/km²). Pod względem gęstości zaludnienia Brańsk w 2018 r. był 2 gminą w powiecie, zaś 15 w województwie. Dodatkowo gęstość zaludnienia powierzchni faktycznie zabudowanej i zurbanizowanej wynosiła 1 540 osób/km².

Wykres 10. Liczba ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę wieku mieszkańców miasta Brańsk w 2019 r., określoną na podstawie danych GUS. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 35-39 lat (299 osób), a następnie w wieku 60-64 lata (280 osób), 55-59 lat (278 osób), 25-29 lat (271 osób). Na kolejnych miejscach plasują się osoby w wieku 65-69 lat (208 osób) oraz grupy osób w wieku średnim (między 40 a 54 rokiem życia). Pozytywnym zjawiskiem jest to, że liczebność grup ludności w wieku do 24 roku życia przewyższa liczebność grup w wieku od 65 lat i więcej. W ostatnim roku analizy stosunkowo wysoki wynik (208 osób) osiągnęła najmłodsza z badanych grup w wieku od 0 do 4 lat. Piramida wieku wskazuje jednak na stopniowe starzenie się społeczeństwa miasta, ma więc charakter regresywny.

Wykres 11. Liczba ludności według wieku w 2019 roku w gminie miejskiej Brańsk.

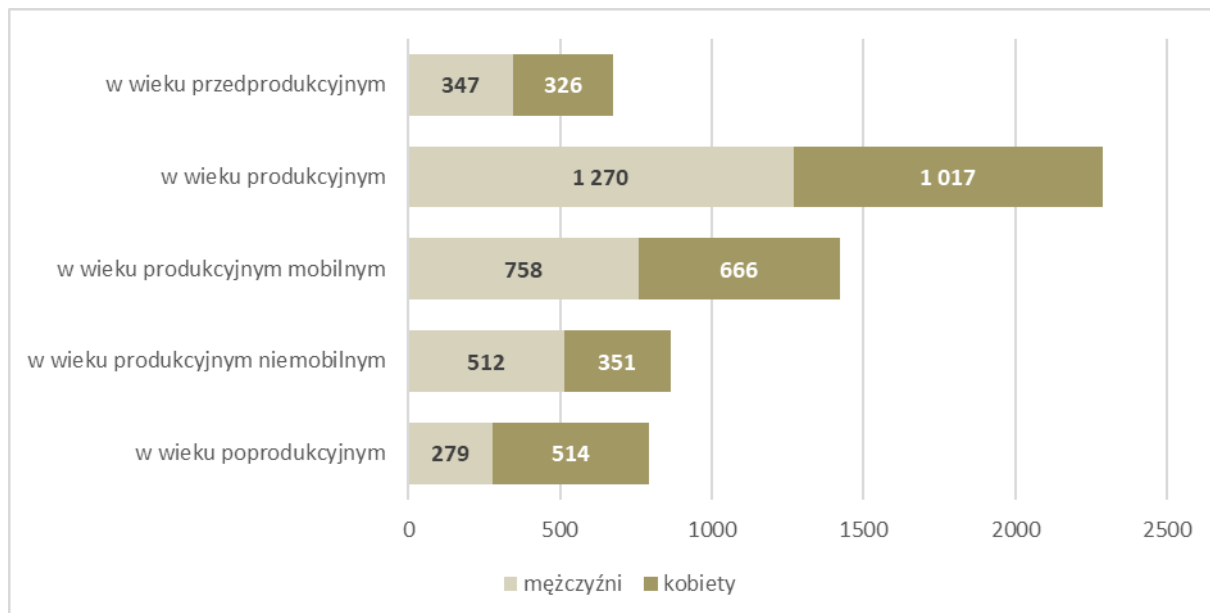
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Współczynnik obciążenia demograficznego dla miasta Brańsk, rozumianego jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 64,1 (dane na 2019 r.). Jest to wielkość niższa niż średnia dla powiatu, która wynosi 71,0 oraz nieznacznie wyższa niż średnia dla województwa podlaskiego (63,8). Przez ostatnie 15 lat wskaźnik ten dla miasta uległ zmniejszeniu o 6,7.

Zgodnie z danymi GUS liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) odznaczała się tendencją spadkową w okresie od 2005 do 2009 roku. W roku 2010 wskaźnik nieznacznie wzrósł, następnie znowu malał do 2013 r. Od 2014 utrzymuje się względnie na stałym poziomie. Udział w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się na przestrzeni ostatnich 15 lat o 6,1%. Jest to negatywne zjawisko, jednak występujące powszechnie w Polsce. Należy przy tym zwrócić uwagę, także na poprawiającą się sytuację na przestrzeni ostatnich kilku lat (wzrost o 0,1% w 2019 r.). Negatywnym zjawiskiem jest także stałe zwiększanie się zarówno ogólnej liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, jak i ich udziału w ogólnej liczbie mieszkańców Brańska. W stosunku do roku 2005 liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 131 osób, co stanowi wzrost udziału tej grupy w ogólnej strukturze o 3,7%. Największy przyrost liczby ludności nastąpił w grupie osób w wieku produkcyjnym.

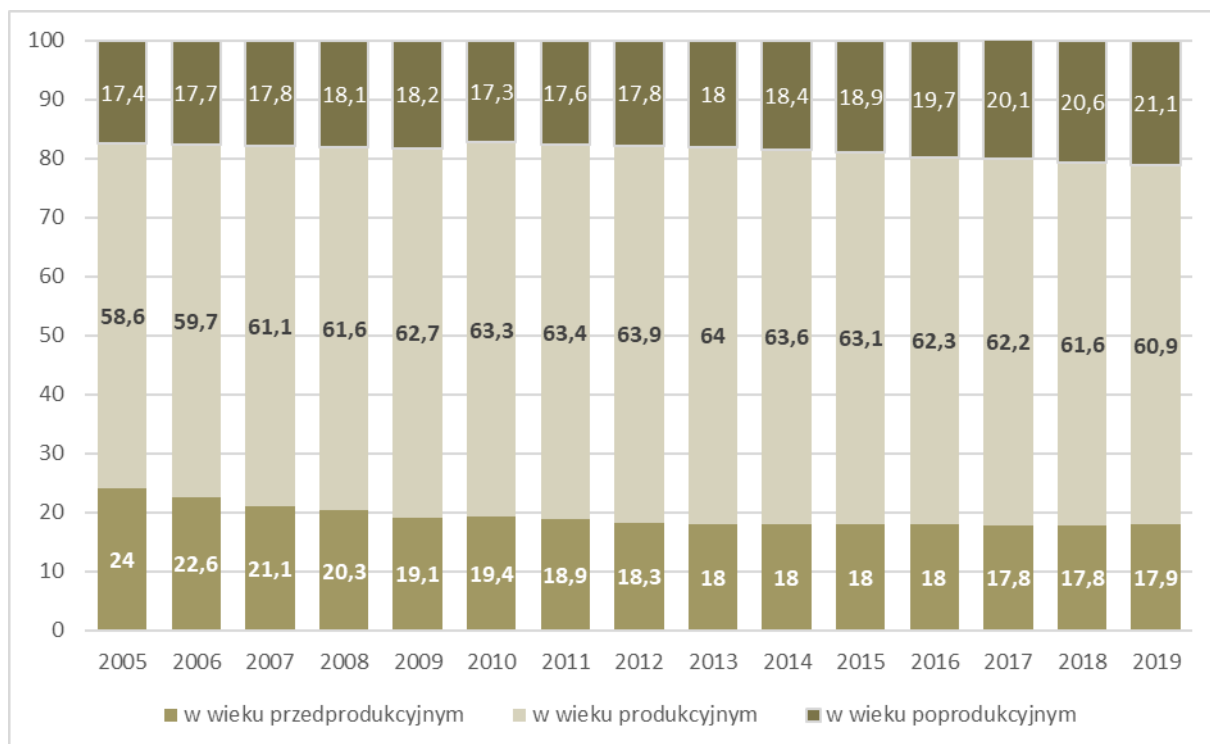
W ciągu ostatnich 15 lat liczebność tej grupy zwiększyła się o 62 osoby. Jednak od roku 2014 obserwuje się spadek udziału tej grupy wiekowej w ogólnej strukturze ludności (o 3,1%).

Wykres 12. Liczba ludności według wieku w 2019 roku w gminie miejskiej Brańsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 13. Procentowy udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

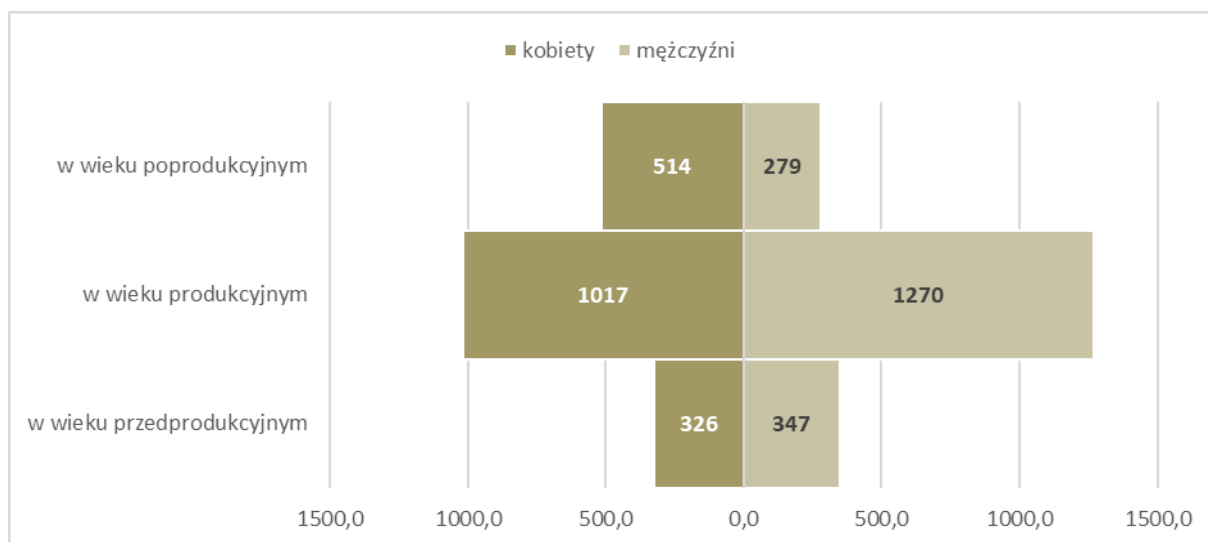

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W strukturze płci i wieku zauważalna jest istotna przewaga kobiet nad mężczyznami w wieku poprodukcyjnym (różnica 235 osób), co jest zjawiskiem powszechnym w całej Polsce. Natomiast w grupie ludności w wieku produkcyjnym znacznie przeważają mężczyźni (różnica 253 osób). Podobna sytuacja jest w przypadku ludności w wieku przedprodukcyjnym, choć tutaj już ta przewaga nie jest znacząca (21 osób). Społeczeństwo Brańska klasyfikuje się jako populacja ustabilizowana, zmierzająca w kierunku regresywnym.

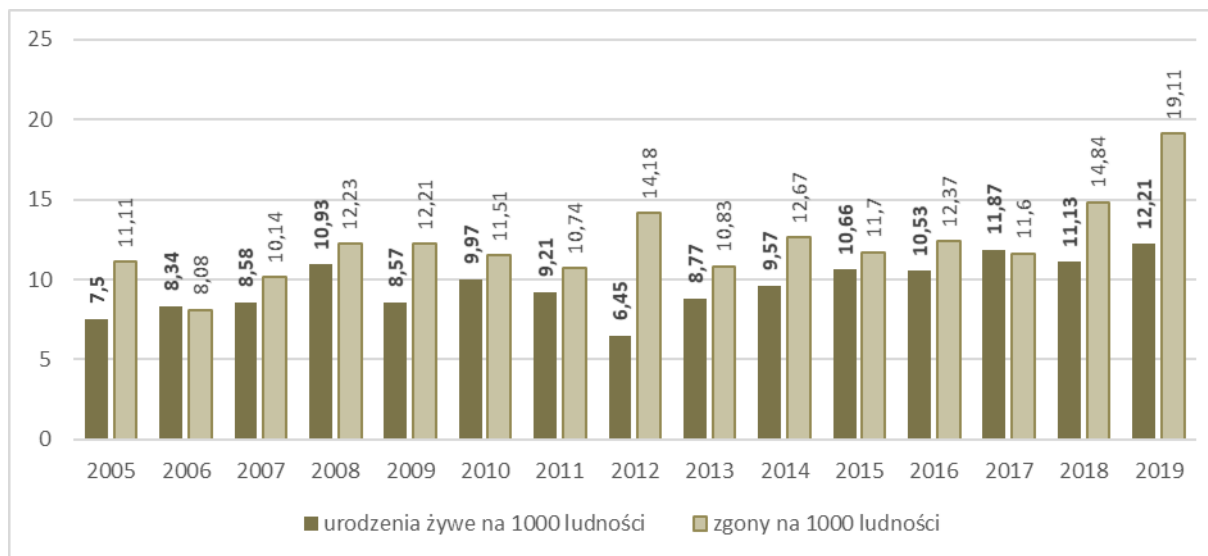
Wykres 14. Liczba ludności gminy miejskiej Brańsk wg. wieku i płci w 2019 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szczególnie istotne znaczenie dla liczebności społeczeństwa ma również przyrost naturalny. Uwarunkowany jest on liczbą urodzeń i zgonów w gminie. W analizowanym okresie liczba urodzeń na 1000 ludności przewyższyła liczbę zgonów na 1000 ludności jedynie w roku 2006 oraz 2017. Na przestrzeni 15 lat wzrosła zarówno liczba zgonów, jak i urodzeń, oba wskaźniki w 2019 roku osiągnęły najwyższą wartość (odpowiednio: 19,11 oraz 12,21).

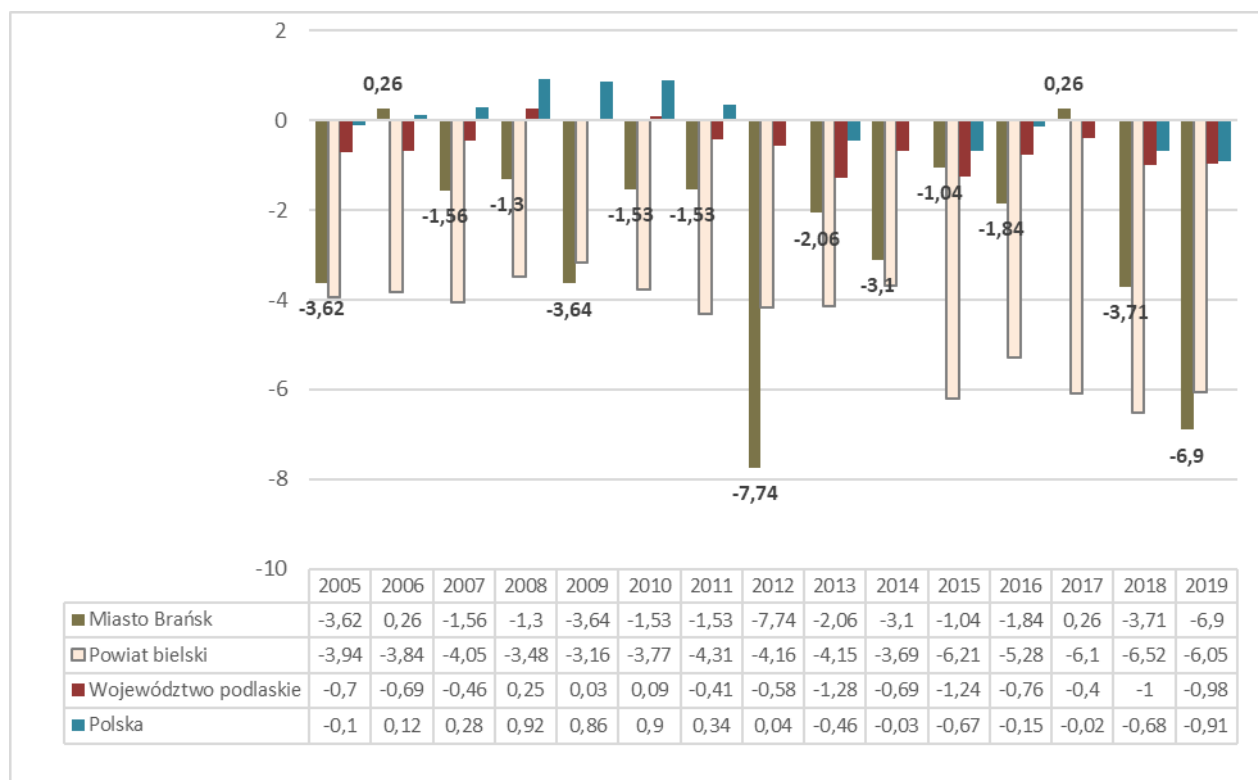
Wykres 15. Urodzenia żywe/zgony na 1000 ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2005-2019 na analizowanym obszarze występowały dosyć duże wahania przyrostu naturalnego, jednak przeważnie utrzymywał się on na poziomie ujemnym osiągając w roku 2012 najniższą wartość wynoszącą -7,74. Najwyższa wartość wskaźnika (0,26) wystąpiła w 2006 oraz 2017 roku. W 2019 roku przyrost naturalny w mieście Brańsk wynosił -6,9, podczas gdy jego wartości dla powiatu, województwa i Polski osiągały odpowiednio: -6,05, -0,98 oraz -0,91. Świadczy to o mało korzystnej sytuacji miasta na tle wyższych jednostek samorządu terytorialnego oraz całego kraju. Należy jednak zaznaczyć, że na przestrzeni ostatnich 15 lat przyrost naturalny w Brańsku był przeważnie znacznie wyższy niż wskaźnik dla powiatu bielskiego, niższą wartość osiągnął jedynie w latach: 2009, 2012 oraz 2019.

Wykres 16. Przyrost naturalny w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019, na tle powiatu, województwa i kraju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 7. Urodzenia żywe na 1000 ludności, zgony na 1000 ludności i przyrost naturalny w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe na 1000 ludności	7,5	8,34	8,58	10,93	8,57	9,97	9,21	6,45	8,77	9,57	10,66	10,53	11,87	11,13	12,21
Zgony na 1000 ludności	11,11	8,08	10,14	12,23	12,21	11,51	10,74	14,18	10,83	12,67	11,7	12,37	11,6	14,84	19,11
przyrost naturalny	-3,62	0,26	-1,56	-1,3	-3,64	-1,53	-1,53	-7,74	-2,06	-3,1	-1,04	-1,84	0,26	-3,71	-6,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W kształtowaniu sytuacji demograficznej istotne znaczenie mają migracje. Analiza liczby zameldowań i wymeldowań w mieście Brańsk wskazuje, że od 2005 do 2019 r. rocznie liczba osób

meldujących się wynosiła średnio 46, zaś wymeldowujących się 49 osób. Zameldowania w podziale na ze wsi i z miasta kształtowały się różnorodnie w kolejnych latach analizy, Przeważała liczba osób meldujących się ze wsi, natomiast w przypadku wymeldowań, znacznie przeważała liczba osób przeprowadzających się do miast. Migracje zagraniczne każdego roku stanowią znikomą część ruchu migracyjnego. W okresie ostatnich 15 lat w mieście Brańsk łącznie z zagranicy zameldowało się 20 osób, a wymeldowało się 15 mieszkańców. Zgodnie z danymi GUS ogółem saldo migracji w roku 2019 wynosiło 8, zatem nastąpił przyrwył ludności do miasta. W okresie analizy saldo podlegało znacznym wahaniom, jednak w przeważającej części znajdowało się na ujemnym poziomie. Saldo migracji w przeliczeniu na 1000 osób w 2019 r. wynosiło 2,1. W 2018 r. pod kątem tego wskaźnika miasto w powiecie znajdowało się na 3, zaś w województwie na 20 miejscu.

Tabela 8. Saldo migracji w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
zameldowania ogółem	25	61	62	43	59	34	36	62	34	47	-	59	50	57	63
wymeldowania ogółem	40	59	61	44	54	58	48	37	49	51	-	63	64	54	55
saldo migracji	-15	2	1	-1	5	-24	-12	25	-15	-4	-	-4	-14	3	8
saldo migracji na 1000 osób	-3,9	0,5	0,3	-0,3	1,3	-6,1	-3,1	6,4	-3,9	-1,0	-	-1,1	-3,7	0,8	2,1
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	1,30	-1,05	0,78	0,26	1,04	-1,28	0,51	0,00	0,00	-0,78	-	0,00	0,00	0,53	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4.3. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE MIASTA

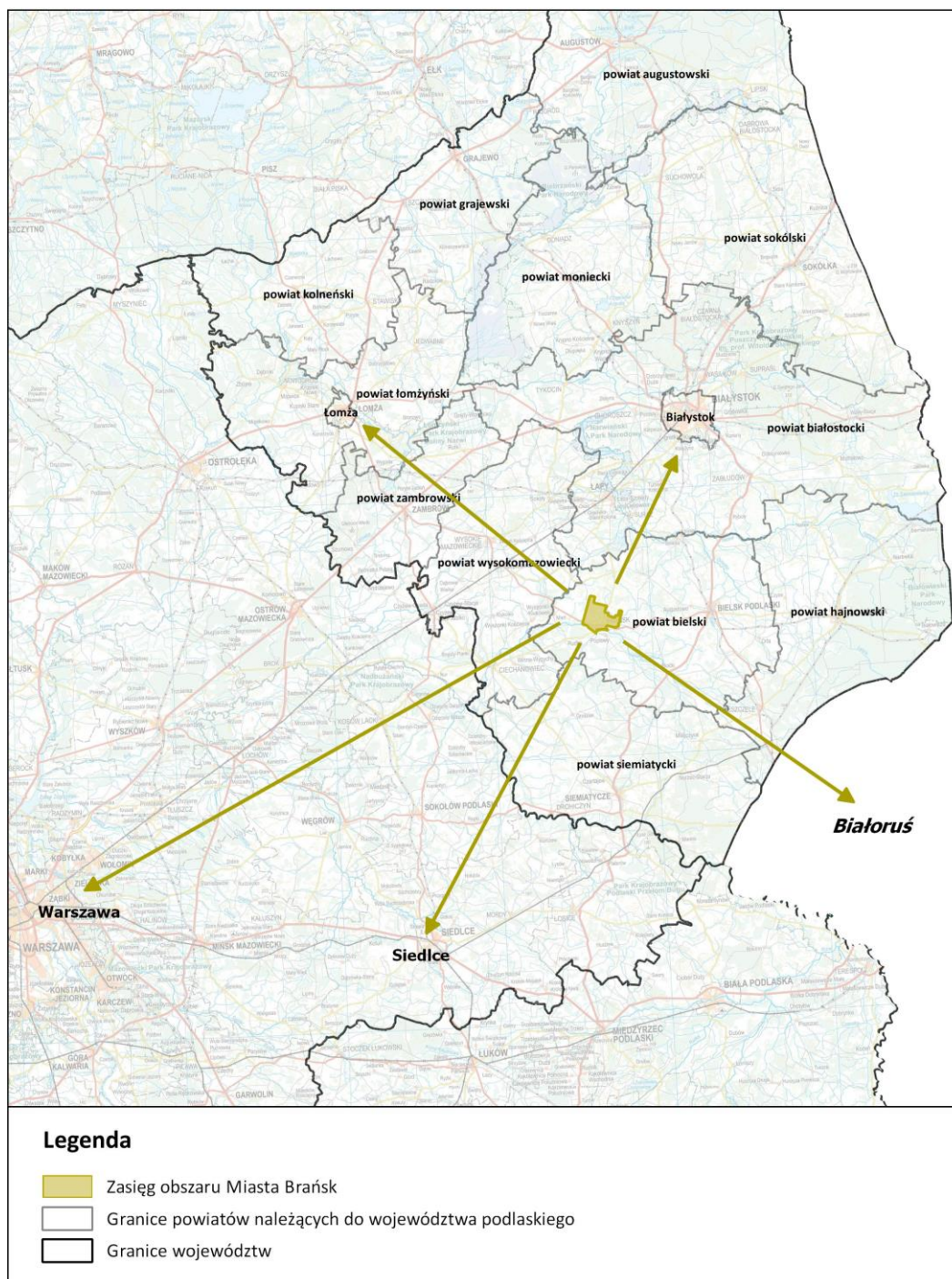
Położenie miasta Brańsk w odległości około 60 km od granicy z Białorusią daje duże możliwości do współpracy gospodarczej z chłonnym rynkiem wschodnim. Ponadto miasto jest częścią „Zielonych Płuc Polski”. Obszar ten swym zasięgiem obejmuje województwo podlaskie oraz część województwa warmińsko-mazurskiego, mazowieckiego, pomorskiego i kujawsko-pomorskiego. Miasto Brańsk powiązane jest z tym obszarem poprzez jedno z najcenniejszych w kraju i Europie systemy ekologiczne, które stanowiły o wyznaczeniu granic obszaru „Zielonych Płuc Polski”. Powiązania ekologiczne w skali ponadlokalnej zapewnia krajowy korytarz północno-centralny Dolina górnego Nurca KPnC-1B przebiegający przez południową część miasta.

Tereny przygraniczne w sąsiednich miejscowościach zagospodarowane są w podobny sposób jak przeważający obszar miasta Brańsk. Są to tereny głównie rolnicze bądź leśne. Zabudowa w tych obszarach zlokalizowana jest w znacznej większości przy ciągach komunikacyjnych łączących sąsiadujące ze sobą gminy, jednak w odróżnieniu od Brańska – rzadziej jest to zabudowa zwarta, częściej rozproszona.

Miasto Brańsk powiązane jest z obszarami sąsiednimi poprzez sieć drogową, gdzie połączeniami najwyższej kategorii są: droga krajowa nr 66 relacji Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Kleszczele – Czeremcha – granica państwa oraz droga wojewódzka nr 681 relacji Roszki Wodźki – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec. Co prawda nie ma bezpośredniej drogi łączącej miejscowość ze stolicą województwa podlaskiego, jednak do Białegostoku z Brańska

w linii prostej jest jedynie ok. 45 km. Takie położenie daje możliwość mieszkania w Brańsku i pracowania w najbliższych położonych miastach, nawet jeśli wymaga to codziennych dojazdów. Co więcej pobliskie miasta oraz miejscowości, w tym Białystok, Bielsk Podlaski, Zambrów, Ostrów Mazowiecka, Łomża, Wysokie Mazowieckie, Siemiatycze czy nawet Siedlce i Warszawa, stanowią zaplecze kulturalno-oświatowe, jak również obszary zaopatrzenia, ale także zbytu dla produktów spożywczych wytwarzanych w mieście oraz usług. Odległość w linii prostej do stolicy Polski wynosi ok. 130 km.

Rysunek 4. Powiązania zewnętrzne miasta Brańsk.

Źródło: opracowanie własne

4.4. OBOWIĄZUJĄCE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Dnia 9 października 2002 r. podjęto Uchwałę nr XXXI/147/02 Rady Miejskiej w Brańsku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Brańsk, sporządzonego w skali 1:2000 dla rejonu centrum miasta oraz w skali 1:5000 dla terenów pozostałych (głównie rolnych i leśnych). Plan objął swoim zasięgiem obszar miasta w jego granicach administracyjnych, z wyłączeniem terenu oznaczonego symbolem 3W na południu Brańska. Plan został opracowany na podstawie nieobowiązujących już przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Jego przyjęcie wiązało się z utraceniem mocy prawnej uchwały Nr XXIV/123/88 Rady Narodowej Miasta i Gminy Brańsk z dnia 25 kwietnia 1988 r. w sprawie planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Brańsk oraz uchwały Nr III/84/ Rady Narodowej Miasta i Gminy Brańsk z dnia 12 grudnia 1984 r. w sprawie planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego budownictwa jednorodzinnego ul. Błonie, Sportowa, Szosa do Bielska, ul. Mickiewicza. Nowy dokument określił spójną politykę zagospodarowania niemal całego miasta w oparciu o następujące przeznaczenia terenów:

- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, oznaczone na rysunku planu symbolem **MW**,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług i rzemiosła o charakterze nieuciążliwym, oznaczone na rysunku planu symbolem **MNUR**,
- tereny zabudowy mieszkaniowej zagrodowej, przemieszanej z zabudową jednorodziną, oznaczone na rysunku planu symbolem **MRj**,
- tereny zabudowy mieszkaniowej zagrodowej, oznaczone na rysunku planu symbolem **MR**,
- tereny zabudowy usługowej przeznaczone dla realizacji celów publicznych i innych, oznaczone na rysunku planu symbolem **U**,
- tereny przemysłu, składów, budownictwa, oznaczone na rysunku planu symbolem **P**,
- tereny zieleni publicznej, oznaczone na rysunku planu symbolem **Z**,
- tereny wód, regulacji stosunków wodnych i urządzeń zaopatrzenia w wodę, oznaczone na rysunku planu symbolem **W**,
- tereny odprowadzania ścieków i usuwania nieczystości, oznaczone na rysunku planu symbolem **N**,
- tereny urządzeń i tras komunikacyjnych, oznaczone na rysunku planu symbolem **K**,
- tereny urządzeń i tras urządzeń energetycznych, oznaczone na rysunku planu symbolem **E**,
- tereny urządzeń i tras łączności, oznaczone na rysunku planu symbolem **Ł**,
- tereny rolne, oznaczone na rysunku planu symbolem **RP, RZ**,
- tereny leśne, oznaczone na rysunku planu symbolem **RL**,
- tereny z zakazem zabudowy, oznaczone na rysunku planu symbolem **ZZ**.

W dniu 31 lipca 2003 roku przyjęto uchwałę nr VIII/41/03 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Brańsk, sporządzonego w skali 1:2000,

obejmującego teren w jego południowej części, oznaczony w poprzedniej uchwale symbolem **3W**. Zgodnie z zapisami planu obszar przeznaczono pod projektowany zbiornik wodny jako inwestycję celu publicznego, z otaczającymi terenami pod urządzenia rekreacyjno-sportowe. Odtąd miasto zyskało pełne pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W kolejnych latach ww. dokumenty były zmieniane na niewielkich obszarach. Zmiany planu miejscowego zostały wprowadzone na podstawie uchwał nr:

- XI/53/03 Rady Miasta Brańsk z dnia 28 listopada 2003 roku – wyznaczenie terenu pod działalność przemysłową (zakład przetwórstwa mięsnego i ubojnia);
- IX/37/07 Rady Miasta Brańsk z dnia 29 sierpnia 2007 r. – wyznaczenie na 21 załącznikach terenów:
 - zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług i rzemiosła nieuciążliwego, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **MNUR**,
 - zabudowy zagrodowej, z dopuszczeniem realizacji urządzeń inwentarskich służących rolnictwu, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **RM**,
 - zabudowy usługowo-mieszkaniowej, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **UM**,
 - zabudowy przemysłowej, składowej, magazynowej, rzemieślniczej i usługowej, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **P**,
 - urządzeń i tras komunikacyjnych, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **KDW**,
 - leśnych, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **ZL**;
- XIV/104/12 Rady Miasta Brańsk z dnia 27 czerwca 2012 r. – wyznaczenie terenu urządzeń melioracji wodnych, szczegółowych (staw wodny wraz z urządzeniami towarzyszącymi) oznaczony na rysunku zmiany planu symbolem **WS**;
- XVII/119/12 Rady Miasta Brańsk z dnia 30 października 2012r. – wyznaczenie na 38 załącznikach terenów:
 - zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług i rzemiosła nieuciążliwego, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **MNUR**,
 - zabudowy usługowo-mieszkaniowej, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **UM**,
 - zabudowy przemysłowej, składowej, magazynowej, rzemieślniczej i usługowej, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **P**,
 - wód powierzchniowych śródlądowych, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **WS**,
 - urządzeń i tras komunikacyjnych, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **KD**, **KDW**;
- XVI/81/16 Rady Miasta Brańsk z dnia 30 czerwca 2016 r. – wyznaczenie na 13 załącznikach terenów:
 - zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług i rzemiosła nieuciążliwego, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **MNUR**,

- zabudowy przemysłowej, składowej, magazynowej, rzemieślniczej i usługowej, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **P**,
- zabudowy przemysłowej, składowej, magazynowej, rzemieślniczej i usługowej z dopuszczeniem lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych, w tym o mocy powyżej 100 kW, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **PE**,
- urządzeń i tras komunikacyjnych, oznaczonych na rysunku zmiany planu symbolem **KDW**.

Plany uchwalone po roku 2002 zostały opracowane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Należy zwrócić uwagę, iż plany zatytułowane, jako zmiana miejscowego planu w praktyce pełnią rolę samodzielnych uchwał – sporządzonych, jako nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w pełnym zakresie, co w granicach ich opracowania spowodowało uchylenie dotychczas obowiązującego dokumentu. Powyższe potwierdza również brak opracowanego tekstu jednolitego mimo kilkukrotnych zmian dokumentu planu miejscowego. Ogólnie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Brańska spełniają swoją rolę w zakresie kształtowania polityki przestrzennej miasta. Dokumenty te ustalają przeznaczenie terenów przy uwzględnieniu zasad zrównoważonego rozwoju. Dzięki pełnemu pokryciu powierzchni miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego możliwe jest prawidłowe, holistyczne kształtowanie jego struktury. Kolejne zmiany wprowadzane do dokumentu wynikają z naturalnego rozwoju miasta, gdzie pojawiają się nowe uwarunkowania, a także potrzeby mieszkańców i inwestorów.

Tabela 9. Wykaz obowiązujących planów miejscowych wraz z numerem uchwały.

Nr uchwały	Data uchwały	Uchwała w sprawie	Obowiązuje
XXXI/147/02	9 października 2002 r.	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Brańsk	tak
VIII/41/03	31 lipca 2003 r.	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Brańsk	tak
XI/53/03	28 listopada 2003 r.	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Brańsk	tak (zmiana)
IX/37/07	29 sierpnia 2007 r.	zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Brańsk	tak (zmiana)
XIV/104/12	27 czerwca 2012 r.	zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Brańsk	tak (zmiana)
XVII/119/12	30 października 2012 r.	zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Brańsk	tak (zmiana)
XVI/81/16	30 czerwca 2016 r.	zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Brańsk	tak (zmiana)

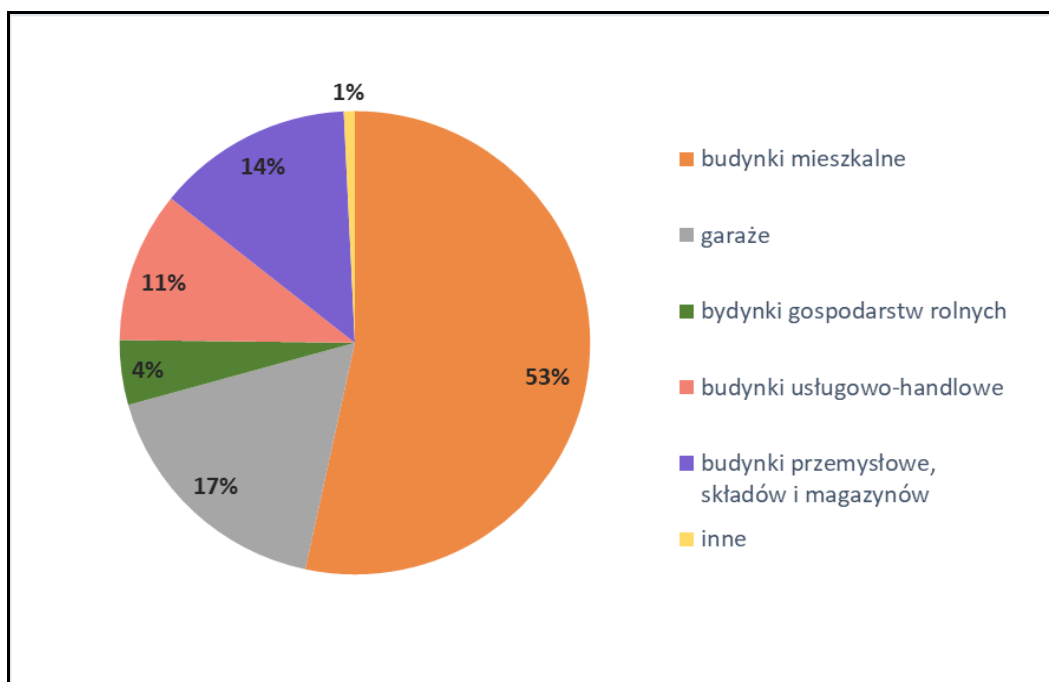
Źródło: Opracowanie własne

4.5. POZWOLENIA NA UŻYTKOWANIE BUDYNKÓW WYDANE W LATACH 2009-2019

Do oceny dynamiki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym niezbędne jest również przeanalizowanie ilości oddawanych do użytkowania budynków w podziale na funkcje zabudowy.

W latach 2009 – 2019 w mieście Brańsk zostało oddanych do użytkowania 71 nowych budynków mieszkalnych, co daje średnią 6,5 budynku mieszkalnego na rok. Najwięcej budynków mieszkalnych powstało w 2011 r. (11), natomiast najmniej w latach 2015 oraz 2016 (po 4 obiekty). W pozostałych okresach wskaźnik wahał się w przedziale od 5 do 8 nowych budynków na rok. Wartość ta potwierdza stosunkowo niski popyt w mieście na budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne. Liczba oddanych do użytkowania budynków mieszkalnych wynika wprost z danych demograficznych (ujemne przyrost naturalny, zmniejszająca się liczba mieszkańców).

Wykres 17. Przyrost naturalny w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019, na tle powiatu, województwa i kraju.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL stan na 09.2020.

Dane przedstawione w poniższej tabeli obrazują sytuację kształtującą się w latach 2009 – 2019. Z tabeli jednoznacznie wynika, iż w mieście dominuje przyrost ilości budynków mieszkalnych (53%) oraz garażowych (pełniących głównie funkcję uzupełniającą dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej -17%). Ponadto duży udział mają budynki przemysłowe, składów i magazynów (14%) oraz usługowo-handlowe (11%). Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż grupa budynków przemysłowych składów i magazynów obejmuje również silosy, które często wiążą się z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych. Dodatkowo w badanym okresie powstawały nowe budynki gospodarstw rolnych, co wskazuje na to, że w mieście wciąż rozwija się również rolnictwo. Przypuszczać należy, że w większości przypadków miasto zaspokaja potrzeby handlowo – usługowe mieszkańców z okolicznych miejscowości należących do gminy wiejskiej Brańsk. Miasto tworzy

centrum usługowo-administracyjne będące jednocześnie odrębną jednostką administracyjną. Brak nowych budynków zamieszkania zbiorowego, oraz hoteli i zakwaterowania turystycznego może świadczyć o tym, że miejsca noclegowe w mieście powstają w zasadzie tylko w ramach usług agroturystycznych lokalizowanych w istniejących budynkach związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego lub odpowiednie zaplecze noclegowe powstało już wcześniej i zaspokaja niewielkie potrzeby turystyczne miasta.

Podsumowując analizę danych dotyczących ilości budynków oddanych do użytkowania należy wskazać, że w mieście następuje rozwój zabudowy związanej z mieszkalnictwem, usługami i przemysłem, a także prowadzeniem gospodarstw rolnych i ich obsługą, jednakże rozwój ten jest mało dynamiczny.

Tabela 10. Ilość wydanych pozwoleń na użytkowanie z podziałem na rodzaj budynku.

Rodzaj budynku	Ilość budynków oddana do użytkowania
budynki mieszkalne	71
budynki biurowe	1
budynki handlowo-usługowe	12
garaże	23
budynki gospodarstw rolnych	6
przemysłowe	5
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	13
budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	1
pozostałe	1
Razem	133

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL stan na 09.2020.

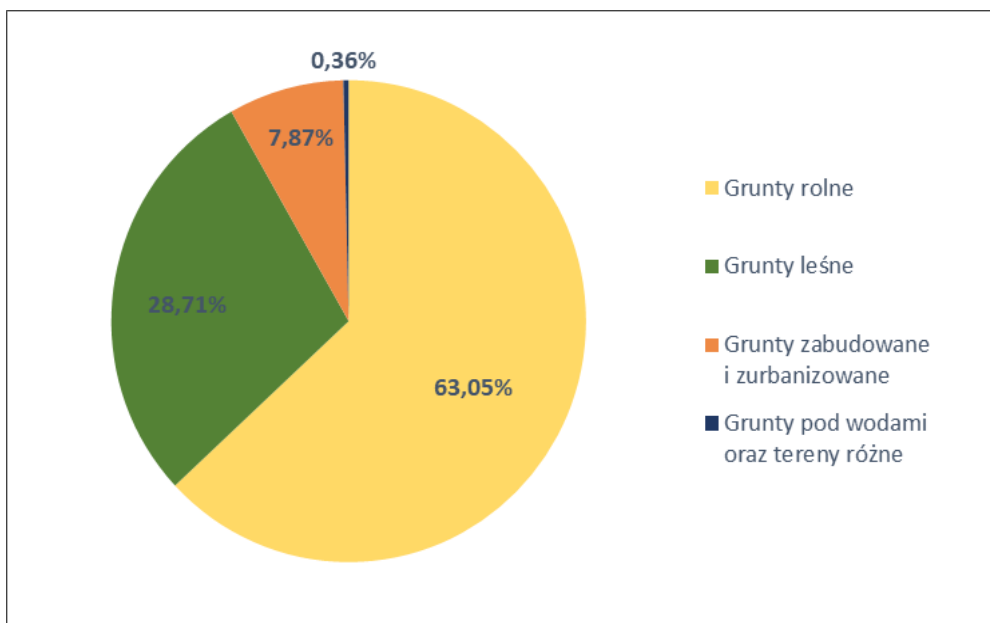
4.6. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Miasto Brańsk wg. aktualnej ewidencji gruntów i budynków (stan na 12.2019 rok, dane pozyskane z PODGiK w Bielsku Białej) zajmuje powierzchnię ok. 3 242,58 ha. Struktura użytkowania gruntów wskazuje na rolniczy charakter gminy, ponieważ grunty rolne, czyli przede wszystkim: grunty orne, sady, łąki i pastwiska zajmują łącznie ok. 63,0% jej powierzchni. Największą część użytków rolnych stanowią grunty orne a następnie pastwiska, dalej łąki i sady. Poziom lesistości jest zadowalający i wynosi ok. 28,4% powierzchni miasta, co stanowi współczynnik zbliżony do średniej lesistości kraju (29,6%).

Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią prawie 8% powierzchni miasta, z czego znaczną część stanowią grunty rolne zabudowane (blisko 3%) – co świadczy o znacznym udziale

zabudowy o charakterze zagrodowym. W centrum miasta występuje również zabudowa wielorodzinna, a głównie na jego obrzeżach – przemysłowa. W mieście występują także grunty pod wodami. Obszar opracowania odwadniany jest przez rzekę Nurzec. Podział na poszczególne użytki wraz z ich powierzchnią przedstawia poniższa tabela.

Wykres 18. Struktura użytkowania w mieście Brańsk według kategorii gruntów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z PODGiK, stan na 12.2019.

Tabela 11. Struktura użytkowania gruntów w mieście Brańsk.

Struktura użytkowania gruntów w mieście Brańsk		
Rodzaj użytku	powierzchnia [ha]	powierzchnia [%]
B – tereny zabudowane	30,08	0,93
Ba – tereny przemysłowe	8,07	0,25
Bi – inne tereny zabudowane	13,75	0,42
Bp – zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	2,22	0,07
Br – grunty rolne zabudowane	88,72	2,74
Bz – tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	3,13	0,10
K – użytki kopalne	1,45	0,04
dr – drogi	107,16	3,30
R – grunty orne	1233,79	38,05
S – sady	0,47	0,01
Ł – łąki trwałe	377,86	11,65
Ps – pastwiska trwałe	392,34	12,10
Ls – lasy	920,79	28,40
Lz – grunty zadrzewione i zakrzewione	10,29	0,32
Lzr – grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	0,20	0,01
W – grunty pod rowami	23,83	0,73

Struktura użytkowania gruntów w mieście Brańsk		
Wp – grunty pod wodami płynącymi	9,82	0,30
Wsr – grunty pod stawami	0,76	0,02
N – nieużytki	15,29	0,47
Tp – grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	0,47	0,01
Tr – tereny różne	2,10	0,06
Suma	3242,58	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z PODGiK, stan na 12.2019.

Według ostatniego powszechnego spisu rolnego (2010 rok) w mieście Brańsk odnotowano 329 gospodarstw utrzymujących się z działalności rolniczej o średniej powierzchni w skali miasta wynoszącej 7,19 ha. Największą grupę stanowią gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha (44,38%), wysokie miejsce zajmują również te o powierzchni 5-10 ha (26,14%). Ponadto w mieście odnotowano 16 gospodarstw, których powierzchnia przekracza 15 ha. Dokładną liczbę gospodarstw w stosunku do grup powierzchniowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Struktura powierzchniowa gospodarstw w mieście Brańsk.

Ilość gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w stosunku do powierzchni					
Powierzchnia:	do 1 ha	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Ilość gospodarstw [szt]:	54	146	86	27	16
[%]	16,41	44,38	26,14	8,21	4,86
Suma: 329 gospodarstw					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z BDL (<http://bdl.stat.gov.pl>).

Na obszarze miasta Brańsk nie występują gleby klasy I i II. Dominujące gleby to grunty orne klasy IIb (20,46%) i IVa (15,37%), które łącznie zajmują ok. 36% powierzchni gruntów rolnych. Ponadto stanowią one aż 57% samych gruntów ornych w mieście. Należy podkreślić, iż znaczną powierzchnię zajmują również grunty klasy IIIa (ok. 6,31% powierzchni gruntów rolnych w mieście). Powyższe wskaźniki stwarzają korzystne warunki do rozwoju produkcji roślinnej. Strukturę gruntów rolnych wg. klasoużytków w mieście Brańsk przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Struktura gruntów rolnych w mieście Brańsk w podziale na klasoużytki.

Struktura gruntów rolnych w mieście Brańsk		
rodzaj klasoużytku	powierzchnia [ha]	powierzchnia [%]
PsIII	85,63	4,09
PsIV	161,35	7,70
PsV	139,57	6,66
PsVI	13,64	0,65
RIIIa	132,28	6,31
RIIIb	428,79	20,46
RIVa	322,04	15,37
RIVb	117,18	5,59
RV	241,98	11,55
RVI	74,60	3,56

Struktura gruntów rolnych w mieście Brańsk		
rodzaj klasoużytku	powierzchnia [ha]	powierzchnia [%]
ŁIII	69,58	3,32
ŁIV	183,99	8,78
ŁV	119,15	5,69
ŁVI	5,60	0,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z PODGiK, stan na 12.2019.

Strukturę gruntów rolnych w rozbiciu na klasy gruntu przedstawia poniższa tabela.

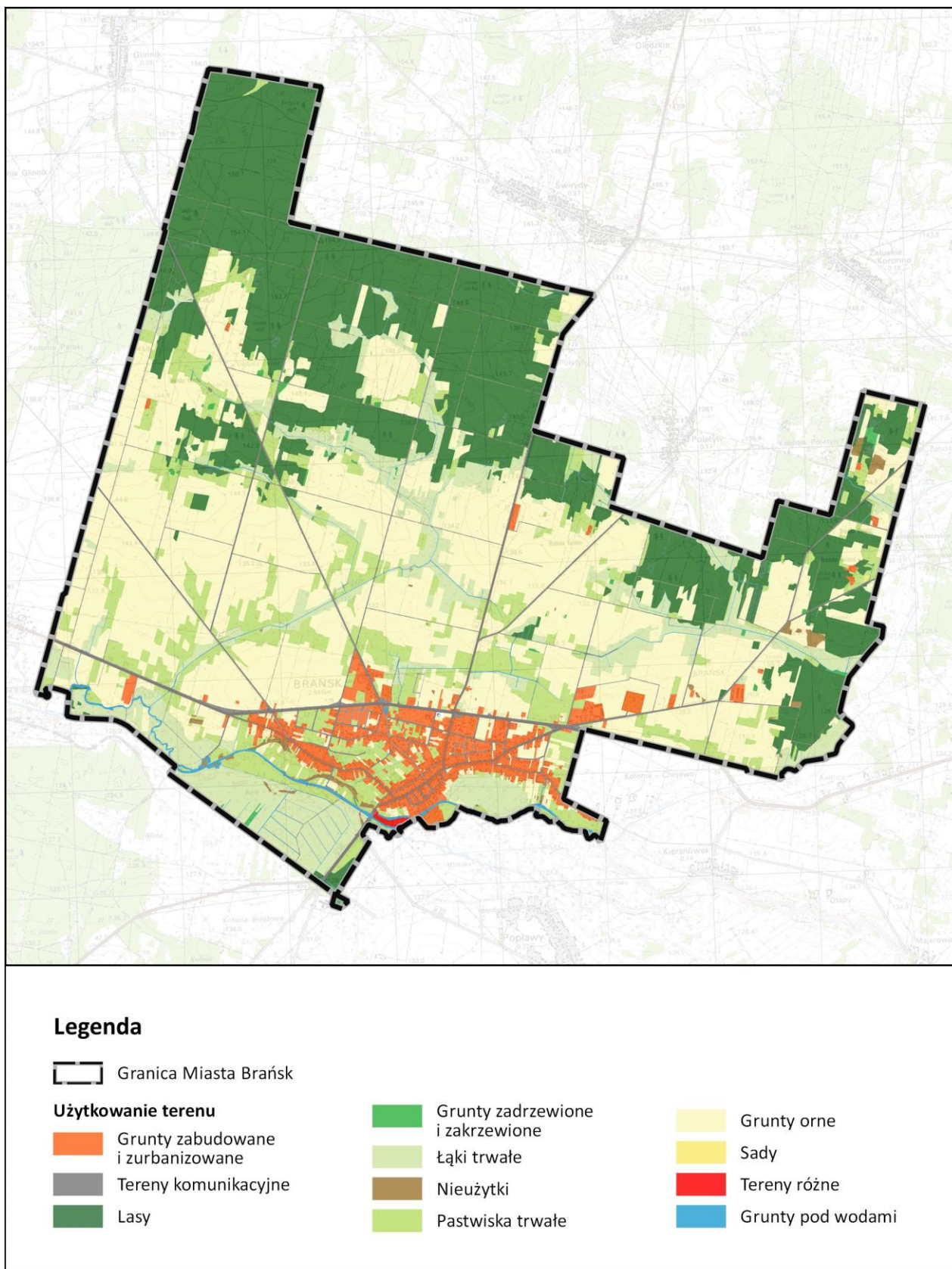
Tabela 14. Struktura gruntów rolnych w mieście Brańsk w podziale na klasy gleb.

Struktura gruntów rolnych w mieście Brańsk		
klasa gruntu	powierzchnia [ha]	powierzchnia [%]
III	155,21	7,41
IIIa	132,28	6,31
IIIb	428,79	20,46
IV	345,35	16,48
IVa	322,04	15,37
IVb	117,18	5,59
V	500,71	23,90
VI	93,85	4,48
Suma	2095,40	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z PODGiK, stan na 12.2019.

Grunty rolne w większości występują w środkowej części miasta, lasy zlokalizowane są na północy oraz wschodzie, natomiast zabudowa koncentruje się na południu opracowania. Struktura użytkowania gruntów w obszarze miasta Brańsk przedstawiona została na poniższej mapie.

Rysunek 5. Struktura użytkowania gruntów w mieście Brańsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z PODGiK.

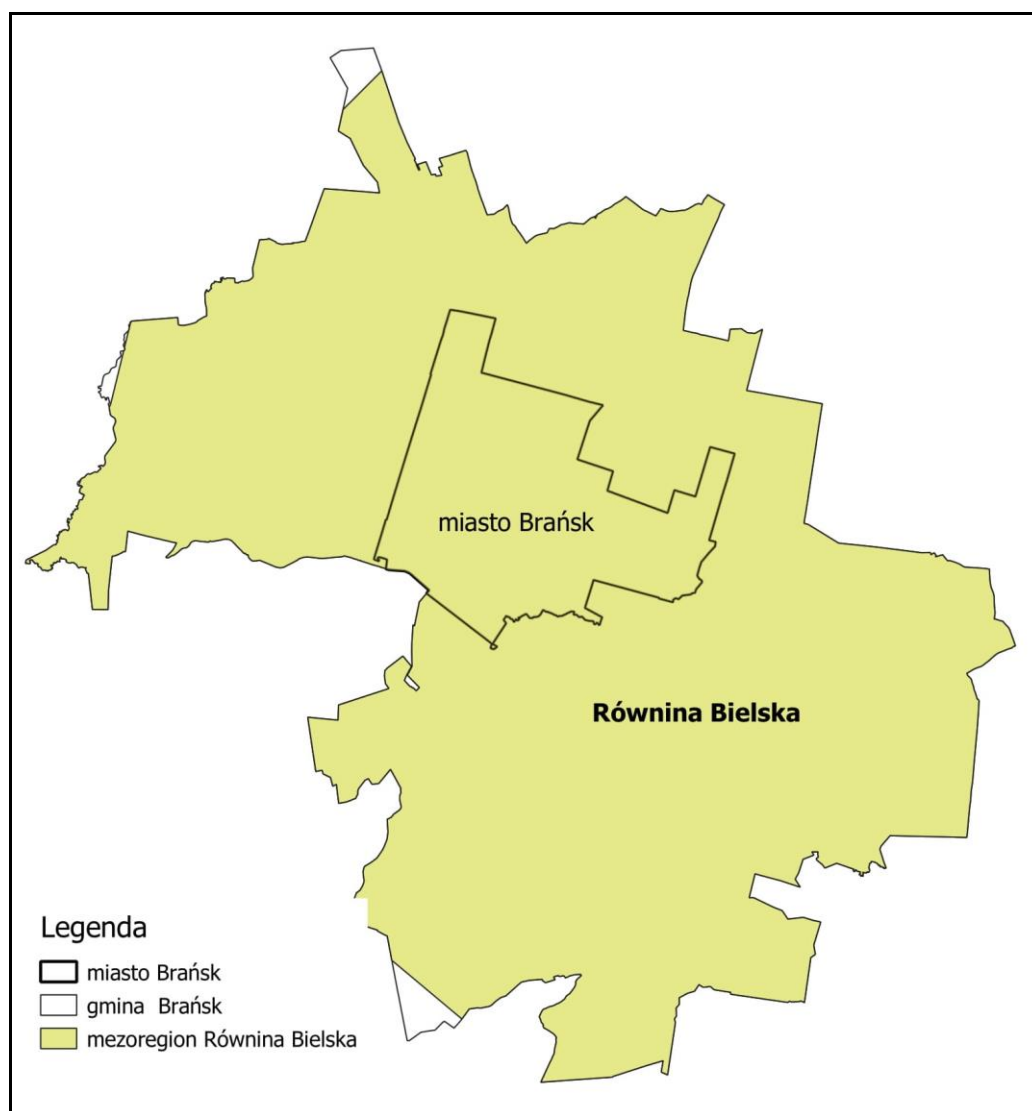
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO, ORAZ WYMOGÓW ICH OCHRONY

5.1. CHARAKTERYSTYKA ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Uwarunkowania geologiczne i geomorfologiczne

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Kondrackiego cały obszar miasta Brańsk położony jest w granicy mezoregionu Równina Bielska (843.37), która jest częścią makroregionu Nizina Północnopodlaska.

Rysunek 6. Miasto Brańsk na tle mezoregionów wg Kondrackiego

Źródło: opracowanie własne

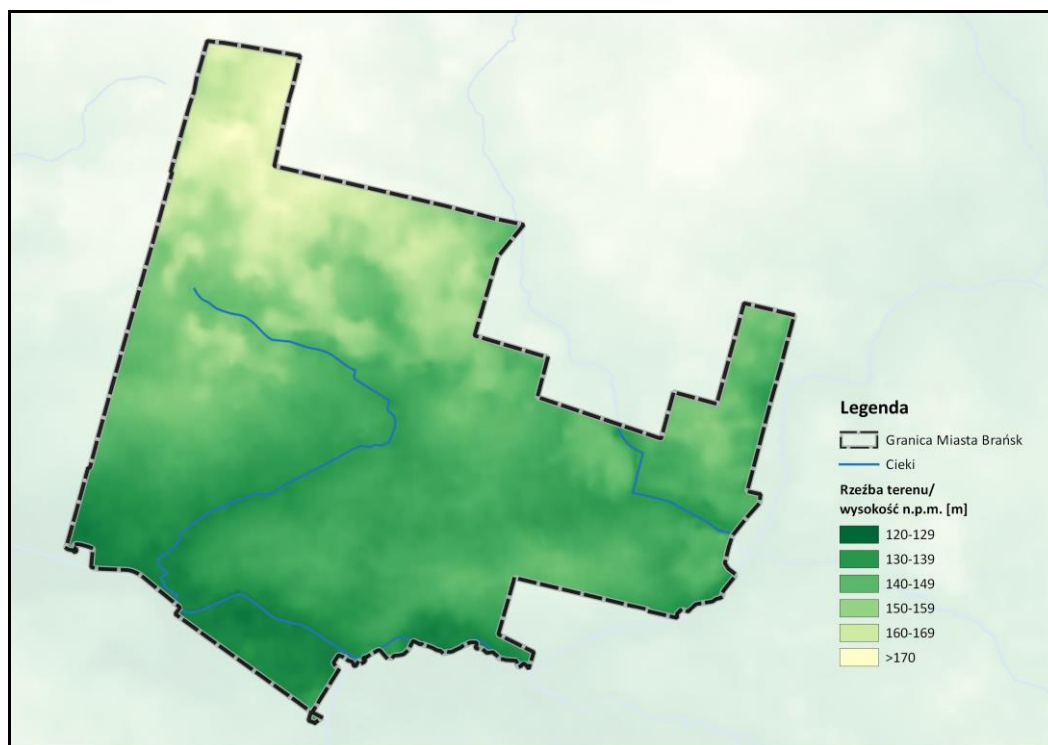
Równina Bielska zajmuje cały teren miasta Brańsk. Tworzy ją wysoczyzna polodowcowa z licznymi i rozległymi obniżeniami wytopiskowymi, które częściowo zostały przekształcone w doliny rzeczne. Powierzchnia równiny nachylona jest ku zachodowi i północnemu-zachodowi. Na tle wysoczyzn sąsiednich mezoregionów, Równina Bielska odznacza się mniejszymi wysokościami bezwzględными i słabszym urzeźbieniem. Monotonną powierzchnię urozmaicają tu wzgórza kemowe, związane z recesją zlodowacenia warciańskiego. Przez równinę przebiega dział wód Narwi (Narewki i Orlanki) oraz Bugu (Leśnej i Nurca).

W granicach opracowania rzędne terenu sięgają 122–160 m n.p.m. Na południu powierzchnię obszaru rozcina szeroka (700–2 000 m) dolina Nurca, wykorzystująca, podobnie jak jej mniejsze dopływy, ciąg obniżeń wytopiskowych. Płaskie dno doliny znajduje się na wysokości 122,0–127,0 m n.p.m.. Dolina charakteryzuje się występowaniem rozległych równin torfowych, tarasu zalewowego – holoceniowego wyniesionego 2–3 m nad dno doliny. Dolina Nurca dzieli równinę na dwie części – północną i południową. Na ich obszarze dominują formy lodowcowe i wodnolodowcowe. W części północnej, w granicach której mieści się niemal cała powierzchnia miasta, przeważają wysoczyzny morenowe płaskie i faliste. Występują tu także równiny sandrowe, które kumulują się wzdłuż dolin mniejszych cieków wodnych (na wschodzie opracowania).

W części zlokalizowanej na południe od Nurca, w mieście Brańsk występują wspomniane wcześniej równiny torfowe. W sąsiedztwie dopływu spod Kol. Patoki występują także strefy agradacji (formy denudacyjne). Miejscowo można także spotkać kemy.

Charakterystycznym elementem krajobrazu wysoczyzny są liczne głazy narzutowe, występujące najczęściej w skupiskach wzdłuż dróg i miedz.

Rysunek 7. Rzeźba terenu miasta Brańsk

Źródło: opracowanie własne

Pod względem geologicznym Miasto Brańsk położone jest w obrębie regionalnej jednostki tektonicznej Polski zwanej obniżeniem podlaskim. Jest to depresyjna forma prekambryjska, wypełniona utworami osadowymi prekambriu, kambriu, ordowiku i syluru oraz niezgodnie zalegającymi na nich osadami karbonu górnego, lokalnie czerwonego spągowca, cechsztynu i triasu. Cały obszar miasta pokryty jest grubym kompleksem utworów czwartorzędowych, o miąższości przekraczającej miejscami 200 m.

Najstarsze stwierdzone osady to margliste iłowce, wapienie oraz piaskowce kwarcowe ordowiku. Nad nimi występują iłowce, piaskowce i zlepieńce triasu dolnego o miąższości około 150 m. Wyżej zalegają jurajskie wapienie margliste z krzemieniami i czertami o podobnej miąższości. Bezpośrednio nad osadami jury stwierdzono mułki, piaski glaukonitowe oraz kredę piszącą o miąższości około 250 m zaliczane do kredy górnej. Nad nimi znajduje się kilkudziesięciometrowej miąższości seria określana ogólnie jako paleogeńsko-neogeńska, złożona z piasków i mułków glaukonitowych oraz młodszych miocenijskich iłów, mułków i brunatnych piasków z fragmentami zwęglonego drewna.

Dla obszaru analizy największe znaczenie mają utwory pochodzące ze zlodowacenia środkowopolskiego – Warty. Znaczną powierzchnię zajmują występujące powszechnie gliny zwałowe, które są jednocześnie najstarszymi osadami odsłaniającymi się w obrębie miasta. Tworzą pokrywę o miąższości dochodzącej do 19,6 m. Występują tu również piaski, żwiry i głazy lodowcowe o miąższości do 6 m, w postaci niewielkiego płatu na powierzchni wysoczyzn, w południowo-wschodniej części Brańska. Powyższe utwory należą do osadów lodowcowych (morenowych i glacialnych). Na wschodzie oraz miejscowo na północy opracowania mieszczą się piaski i żwiry wodnolodowcowe (również te wytworzone na glinach zwałowych), które należą do osadów fluwioglacjalnych, rzeczno-lodowcowych lub sandrowych. Są to zazwyczaj piaski drobno- i średnioziarniste z nielicznymi przewarstwieniami materiału grubszego w postaci płatów. Kolejnymi utworami Zlodowacenia Warty są osady zastoiskowe – piaski i mułki, miejscami z glinami, wytopiskowe (także te na glinach zwałowych) zlokalizowane na południowym wschodzie miasta (dwie niewielkie powierzchnie w okolicy rzeki Nurzec). W ich profilu można wyróżnić poziomo warstwowane piaski drobnoziarniste oraz pyłowe. Niecki wytopiskowe wypełniane były w schyłkowym stadium zlodowacenia Warty, kiedy następowało ostateczne wytapianie brył martwego lodu. Piaski, mułki i żwiry kemów budują różnej wielkości formy morfologiczne rozrzucone we wschodniej części miasta. W danym rejonie występuje także płat, który tworzą piaski, żwiry i gliny zwałowe akumulacji szczelinowej.

W mieście Brańsk istotne są również utwory związane z ciekami wodnymi. Należą do nich piaski i mułki (mady) tarasów zalewowych 1,0-3,0 m n.p. rzeki (fluwialne i aluwialne osady rzeczne) oraz torfy na piaskach i mułkach (madach) tarasów zalewowych 1,0-3,0 m n.p. rzeki. Ich obrzeżom towarzyszą namuły piaszczyste oraz torfiaste. Powyższe osady są utworami pochodzącymi z holocenu. Namuły piaszczyste jak i torfiaste powszechne są w trwale podmokłych obniżeniach terenu i wąskich dolinkach okresowych cieków. Do dziś trwa akumulacja torfów, szczególnie w dolinie Nurca. Utwory holocenijskie występują na południu oraz w środkowej części miasta – wzdłuż głównych cieków wodnych.

Do czwartorzędu nierozdzielonego zaliczane są piaski, żwiry i gliny deluwialne na glinach zwałowych stanowiące osady deluwialne (zmywów powierzchniowych) w dolinie Nurca oraz Dopływu

spod Kol. Patoki, a także niewielki płat piasków zwietrzelinowych pochodzenia eluwialnego w północno-zachodniej części miasta.

Surowce mineralne

Na terenie miasta Brańsk w przeszłości mieściło się jedno udokumentowane złożo kruszywa naturalnego – piasku ze żwirem. Zostało ono jednak skreślone z bilansu zasobów i obecnie w granicach opracowania nie występują inne złoża surowców mineralnych. Najbliższe znajdują się na północ od Brańska, w miejscowości Świridy.

Na obszarze miasta istnieją niewielkie możliwości udokumentowania nowych złóż. W jego granicach nie wyznaczono obszarów perspektywicznych ani prognostycznych występowania kopalin naturalnych.

Gleby

Miasto Brańsk cechuje się dobrymi glebami do uprawy rolniczej. Pokrywa glebowa regionu wykształciła się z miększych utworów czwartorzędowych pochodzenia lodowcowego. Około 60% gleb wytworzyło się na glinach. Podłożem dla pozostałych są piaski, lokalnie pyły, a w dolinach cieków namuły, torfy i piaski rzeczne.

Północne, północno – zachodnie oraz zachodnie tereny rolnicze miasta Brańsk pokrywają gleby o dobrej i średniej przydatności rolniczej. Są to: gleby brunatne właściwe, gleby pseudobielicowe oraz czarne ziemie. Rozległe połacie gleb brunatnych najczęściej zaliczane są do 2 kompleksu przydatności rolniczej (pszennego dobrego). Południowa część miasta pokrywa się z doliną Nurca, gdzie znajdują się głównie mady, natomiast część północną i wschodnią zdominowały gleby piaskowe (bielice) o niskiej przydatności rolniczej. Prawie całą dolinę Nurca oraz jego dopływów zajmują użytki zielone w 2 kompleksie (użytki zielone średnie). Znaczna część użytków zielonych została zmeliorowana.

Grunty orne należą głównie do IIb i IVa klasy bonitacyjnej (łącznie 57% zasobów glebowych, natomiast najwięcej użytków zielonych występuje na glebach klasy IV (około 44% powierzchni).

Wody powierzchniowe

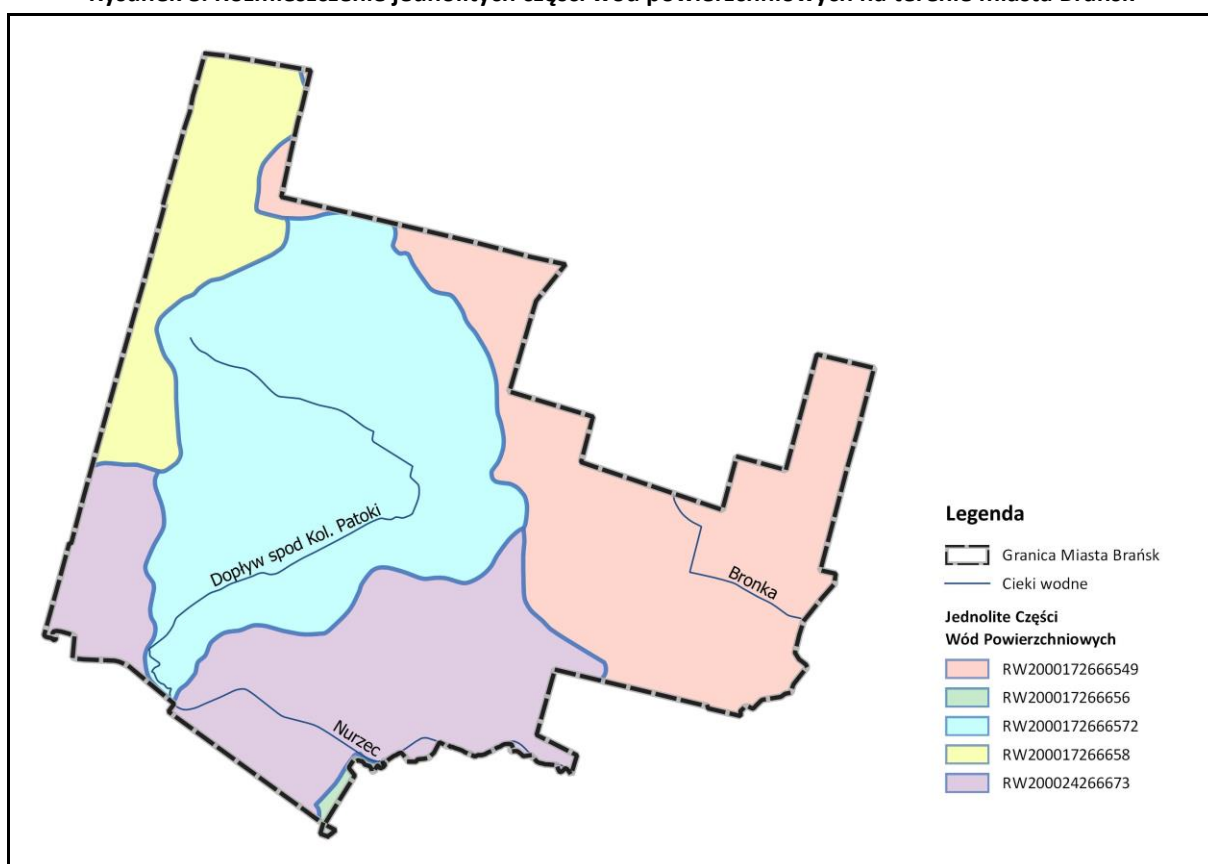
Wody powierzchniowe w granicach miasta należą do zlewni trzeciego rzędu rzeki Bug. Główny układ sieci hydrograficznej obszaru związany jest z rzeźbą polodowcową, a tworzy go rzeka Nurzec wraz z dopływem spod Kol. Patoki oraz rzeką Norką. Nurzec jest rzeką typowo niziną, przepływającą przez tereny bagienne i podmokłe. Mierzy ok. 100 km długości. Jego źródła znajdują się w pobliżu miejscowości Stawiszcz, tuż przy granicy z Białorusią, na południowy wschód od Czeremchy na wysokości około 180 m n.p.m. Do Bugu uchodzi w okolicy wsi Wojtkowice-Dady, około 10 km na południowy zachód od Ciechanowca na wysokości 105,4 m n.p.m. Charakterystyczną cechą koryta w tej części biegu jest wyraźne wcięcie w dno doliny, spowodowane procesami erozyjnymi zaistniałymi w wyniku nieprawidłowo przeprowadzonych melioracji w górnych odcinkach cieku. Zmeliorowane są doliny Nurca. Ciągłość Nurca przerywana jest wskutek zlokalizowania 3 małych elektrowni wodnych: Ciechanowiec, Kuczyn, Kostry-Podsędkowięta. Zbudowano również progi piętrzące o wysokości ok. 2,2–2,4 m. Przy braku przepławek, obiekty te uniemożliwiają wędrówkę ryb.

Na obszarze miasta Brańsk wyróżniono 5 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Dopływ z Domanowa - RW200017266658,
- Nurzec od Nurczyka do Siennicy - RW200024266673,
- Bronka - RW2000172666549,
- Dopływ spod Kol. Patoki - RW200172666572,
- Siennica - PLRW200017266656.

Największą powierzchnię zajmują: Dopływ spod Kol. Patoki (centralna część miasta), Nurzec od Nurczyka do Siennicy (południowa część miasta), Bronka (wschodnia część miasta) oraz Dopływ z Domanowa (zachodnia część miasta). JCWP Siennica zlokalizowana jest fragmentarycznie na południu Brańska i posiada marginalne znaczenie dla miasta. Rozmieszczenie jednolitych części przedstawia poniższa rycina (Ryc.13).

Rysunek 8. Rozmieszczenie jednolitych części wód powierzchniowych na terenie miasta Brańsk

Źródło: opracowanie własne

Wody podziemne

Zagadnienie zostało opisane w rozdziale 14.3. Zasoby wód podziemnych.

Klimat

Według regionalizacji klimatycznej Gumińskiego, miasto Brańsk położone jest w obrębie dzielnicy Wschodniej. Obszar ten cechuje się wpływem klimatu kontynentalnego, z dużymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza (ostrą i długą zimą, krótkim przedwiośniem i ciepłym latem) oraz

przewagą opadów letnich nad zimowymi. Okres wegetacyjny rozpoczyna się wraz z początkiem prac polowych w okolicach 25 marca i trwa od 190 do 205 dni. Liczba dni mroźnych wynosi od 110 do 135 i jest jedną z najwyższych w całej Polsce. Pokrywa śnieżna zalega na tym obszarze przez około 70–80 dni. Najniższą średnią temperaturę powietrza notuje się w styczniu i wynosi ona $-4,3^{\circ}\text{C}$. Najwyższe średnie temperatury przypadają na miesiąc lipiec i osiągają $17,7\text{--}18,3^{\circ}\text{C}$. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. $7,2^{\circ}\text{C}$. Liczba dni pogodnych waha się w granicach 39–51 dni, a średnie roczne zachmurzenie wynosi ok. 6,4 pokrycia nieba. Wilgotność względna powietrza utrzymuje się między 80 a 81%. Roczna suma opadów jest niewielka – średnio 550 mm. Maksimum opadów przypada na miesiące letnie od czerwca do sierpnia, a minimum na miesiące zimowe – od stycznia do marca. Z uwagi na wyrównany teren o niewielkich deniwelacjach spływ wody opadowej jest nieznaczny, stąd też niedobory wody w glebie występują lokalnie i wiążą się z głębiej zalegającym poziomem wody gruntowej. Na obszarze miasta dominują wiatry zachodnie o niewielkich prędkościach.

Krajobraz

Na obszarze miasta dominuje rolniczy krajobraz otwarty oraz lasy i grunty leśne. Ponadto wyróżnić można krajobraz o cechach przyrodniczych, obejmujący dolinę Nurca wraz z dopływami, gdzie przeważają użytki zielone. W mieście przeważa zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, można jednak spotkać domy wielorodzinne, blokowiska oraz większe zakłady przemysłowe.

Użytki rolne zajmują ok. 63,05 % powierzchni miasta. Są to otwarte, płaskie powierzchnie o dużych arealach. Na zróżnicowanie krajobrazu rolniczego wpływają śródpolne niewielkie zadrzewienia i zakrzewienia, a także bezpośrednie przyleganie pól do lasów lub dolin rzecznych.

Obszary leśne stanowią 28,4 % powierzchni miasta. Największy kompleks zlokalizowany jest na północnym-zachodzie. W północno-wschodniej części obszaru tereny leśne i zadrzewione tworzą niewielkie zwarte powierzchnie.

Krajobraz dolinny związany jest z rzeką Nurzec i jej dopływami. Doliny tych cieków są słabo zaznaczone w terenie, niemniej jednak stanowią ważny wyróżnik w krajobrazie miasta.

Krajobraz kulturowy stanowi przede wszystkim zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, która w wielu miejscach nawiązuje do tradycyjnych form wiejskich. Zlokalizowana jest ona w pobliżu południowej granicy miasta. Ważnym elementem w jego przestrzeni jest zachowany historyczny układ urbanistyczny z niewielkim rynkiem. Struktura miasta charakteryzuje się zwartą zabudową otoczoną rozległymi użytkami rolnymi, które z kolei przylegają do kompleksów leśnych. Z centrum Brańska promieniście rozchodzą się główne powiązania komunikacyjne z sąsiednimi miejscowościami.

Do swoistych wyróżników w krajobrazie miasta należą obiekty zabytkowe. Należą do nich przede wszystkim budynki mieszkalne. Znajdują się tu również: cmentarz żydowski, rzymskokatolicki i prawosławny, cerkiew prawosławna, kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP oraz znajdująca się przy nim dzwonnica. Ponadto ciekawymi akcentami są kapliczki przydrożne. Negatywnymi elementami krajobrazu są między innymi obiekty należące do zakładów przemysłowych oraz napowietrzne linie sieci uzbrojenia terenu.

Szata roślinna

Miasto Brańsk, zgodnie z podziałem na regiony przyrodniczo-leśne, zaliczane jest do Krainy Mazowiecko-Podlaskiej charakteryzującej się występowaniem grądów i lasów – borów świeżych. Na opisywanym obszarze dominuje las mieszany (LM). W składzie gatunkowym drzewostanu wyróżniają się sosna, dąb, brzoza, olsza i inne. Lasy Skarbu Państwa zaliczane są do kategorii lasów ochronnych. Stosunkowo zwarte kompleksy leśne koncentrują się w północnej i północno-wschodniej części obszaru miasta.

Flora terenów miasta należy do zróżnicowanych. Znajdują się tu zespoły roślinne bagienne i torfowiskowe, związane głównie z doliną rzeki Nurzec i jej dopływami. Dominującymi zbiorowiskami na obszarze miasta są jednak fitocenozy związane z polami uprawnymi (zbiorowiska segetalne) i użytkami zielonymi. W pobliżu zabudowań stwierdzono natomiast obecność zbiorowisk ruderalnych.

Użytki zielone zajęte są głównie przez łąki i pastwiska. Występują tu łąki ziołoroślowe *Filipendulion ulmariae* z udziałem *Geranium palustre*, *Filipendula ulmaria*, czasami ze znacznym udziałem gatunków klasy *Artemisietea*, występujące w kompleksie ze zbiorowiskami związku *Calthion* lub jako okrajki lasów łęgowych i zarośli wierzbowych. Zwykle nie są użytkowane, ale mają duże walory estetyczne, szczególnie w lipcu, gdy kwitnie wiązówka błotna. Łąki mokre ze śmiałkiem darniowym *Deschampsietum caespitosae* rozwijają się na średnio wilgotnych i zaniedbanych siedliskach, towarzyszą często pastwiskom. Natomiast łąki mokre trzęślicowe *Junco-Molinietum* to stosunkowo ubogie florystycznie zbiorowisko łąk trzęślicowych z udziałem różnych gatunków situ, występujące na mało zasobnych glebach. Pojawia się ono w miejscach położonych nieco wyżej od łąk silnie wilgotnych.

Inna grupa to łąki wilgotne nierozdzielone *Molinion* i *Calthion*. Są to zbiorowiska meliorowanych i dobrze nawożonych łąk kośnych. Ich siedliska stanowią żyzne i wilgotne gleby organiczne i mineralnoorganiczne, głównie mursze i mady. Natomiast pastwisko wilgotne *Epilobio-Juncetum effusi* to zbiorowisko łąkowo-pastwiskowe ze znaczącym udziałem situ rozpierzchłego (*Juncus effusus*). Występuje na zaniedbanych wilgotnych pastwiskach, powstałych na skutek silnego wypasania mokrych łąk. Obszary te użytkowane są jako łąki jednokośne, po wykoszeniu zwykle spasane.

Łąki świeże ze Związku *Arrhenatherion elatioris* zajmują najczęściej obrzeża dolin rzecznych. Są one bogate florystycznie. Występują w miejscach suchszych oraz na zmeliorowanych torfowiskach.

W dolinie Nurca na niewielkich powierzchniach występują także niżowe nadrzeczne łęgi wierzbowo-topolowe w strefie zalewów periodycznych (kompleks dynamiczny: *Salici-Populetum*. *Salicetum triandroviminalis* i inne), a w dolinach innych cieków niżowe łęgi olszowe i jesionowo-olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych (*Circae-Alnetum*). Ponadto spotykane są murawy zalewowe *Agropyro-Rumicion crispi*. Są to zbiorowiska traw rozłogowych i płożących się roślin na miejscach okresowo zalewanych. Do tego typu zbiorowisk zaliczono agregacje *Agropyron repens-Urtica dioica*. Agregacje te zdominowane są przez pokrzywę *Urtica dioica*, zajmującą niekiedy rozległe powierzchnie na siedliskach zdegradowanych. Wraz z postępującym osuszaniem i mineralizacją utworów organicznych, zbiorowisko to wypiera szuwały trzcinowe, zastępuje wilgotne łąki typu *Calthion* oraz łąki z *Festuca rubra*, *Poa pratensis* i *Alopecurus*

pratensis. Zbiorowisko *Agropyro-Urticetum* rozprzestrzenia się bardzo ekspansywnie wzdłuż koryt cieków lub tworzy szerokie okrajki wokół zubożałych form łągu *Circae-Alnetum*.

Roślinność omawianego obszaru ukształtowała się pod wpływem dotychczasowego użytkowania. W wyniku uprawy ziemi nastąpiła zmiana i zubożenie składu gatunkowego w stosunku do potencjalnej roślinności naturalnej. Na terenach użytkowanych rolniczo przeważają zbiorowiska trawiaste łąk i pastwisk, o różnej żyzności i wilgotności lub monokultury upraw polowych. Na terenach ogrodów przydomowych występują rośliny ozdobne i użytkowe. Zbiorowiska roślinności ruderalnej z wtórną sukcesją zajmują tereny odłogowane na przydrożach i nieużytki. Dominują tam gatunki chwastów łąkowych, polnych i ogrodowych.

Fauna

Świat zwierzęcy na terenie miasta Brańsk związany jest w dużym stopniu z rolniczą działalnością człowieka oraz ekosystemami doliny Nurca. Na wilgotnych podmokłych łąkach występują pospolite gatunki płazów i gadów, a także gatunki związane z terenami łąk, pól i lasów. Duże przestrzenie terenów niezabudowanych tworzące mozaikę łąk, pastwisk, pól ornych i lasów stwarzają dogodne obszary do bytowania ptaków drapieżnych oraz innych gatunków. Kompleksy leśne i zadrzewienia śródpolne stanowią schronienie dla większych ssaków związanych ze środowiskiem rolno-leśnym.

Obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione

Na terenie objętym opracowaniem nie występują obszarowe formy ochrony ani pomniki przyrody. W odległości ok. 8,8 km na północ od terenu opracowania zlokalizowany jest rezerwat przyrody Koryciny, a w odległości ok. 10,7 km na północ, obszary Natura 2000: PLH200010 – Ostoja w Dolinie Górnej Narwi oraz PLB200007 – Dolina Górnej Narwi.

Projektowany Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Nurca

Dolina Nurca, przebiegająca równoleżnikowo przez południowy obszar miasta, wskazywana jest do objęcia ochroną prawną jako Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Nurca. Projektowany obszar jest wieloprzestrzennym elementem o wysokich walorach przyrodniczych w skali regionu wschodniej Polski. Tworzy ciąg powiązań przyrodniczych o znaczeniu lokalnym i regionalnym. Pełni funkcje ekologiczną, krajobrazową, bioklimatyczną oraz rekreacyjną. Objęta ochroną ma zostać cała dolina rzeczna – dno, terasy i zbocza, a także występujące w jej bezpośrednim sąsiedztwie lasy i łąki.

Korytarze ekologiczne

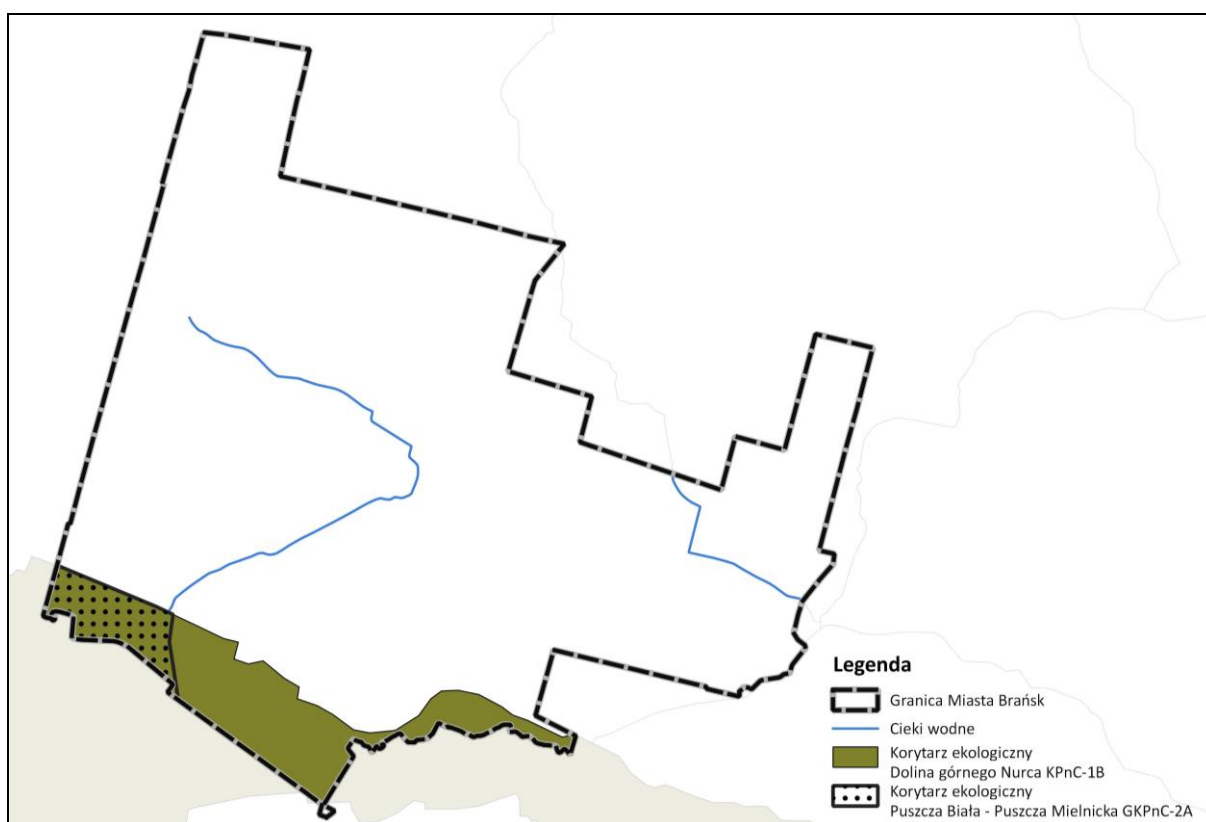
Najważniejszą funkcją korytarzy migracyjnych jest umożliwienie rozprzestrzeniania się gatunków i ukierunkowania przepływu materii i informacji biologicznej w krajobrazie. Zachowanie drożności korytarzy uznaje się za jedno z działań priorytetowych w zakresie ochrony przyrody.

Przez obszar miasta przebiega korytarz ekologiczny o randze krajowej, wyznaczony w ramach koncepcji z 2012 r. opracowanej przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr. hab. W. Jędrzejewskiego.:

- krajowy korytarz północno-centralny Dolina górnego Nurca KPnC-1B (obejmuje południowy obszar miasta – dolinę Nurca oraz obszary zlokalizowane na południe od niej).

Ponadto przez teren miasta, zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, przebiega główny korytarz ekologiczny należący do sieci ekologicznej województwa, pn. Puszcza Biała – Puszcza Mielnicka GKPN-2A. Korytarz swoim zasięgiem obejmuje część Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Bugu i Nurca” oraz tereny rolno-leśne, w tym część doliny rzeki Nurzec i rezerwat przyrody „Koryciny”. Jego fragment przebiega przez południowo-zachodnią część miasta w rejonie doliny Nurca. Korytarz stanowi powiązanie pomiędzy obszarami węzłowymi sieci ekologicznych na pograniczu województw, a jego utworzenie ma służyć zapewnieniu ciągłości sieci obszarów objętych ochroną prawną oraz unifikacji statusów i zasad ich ochrony.

Rysunek 9. Korytarze ekologiczne o randze krajowej i międzynarodowej

Źródło: opracowanie własne

Na terenie miasta Brańsk wyróżnić można także lokalne korytarze ekologiczne – dolinę rzeczną Bronki oraz Dopływu spod Kol. Patoki. Są to drogi migracyjne mniejszej skali, niemniej jednak są równie ważne w prawidłowym funkcjonowaniu ekosystemu. Pełnią one rolę łącznika między oddalonymi siedliskami zwierząt wewnątrz miasta Brańsk, a także między sąsiednimi gminami. Podobną funkcję mają także zwarte lasy, zadrzewienia i zakrzewienia oraz pasma łąk i pastwisk.

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, przez teren miasta nie przebiega korytarz ekologiczny należący do sieci ekologicznej województwa.

Przyrodniczy System Gminy (PSG)

System przyrodniczy miasta ma na celu powiązanie ze sobą oraz ochronę najcenniejszych zasobów naturalnych obszaru. Jego sprawne funkcjonowanie zapewnia prawidłowy rozwój poszczególnych ekosystemów, wymianę genetyczną oraz możliwość migracji roślin i zwierząt. Podstawowe elementy SPM to doliny rzeczne wraz z torfowiskami i terenami bagiennymi, pełniące rolę łączników pomiędzy obszarami węzłowymi, zlokalizowanymi głównie w kompleksach leśnych i leśno-łąkowych. Ponadto wyróżnić można tzw. sięgacze ekologiczne, czyli obszary stanowiące krótkie odcinki łącznikowe pomiędzy poszczególnymi elementami systemu.

Strukturami wspomagającymi prawidłowe funkcjonowanie SPM są:

- drobnoprzestrzenne ekosystemy leśne, zagajniki i zakrzewienia śródpolne,
- lokalne i okresowe podmokłości (mokradła),
- tereny rolnicze, łąki i pastwiska.

Obszary węzłowe:

- A. kompleks leśny wraz ze strefą ekotonową przy północno-zachodniej granicy miasta;
- B. kompleks leśny wraz ze strefą ekotonową w północno-wschodniej części miasta;
- C. kompleks leśny położony na wschód od ulicy Bielskiej, przy wschodniej granicy miasta.

Obszary łącznikowe:

- dolina Nurca, łącząca cenne tereny przyrodnicze znajdujące się poza granicami miasta;
- dolina Dopływu spod Kol. Patoki, łącząca obszar węzłowy „A” z doliną Nurca;
- dolina Bronki, łącząca dolinę Nurca i obszary węzłowe nr „B” i „C”.

Sięgacze ekologiczne:

Obejmują pasma zagajników, łąk, zarośli, mniejszych terenów zalesionych, zadrzewień, rowów melioracyjnych.

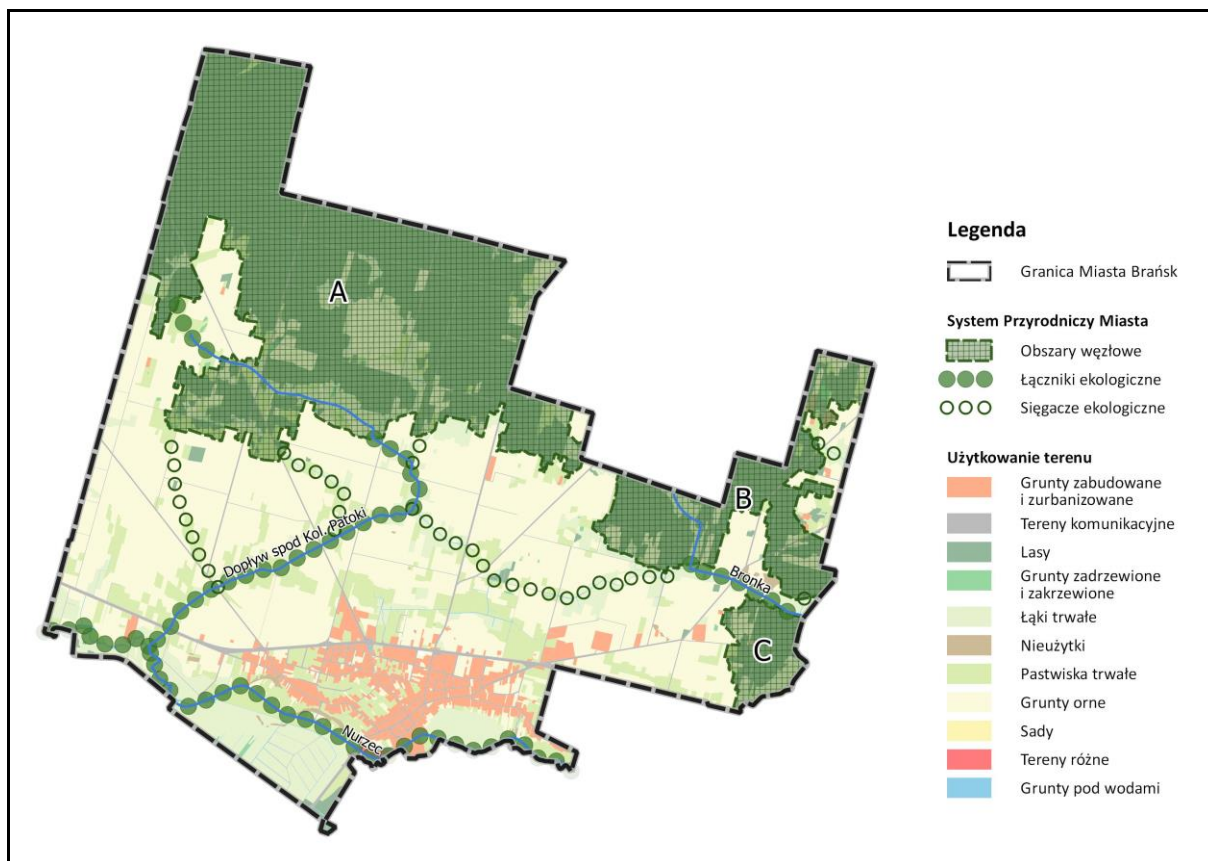
Najcenniejsze obszary przyrodnicze gminy tworzą mozaikę zróżnicowanych ekosystemów, zlokalizowanych w różnych częściach miasta Brańsk. Dotychczasowe użytkowanie przestrzeni przyrodniczej spowodowało, że w niektórych terenach obserwuje się wyraźne zgrupowania walorów, podczas, gdy znaczne połacie miasta są ich pozbawione. Jest to podstawowa przesłanka do utworzenia w mieście Brańsk przyrodniczego systemu, który na skalę lokalną będzie obejmował wszystkie tereny decydujące o jakości środowiska, wyróżniające się pod względem bogactwa przyrodniczego.

Kształtowanie przestrzeni na obszarach systemu powinno uwzględniać:

1. ochronę przed uszczuplaniem powierzchni obszarów węzłowych oraz korytarzy ekologicznych,

2. ochronę przed zmianą przeznaczenia w obrębie obszarów węzłowych i łącznikowych na użytkowanie zagrażające ich prawidłowemu funkcjonowaniu,
3. działania prowadzące do ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt, a także wzbogacania składu gatunkowego flory i fauny.

Rysunek 10. System Przyrodniczy Miasta Brańsk

Źródło: opracowanie własne

5.2. STAN ŚRODOWISKA

Stan wód powierzchniowych

Stan czystości wód powierzchniowych na obszarze miasta kontroluje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, zgodnie z rozporządzeniami wykonawczymi do ustawy Prawo Wodne. Prowadzony monitoring ma na celu pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych.

Wody powierzchniowe w rejonie miasta Brańsk podlegają badaniom jakościowym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Ocena jakości wód powierzchniowych na lata 2017-2018 została przeprowadzona dla dwóch jednolitych części wód zlokalizowanych na terenie miasta.

Potencjał ekologiczny określany został jako umiarkowany, a klasa elementów biologicznych i fizykochemicznych – 2. Ogólny stan JCWP oceniony został jako zły.

Tabela 15. Ocena jakości wód powierzchniowych w latach 2017-2018

Rzeka	Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan JCW
Dopływ z Domanowa	Dopływ z Domanowa - ujście do Nurca	2	-	>2	umiarkowany	zły
Siennica	Siennica – ujście do Nurca	2	-	>2	umiarkowany	zły

źródło: GIOŚ, 2020

We wszystkich 5 jednolitych częściach wód powierzchniowych na obszarze miasta, stan określany jest jako zły. Dwie części – Nurzec od Nurczyka do Siennicy oraz Dopływ spod Kol. Patoki nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych (dobry stan/potencjał ekologiczny oraz dobry stan chemiczny). Dla pozostałych cieków zastosowano odstępstwa ze względu na brak możliwości osiągnięcia celów do 2015 roku.

Tabela 16. Cele środowiskowe dla poszczególnych JCWP rzecznych

I.p	Jednolita część wód powierzchniowych	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Typ odstępstwa	Termin osiągnięcia dobrego stanu
1.	Dopływ spod Kol. Patoki (PLRW2000172666572)	niezagrożona	dobry stan ekologiczny i chemiczny	-	-
2.	Dopływ z Domanowa (PLRW200017266658)	zagrożona	dobry stan ekologiczny i chemiczny	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: -brak możliwości technicznych -dysproporcjonalne koszty	2021
3.	Siennica (PLRW200017266656)	zagrożona	dobry stan ekologiczny i chemiczny	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: -brak możliwości technicznych -dysproporcjonalne koszty	2021
4.	Bronka (PLRW2000172666549)	zagrożona	dobry stan ekologiczny i chemiczny	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: -brak możliwości technicznych -dysproporcjonalne koszty	2021
5.	Nurzec od Nurczyka do Siennicy (PLRW200024266673)	niezagrożona	dobry stan ekologiczny i chemiczny	-	-

źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016

Stan wód podziemnych

W 2019 roku na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny przeprowadził badania diagnostyczne stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Najbliżej miasta Brańsk, w granicach JCWPd nr 55, znalazły się dwa punkty pomiarowe – w gminie Wysokie Mazowieckie oraz Mielnik. Stan ich wód został zakwalifikowany do II klasy, czyli wód dobrej jakości pod względem elementów fizykochemicznych. Zgodnie z *Planem gospodarki wodami w dorzeczu Wisły (2016)* Jednolita część wód podziemnych (JCWPd) nr 55 (PLGW200055) cechuje się dobrym stanem ilościowym i chemicznym. Nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Stan powietrza atmosferycznego

W raporcie za 2019 rok Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska opublikował wyniki monitoringu stężenia substancji mających wpływ na stan powietrza. Zgodnie z przyjętą metodyką województwo podlaskie zostało podzielone na 2 strefy: aglomerację białostocką (obejmującą miasto Białystok) oraz strefę podlaską (obejmującą pozostały obszar województwa podlaskiego, w tym miasto Brańsk. Na podstawie przeprowadzonego monitoringu i analizy pozyskanych danych w strefie podlaskiej oceniono, że badane substancje nie przekroczyły wyznaczonych norm i zaliczono je do klasy A. W odniesieniu do poziomu celu długoterminowego (do osiągnięcia w 2020 r.), dla którego opracowano dodatkową klasyfikację, strefa podlaska zaliczona została do klasy D2 w przypadku zanieczyszczenia ozonem oraz do klasy C1 dla pyłu PM_{2,5}.

Tabela 17. Ocena jakości powietrza w strefie podlaskiej za rok 2019 – kryterium ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	Co	O ₃	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}
Strefa podlaska	PL2002	A	A	A	A	A	A	A ²	A	A	A	A	A ³

źródło: GIOŚ 2020, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim za 2019r.

W przypadku oceny jakości powietrza według kryteriów ochrony roślin, w 2019 roku w strefie podlaskiej normy nie zostały przekroczone. Jednak odnotowano przekroczenia wartości ozonu dla celu długoterminowego i nadano mu klasę D₂.

Tabela 18. Ocena jakości powietrza w strefie podlaskiej za rok 2019 – kryterium ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń			Klasa celu długoterminowego
		SO ₂	NO _x	O ₃	
Strefa podlaska	PL2002	A	A	A	D2

źródło: GIOŚ 2020, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim za 2019 r.

² Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa podlaska uzyskała klasę D2

³ Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny II faza, strefa podlaska uzyskała klasę C1

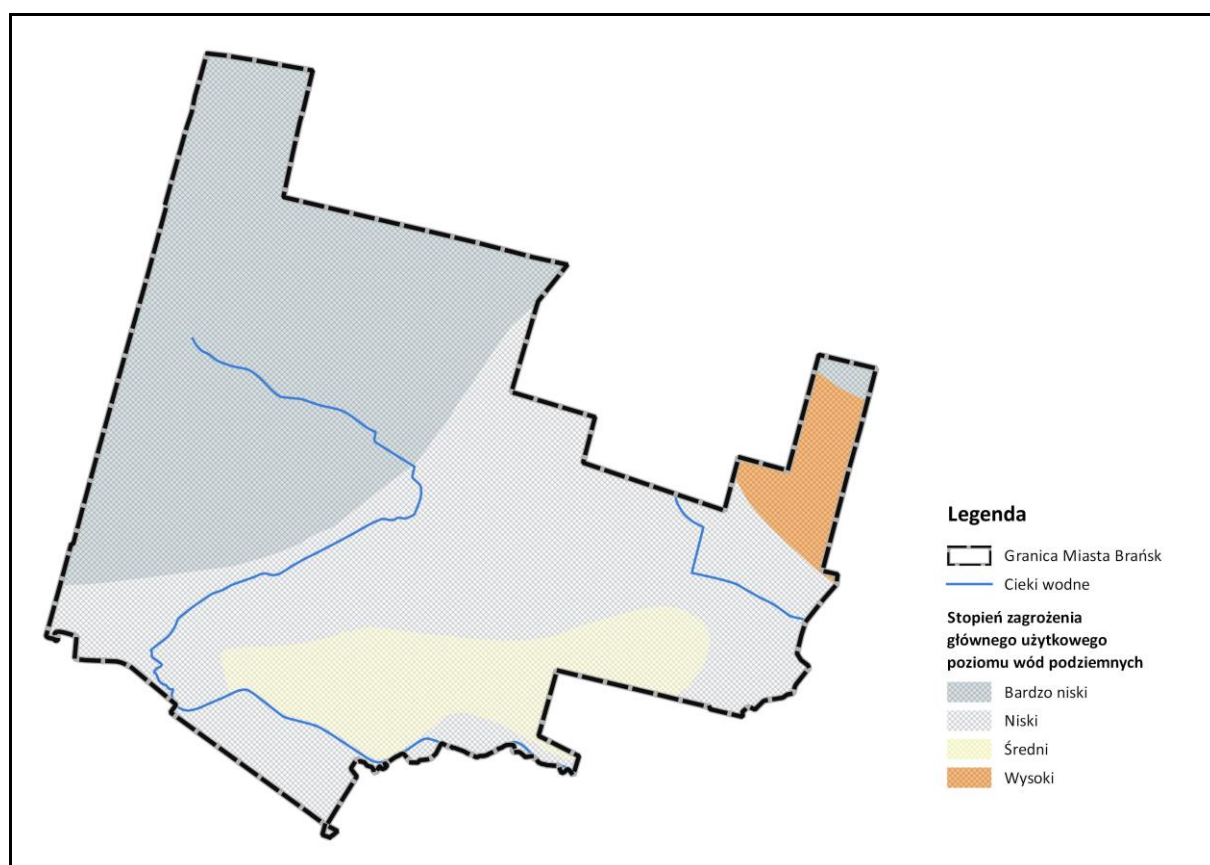
5.3. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych

Zmiany składu chemicznego wód podziemnych i powierzchniowych związane są przede wszystkim z odprowadzaniem do środowiska niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych. W mieście występuje jednak wysoki stopień skanalizowania. Wpływ na skład chemiczny wody ma głównie nieprawidłowa gospodarka rolna, zbyt intensywne nawożenie oraz stosowanie środków ochrony roślin. Infiltracja szkodliwych substancji w głąb ziemi jest szczególnie niebezpieczna na obszarach pozbawionych naturalnej warstwy izolacyjnej.

Głębokość występowania głównego poziomu wodonośnego, typ naturalnej izolacji oraz jej miąższość, a także rodzaj ognisk zanieczyszczeń i intensywność ich oddziaływania są najważniejszymi czynnikami wpływającymi na ocenę zagrożenia wód podziemnych. Z uwagi na nieliczne źródła zanieczyszczeń oraz grubą warstwę izolujących glin zwałowych teren miasta Brańsk w większości uznano za obszar wysokiej i średniej odporności poziomu głównego, gdzie zagrożenie jakości wód kształtuje się na poziomie niskim i bardzo niskim. Średni stopień zagrożenia, z uwagi na znaczną koncentrację zabudowy, a więc i źródeł zanieczyszczeń, występuje na południu opracowania, w centrum miasta. We wschodniej części jednostki administracyjnej wyznaczono także niewielki fragment o wysokim stopniu zagrożenia głównego użytkowego poziomu wód podziemnych.

Rysunek 11. Stopień zagrożenia głównego użytkowego poziomu wód podziemnych

Źródło: opracowanie własne

Obszar miasta uznawany jest za deficytowy w zakresie zasobności w wody podziemne.

Jednym z najważniejszych działań mających na celu poprawę stanu chemicznego wód, jest regulacja gospodarki wodno-kanalizacyjnej. **Ponadto należy ograniczać rozprzestrzenianie się zabudowy na tereny, gdzie rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub niemożliwa z innych względów.** Ważnym aspektem jest także prawidłowe stosowanie nawozów i środków ochrony roślin.

Zagrożenie powodziowe

Dla obszaru miasta Brańsk zostały sporządzone mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego w ramach Informatycznego Systemu Osłony Kraju (ISOK), zagadnienie to zostało szerzej opisane w rozdziale 10. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia, w punkcie 10.1. Zagrożenie powodziowe.

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Na analizowanym obszarze największym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest ruch samochodowy, szczególnie w obrębie drogi krajowej nr 66 łączącej Zambrów z przejściem granicznym na Białoruś w Połowicach, a także w obrębie drogi wojewódzkiej nr 681 o przebiegu Roszki Wodźki – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec. Okresowo występująca emisja toksycznych substancji z indywidualnych kotłowni używanych w gospodarstwach domowych, może przyczynić się do spadku jakości powietrza w okresach grzewczych. W obrębie miasta znajdują się także zakłady przemysłowe mogące powodować dodatkowe zanieczyszczenie powietrza.

Osuwiska

Ze względu na mało urozmaiconą rzeźbę terenu, w mieście nie obserwuje się zjawisk geodynamicznych ani obszarów predysponowanych do ich powstawania.

Hałas

Klimat akustyczny na obszarze opracowania warunkują takie czynniki jak natężenie ruchu samochodowego i jakość sieci drogowej, w mniejszym stopniu – ilość i zagęszczenie zabudowy oraz występowanie zakładów usługowych, przemysłowych i terenów rekreacyjnych.

Istotnym źródłem hałasu na terenie miasta Brańsk może być ruch samochodowy odbywający się na drodze krajowej nr 66 łączącej Zambrów z przejściem granicznym na Białoruś w Połowicach, a także w obrębie drogi wojewódzkiej nr 681 o przebiegu Roszki Wodźki – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec. Dodatkowo na klimat akustyczny miasta wpływają zakłady przemysłowe, szczególnie te, które zlokalizowane są w centrum Brańska, w pobliżu budynków mieszkalnych. W niedalekiej przyszłości dodatkowym źródłem hałasu może stać się także teren zbiornika wodnego, gdzie planuje się otwarcie kąpieliska oraz wykonanie innych elementów zagospodarowania rekreacyjnego. Poza wymienionymi źródłami hałasu, na terenie opracowania nie ma innych istotnych źródeł, które mogą przyczynić się do przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu.

Zagrożenia dla powiązań przyrodniczych

Główną barierą antropogeniczną dla powiązań ekologicznych na obszarze miasta Brańsk jest sieć drogowa, w szczególności droga krajowa nr 66 łącząca Zambrów z przejściem granicznym na Białoruś w Połowcach, a także droga wojewódzka nr 681 o przebiegu Roszki Wodźki – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec, w mniejszym stopniu drogi powiatowe i gminne. Największym zagrożeniem są drogi przecinające kompleksy leśne i doliny rzeczne. Mniejsze zagrożenie stanowi zwarta zabudowa miasta.

W celu minimalizowania zagrożeń dla powiązań ekologicznych uznaje się za sprawę priorytetową zachowanie drożności korytarzy ekologicznych. Istotne jest ograniczenie zabudowy dolin rzecznych, wprowadzania obiektów kubaturowych na terenach pełniących wyłącznie funkcje ekologiczne (las, rozległe otwarte kompleksy łąk i pól). Niedopuszczalne jest grodzenie w obrębie koryt rzecznych.

Podsumowanie

1. Gmina miejska Brańsk w całości położona jest w granicach mezoregionu Równina Bielska.
2. Miasto charakteryzuje się mało zróżnicowanym ukształtowaniem terenu. Rozległe równiny przecina jedynie dolina rzeki Nurzec, zlokalizowana na południu obszaru analizy. Rzędne terenu w rejonie miasta sięgają od 122 do 160 m n.p.m.
3. Brańsk położony jest w obrębie zlewni Bugu. W krajobrazie miasta dominuje dolina rzeki Nurzec oraz jej mniejsze dopływy (dopływ spod Kol. Patoki, rzeka Bronka).
4. W podziale woj. podlaskiego na krainy klimatyczne obszar miasta Brańsk zaliczony został do „Krainy Nadbużańskiej”, która charakteryzuje się najlepszymi warunkami klimatycznymi dla rolnictwa w całym województwie.
5. Lesistość wynosi ok. 28,4% obszaru miasta. Użytki rolne obejmują ok. 63% jego powierzchni. Warunki glebowe, rzeźba terenu oraz klimat sprzyjają rozwojowi rolnictwa.
6. W mieście Brańsk nie występują obszary objęte powierzchniowymi prawnymi formami ochrony przyrody. Dolina rzeki Nurzec stanowi jednak część szczególnie cennego korytarza ekologicznego, łączącego ważne ekosystemy – Dolinę Górnej Narwi oraz Dolina Bugu i Nurca (obszary Natura 2000), a dalej Puszcę Białowieską.
7. Miasto Brańsk położone jest w obszarze „Zielonych Płuc Polski”, który odznacza się szczególnymi walorami ekologicznymi, mającymi potencjał dla rozwoju zarówno turystyki, jak i rolnictwa ekologicznego.
8. Przez obszar miasta Brańsk przebiega krajowy korytarz północno-centralny Dolina górnego Nurca KPnC-1B (obejmujący południowy obszar miasta – dolinę Nurca oraz obszary zlokalizowane na południe od niej).
9. W rejonie doliny Nurca występuje zagrożenie zalewu wodami powodziowymi o prawdopodobieństwie 1% i 10%.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

6.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW

W granicach miasta Brańsk pozostałości po jego wielowiekowej historii stanowią zabytki nieruchome, które z racji swoich szczególnych wartości historyczno-kulturowych zostały wpisane do rejestru zabytków. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków wraz ze wskazaniem ich lokalizacji i numeru decyzji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

Lp.	Obiekt		Czas powstania	Adres	Numer dz. ewid.	Data	Numer ostatniej decyzji
1.	Zabytkowy układ przestrzenny miasta		1493-XVIII w.	-	-	17.12.1979 r.	A-417
2.	Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP		1859-1862 r.	Ul. Kościelna	2054	9.12.1987 r.	A-403
3.	Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. Wniebowzięcia NMP		1863 r.	Ul. Kościelna	2054	9.12.1987 r.	A-403
4.	Cerkiew prawosławna filialna p.w. Szymona Słupnika		XIX/XX w.	Ul. Piłsudskiego	1484/3	30.12.1987 r.	673
5.	Kapliczka przydrożna z figurą św. Piotra		poł. XIX w.	Ul. Binduga/Kilińskiego	1265	29.12.1983 r.	535
6.	Cmentarz ekumeniczny prawosławny parafii prawosławnej w Maleszach		1803 r.	Ul. Armii Krajowej/Adama Mickiewicza	1198/2	12.10.1993 r.	A-79
7.	Cmentarz rzymskokatolicki		1852 r.	Ul. Bielska	749	27.10.1993 r.	A-75
8.	Cmentarz żydowski		1820 r.	Przy drodze do Brzeźnicy	2226	20.10.1993 r.	A-76
9.	Dom drewniany		ok. 1900 r.	Ul. Piłsudskiego nr 3	1485/2, 1486/2	22.12.1987 r.	A-404
10.	Zespół tradycyjnego budownictwa drewnianego	Budynek mieszkalny	XVIII-XIX w.	Ul. Piłsudskiego nr 15	1494, 1069	14.02.1977 r.	A-405
		Obora					
		Stodoła					
11.	Stanowisko archeologiczne nr AZP 45-83/1		średniowiecze	na południe od centrum miejscowości	2058	30.03.1967 r.	C-8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z WEZ

Największym zainteresowaniem turystycznym wśród obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków cieszy się historyczny układ przestrzenny miasta wraz z kościołami zlokalizowanymi w centrum miejscowości tj. Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP oraz Cerkiew prawosławna filialna p.w. Szymona Słupnika. Ważnymi miejscami dla tożsamości miasta są również cmentarze (rzymskokatolicki, żydowski oraz prawosławny), które są świadectwem wielowyznaniowej kultury przodków obecnych mieszkańców Brańska.

Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP

Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP powstał w latach 1859 – 1862. Murowana świątynia została wybudowana dzięki działaniu księdza proboszcza Wojciecha Kociołkowskiego, który należał do Zgromadzenia Księży Misjonarzy. Obiekt poświęcony został w 1862 r. przez księdza Stanisława Włodkowskiego – dziekana z Bielska Podlaskiego. Kościół został podpalony przez wojska hitlerowskie w czasie II wojny światowej w nocy z 31 lipca na 1 sierpnia 1944 r. Odbudowę obiektu prowadzili: ksiądz wikariusz Józef Chwałko, ksiądz kanonik proboszcz Kazimierz Łomacki oraz ksiądz kanonik Franciszek Smorczewski (następny proboszcz). Ołtarz główny z nowym obrazem Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej został poświęcony oraz konsekrowany w 2002 r. przez biskupa Antoniego Dydycza. Wokół kościoła mieszczą się również inne obiekty zabytkowe, tj. dzwonnica zbudowana 1863 r. oraz cmentarz przykościelny.

Fotografia 1. Kościół zabytkowy p.w. Wniebowzięcia NMP

Źródło: Zdjęcia własne

Zabytkowy układ przestrzenny miasta

Układ przestrzenny miasta Brańsk stanowi wartościowy zabytek urbanistyczny, który wyrósł na kanwie typowego planu lokacyjnego miasta średniowiecznego. Brańsk jest jednym z najstarszych ośrodków miejskich dawnego województwa podlaskiego. Prawa miejskie nadano mu już w 1493 roku, kiedy to stał się jednym z ważniejszych punktów na szlaku łączącym Mazowsze z Litwą. Miasto

było również siedzibą sądów ziemskich i grodzkich bielskich do roku 1768. Z kolei do III rozbioru Polski odbywały się w nim słynne sejmiki bielskie. Brańsk stanowił jedno z najważniejszych miast ziemi bielskiej niemal przez cały okres Rzeczypospolitej szlacheckiej. Obecnie o jego wyjątkowych walorach świadczą również liczne budynki mieszkalne wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Fotografia 2. Rynek w Brańsku

Źródło: Zdjęcia własne

6.2. OBIEKTY WPISANE DO EWIDENCJI ZABYTKÓW

Poza obiektami zabytkowymi występującymi w rejestrze zabytków, na terenie miasta wskazano 18 obiektów, które ze względu na swoje wartości historyczne zostały zaliczone do ewidencji zabytków. Są to budynki mieszkalne wybudowane głównie na przełomie XIX i XX wieku i cmentarze. Wykaz zabytków wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków wraz ze wskazaniem ich lokalizacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Lp.	Obiekt	Adres	Numer dz. ewid.
1.	Kapliczka przydrożna	Ul. Boćkowska	1537
2.	Kaplica cmentarna pw. św. Scholastyki	Ul. Bielska	749
3.	Cmentarz przykościelny	Ul. Kościelna	2054
4.	Cmentarz przycerkiewny	Ul. Kościuszki/Piłsudskiego	1484/3
5.	Budynek mieszkalny	Ul. Binduga nr 80	1639
6.	Budynek mieszkalny	Ul. Binduga nr 79	1666

Lp.	Obiekt	Adres	Numer dz. ewid.
7.	Budynek mieszkalny	Ul. Binduga nr 63	1677
8.	Budynek mieszkalny	Ul. Binduga nr 36	1699
9.	Budynek mieszkalny	Ul. Binduga nr 31	1745/1
10.	Budynek mieszkalny	Ul. Binduga nr 20	1754
11.	Budynek mieszkalny	Ul. Mickiewicza nr 15	1814
12.	Budynek mieszkalny	Ul. Mickiewicza nr 39	1730
13.	Budynek mieszkalny	Ul. Piłsudskiego nr 28	2083/2
14.	Budynek mieszkalny	Ul. Kościuszki nr 18	1458
15.	Budynek mieszkalny	Ul. Kościuszki nr 22	1456
16.	Budynek mieszkalny	Ul. Jana Pawła II nr 18	1808/1, 1808/2
17.	Budynek mieszkalny	Ul. Jana Pawła II nr 19	1907/1, 1907/3
18.	Budynek mieszkalny	Ul. Binduga 86	1636

Źródło: Wojewódzka Ewidencja Zabytków

6.3. ARCHEOLOGIA

Na obszarze miasta znajdują się 33 stanowiska archeologiczne. Wykaz stanowisk archeologicznych stanowi poniższa tabela, natomiast rysunek studium wskazuje ich lokalizację. Stanowisko nr 45-83/1 wpisane jest do rejestru zabytków (C-8 z 30.03.1967 r.) – obszar przedmiotowego stanowiska należy wyłączyć z wszelkiej działalności inwestycyjnej.

Tabela 21. Zabytki archeologiczne w granicach miasta.

Lp.	Miejscowość	Numer obszaru AZP	Numer stanowiska na obszarze	Numer stanowiska w miejscowości
1.	Brańsk (wpis do rejestru zabytków: C-8 z 30.03.1967 r.)	45-83	1	1
2.	Brańsk	45-83	2	2
3.	Brańsk	45-83	3	3
4.	Brańsk	45-83	4	4
5.	Brańsk	45-83	5	5
6.	Brańsk	45-83	6	6
7.	Brańsk	45-83	7	7
8.	Brańsk	45-83	8	8

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Lp.	Miejscowość	Numer obszaru AZP	Numer stanowiska na obszarze	Numer stanowiska w miejscowości
9.	Brańsk	45-83	9	9
10.	Brańsk	45-83	10	10
11.	Brańsk	45-83	11	11
12.	Brańsk	45-83	12	12
13.	Brańsk	45-83	13	13
14.	Brańsk	45-83	14	14
15.	Brańsk	45-83	15	15
16.	Brańsk	45-83	16	16
17.	Brańsk	45-83	17	17
18.	Brańsk	45-83	28	18
19.	Brańsk	45-83	18	19
20.	Brańsk	45-83	29	20
21.	Brańsk	45-83	35	36
22.	Brańsk	45-84	1	22
23.	Brańsk	45-84	2	24
24.	Brańsk	45-84	59	26
25.	Brańsk	45-84	60	27
26.	Brańsk	45-84	61	28
27.	Brańsk	45-84	62	29
28.	Brańsk	45-84	63	30
39.	Brańsk	45-84	64	31
30.	Brańsk	45-84	65	32
31.	Brańsk	45-84	68	33
32.	Brańsk/Kiersnówek – na granicy obszaru objętego Studium	45-84	66	17
33.	Brańsk	45-84	67	4

Źródło: Wojewódzka Ewidencja Zabytków

Podsumowanie

Wielowiekowe dzieje osadnictwa w granicach miasta Brańsk pozostawiły po sobie liczne ślady w formie obiektów cennych pod względem historycznym (zabytki ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wpisane do rejestru zabytków, bądź stanowisk archeologicznych). Część z nich uległa zniszczeniu do tego stopnia, że na powierzchni ziemi nie jest już widoczna. Mimo to, każdy

z wymienionych obiektów wciąż stanowi znaczący element dziedzictwa kulturowego miasta i odpowiednio wyeksponowany może być atrakcyjnym i przyciągającym produktem turystycznym. Wymaga to jednak licznych działań konserwacyjnych, a także promocyjnych jak np. wyznaczenie tras pieszych i rowerowych prowadzących szlakiem zabytków miasta Brańsk i gmin sąsiednich, m.in. w powiązaniu z zabytkami zlokalizowanymi w obszarze Gminy Brańsk, w szczególności w miejscowości Domanowo.

Przedstawione wykazy nie są zbiorami zamkniętymi, a nowe obiekty uznane za cenne dla gminy i regionu mogą być do nich włączane.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Dla województwa podlaskiego nie został opracowany audyt krajobrazowy oraz nie zostały wskazane granice krajobrazów priorytetowych zatem z oczywistych względów studium nie odnosi się do uwarunkowań wynikających z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym. Wskazuje się iż trwają prace nad audytem krajobrazowym, które zostały zainicjowane Uchwałą Nr 316/4634/2018 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 4 września 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia audytu krajobrazowego dla województwa podlaskiego.

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYSTEMU KOMUNIKACJI

Sieć dróg publicznych w mieście Brańsk obejmuje drogi kategorii krajowej, wojewódzkiej, powiatowej oraz gminnej. Drogi publiczne w obszarze zwartej zabudowy uzupełnione są drogami wewnętrznymi, zapewniającymi obsługę komunikacyjną terenów budowlanych. Układ sieci drogowej jest dobrze wykształcony, znaczna część dróg publicznych gminnych jest utwardzona, w dobrym lub zadowalającym stanie technicznym.

8.1. POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Najważniejszym ciągiem komunikacyjnym stanowiącym istotne ponadlokalne powiązanie komunikacyjne miasta Brańsk jest droga krajowa nr 66 klasy głównej, przebiegająca przez miejscowości: Zambrów - Wysokie Mazowieckie - Brańsk - Bielsk Podlaski - Kleszczewo - Czeremcha - Połowce - granica państwa (przejście graniczne w miejscowości Połowce). Droga ta pełni funkcję

Zewnętrzne powiązanie komunikacyjne miasta Brańsk zapewnia również droga wojewódzka numer 681 (przebieg: Roszki Wodźki - Łapy - Poświętne - Brańsk – Ciechanowiec). Droga nr 681 przecina miasto Brańsk w układzie południkowym, stanowi połączenie drogowe sąsiadujących ze sobą gmin m.in.: Brańsk (gmina wiejska) Poświętne, Wyszki, Rudka i Ciechanowiec.

Schemat zewnętrznych powiązań komunikacyjnych miasta Brańsk przedstawia poniższy rysunek.

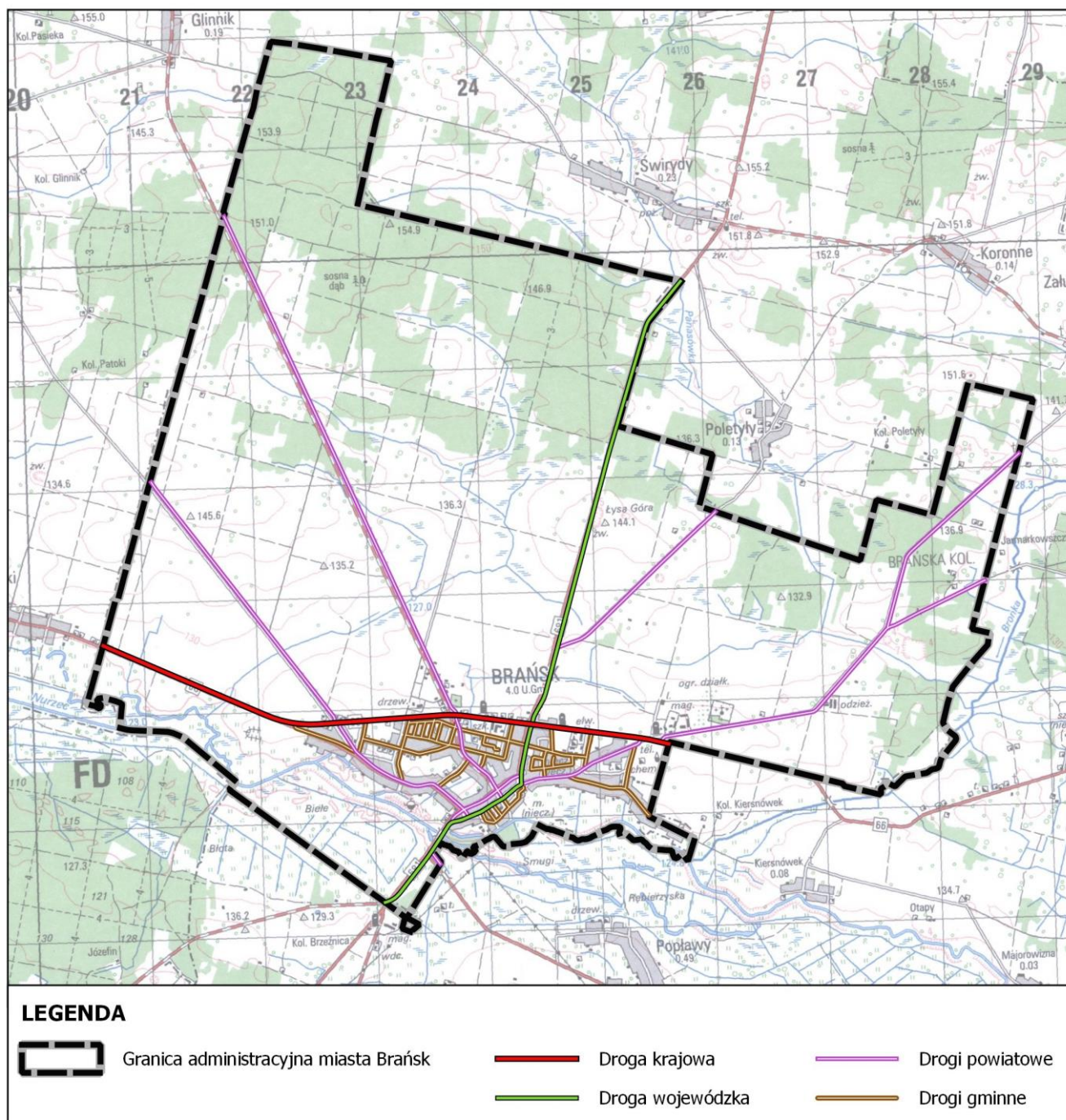
69

8.2. UKŁAD DRÓG PUBLICZNYCH

Sieć dróg publicznych w mieście Brańsk pod względem ukształtowania układu funkcjonalno-komunikacyjnego jest dobrze rozwinięta. Układ sieci drogowej w dużej mierze został zdeterminowany przez szlaki historyczne oraz położenie miasta Brańsk. Ponadto układ urbanistyczny miasta wzorowany na założeniach „miasta ogrodu” miał znaczny wpływ na układ sieci drogowej. W mieście Brańsk spotykają się ciągi dróg różnych kategorii, ich położenie zarówno w obszarze miasta jak i sąsiedniej gminy Brańsk nawiązuje do układu promienistego.

Drogi gminne publiczne w znacznej mierze umożliwiają powiązanie większości obszarów funkcjonalno-przestrzennych z drogami wyższej kategorii, ich układ jest optymalnym uzupełnieniem dróg powiatowych, wojewódzkiej oraz drogi krajowej. Znikoma ilość zabudowy rozproszonej w obszarze miasta również pozytywnie wpływa na kształtowanie sieci dróg publicznych. Wykształcona zwarta struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta Brańsk pozwala optymalizować nakłady finansowe na budowę, przebudowę oraz remonty dróg publicznych (w tym również utrzymanie zimowe). Drogi gminne publiczne usytuowane są na południe od drogi krajowej nr 66, której przebieg dzieli miasto w układzie równoleżnikowym. Uzupełnieniem dróg publicznych są drogi wewnętrzne, których pasy drogowe wyznacza miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Brańsk. Układ wszystkich dróg publicznych zlokalizowanych na terenie miasta Brańsk przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 13. Mapa sieci dróg publicznych na obszarze miasta Brańsk.

Źródło: Opracowanie własne

Droga krajowa

Przez centralną część miasta w układzie równoleżnikowym przebiega droga krajowa nr 66 o długości całkowitej ok. 114 km. W obszarze miasta Brańsk długość drogi wynosi ok. 5,17 km. Droga ta pełni ważną rolę komunikacyjną w tej części regionu zapewniając połączenia ponadlokalne dla wielu gmin.

Tabela 22. Wykaz dróg krajowych na obszarze miasta Brańsk.

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Klasa drogi	Długość drogi w obszarze miasta Brańsk [km]
1	66	Zambrów - Wysokie Mazowieckie - Brańsk - Bielsk Podlaski - Kleszczele - Czeremcha - Połowce - granica państwa	G	5,17

Źródło: Opracowanie własne.

Fotografia 3. Zdjęcie drogi krajowej w miejscowości Brańsk (ul. Armii Krajowej).

Źródło: Opracowanie własne

Drogi wojewódzkie

Przez centralną część miasta z północy na południe w układzie południkowym przebiega droga wojewódzka nr 681 klasy głównej, łączna długość drogi to ok. 62,6 km. W obszarze miasta Brańsk długość drogi wynosi ok. 6,38 km.

Tabela 23. Wykaz dróg wojewódzkich na obszarze miasta Brańsk.

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Klasa drogi	Długość drogi w obszarze miasta Brańsk [km]
1	681	Roszki Wodźki - Łapy - Poświętne - Brańsk – Ciechanowiec	G	6,38

Źródło: Opracowanie własne.

Fotografia 4. Zdjęcie drogi wojewódzkiej w miejscowości Brańsk (ul. Tadeusza Kościuszki).

Źródło: Opracowanie własne

Drogi powiatowe

Przez obszar miasta Brańsk przebiega 7 dróg powiatowych o łącznej długości w obszarze miasta ok. 19,25 km. Układ dróg powiatowych dobrze świadczy o powiązaniach komunikacyjnych miasta Brańsk z sąsiednimi jednostkami. Poniższa tabela przedstawia wykaz dróg powiatowych w obszarze miasta Brańsk.

Tabela 24. Wykaz dróg powiatowych na obszarze miasta Brańsk.

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Klasa drogi	Długość drogi w obszarze miasta Brańsk [km]
1	1570B	Brańsk (ul. Mickiewicza) – Glinnik – Kiewłaki	Z	5,77
2	1572B	Brańsk (ul. Binduga , Kilińskiego) – Pietraszki - Lendowo-Budy – Jaśki	L	4,20
3	1598B	Brańsk – Poletyły – Załuskie Koronne	L	1,86
4	1599B	Brańsk (ul. Piłsudskiego , Bielska) – Załuskie Kościelne –Załuskie Koronne	Z	5,56
5	1600B	Kalnica – Bronka – Brańsk	L	0,96

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

6	1694B	Brańsk – Popławy – Holonki – Dołubowo – Dziadkowice	Z	0,13
7	2281B	ul. Jana Pawła II	L	0,77
			Razem:	19,25

Źródło: Wykaz dróg powiatowych pozyskanych z Powiatowego Zarządu Dróg w Bielsku Podlaskim, stan na 03.2020.

Fotografia 5. Zdjęcie drogi powiatowej w miejscowości Brańsk (ul. Jana Kilińskiego).

Źródło: Opracowanie własne

Fotografia 6. Zdjęcie drogi powiatowej w miejscowości Brańsk (ul. Bielska).

Źródło: Opracowanie własne

Drogi gminne

Drogi gminne publiczne, uzupełnione drogami wyższej kategorii, stanowią podstawową sieć drogową miasta zapewniającą obsługę komunikacyjną przede wszystkim terenów budowlanych. Pomimo faktu, iż drogi gminne są najniższą kategorią dróg publicznych, zazwyczaj o parametrach dostosowanych do drogi klasy dojazdowej, czasem lokalnej, to stanowią największy procent udziału w długości dróg publicznych większości gmin. W przypadku miasta Brańsk drogi kategorii powiatowej stanowią największą część sieci drogowej miasta, natomiast istotny jest fakt, iż znaczna część odcinków tych dróg nie obsługuje bezpośrednio terenów budowlanych, a jedynie stanowi połączenia z sąsiednimi gminami co rzutuje bezpośrednio na długość tych dróg w obszarze miasta.

Sieć dróg gminnych publicznych zgodnie z rejestrem numerów dróg gminnych zlokalizowanych na terenie województwa podlaskiego dla miasta Brańsk obejmuje łącznie 29 dróg, o łącznej długości ok. 10,6 km. Zbudowane są one z nawierzchni twardej (bitumicznej – ok. 7,1 km, betonowej – ok. 0,7 km, z kostki – ok. 1,2 km, z bruku – ok. 0,8 km) oraz gruntowej (ok. 0,9 km). Uzupełnieniem dróg publicznych są drogi wewnętrzne o długości łącznej ok. 1,7 km.

Tabela 25. Wykaz dróg gminnych wraz z numerem ewidencyjnym na obszarze miasta Brańsk.

Lp.	Numer drogi	Klasa drogi	Przebieg drogi	Długość [m]
1	108161B	L	Boćkowska (asfalt)	865
2	108162B	L	Marii Konopnickiej (bruk)	385
3	108163B	L	Zagumienna (gruntowa)	410
4	108164B	L	Ściegiennego (asfalt, gruntowa)	320
5	108165B	L	Jagiellońska (asfalt)	556
6	108166B	L	Marii Skłodowskiej-Curie (asfalt)	335
7	108167B	L	Królowej Bony (asfalt)	85
8	108168B	L	Słowackiego (asfalt)	265
9	108169B	L	Kardynała Stefana Wyszyńskiego (asfalt)	296
10	108170B	L	Szkolna (asfalt)	599,5
11	108171B	L	Błonie (asfalt)	1341
12	108172B	L	Krótką (asfalt)	85
13	108173B	L	Rynek (kostka)	317
14	108174B	L	Kościelna (kostka)	252
15	108175B	L	Milewskiego (bruk)	136
16	108176B	L	Senatorska (asfalt, bruk)	251
17	108177B	L	Ogrodowa (trylinka)	372
18	108178B	L	Sportowa (asfalt)	550
19	108179B	L	Kopernika (asfalt, kostka)	920
20	108180B	L	Polna (trylinka)	294
21	108181B	L	Poniatowskiego (asfalt)	602
22	108182B	L	Witosa (asfalt, kostka)	410
23	108183B	L	Jarzębinowa (kostka)	147
24	108184B	L	Jaśminowa (kostka)	136

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

25	108185B	L	Kasztanowa (kostka)	115
26	108186B	L	Klonowa (kostka)	102
27	108187B	L	Lipowa (asfalt)	25
28	108188B	L	Pruszyńskiego „Promyka”	200
29	108189B	L	Aleksandra Jagiellończyka (gruntowa)	246
Razem:				10,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miasta Brańsk

Fotografia 7. Zdjęcie drogi gminnej w miejscowości Brańsk (ul. Milewskiego).

Źródło: Opracowanie własne

Fotografia 8. Zdjęcie drogi gminnej w miejscowości Brańsk (ul. Jaśminowa).

Źródło: Opracowanie własne

Fotografia 9. Zdjęcie drogi gminnej w miejscowości Brańsk (ul. Kościelna).

Źródło: Opracowanie własne

8.3. SZLAKI TURYSTY I ŚCIEŻKI ROWEROWE

W mieście Brańsk ścieżki rowerowe występują jedynie wzdłuż drogi krajowej nr 66, ich zarządcą jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad. Drogi publiczne niższych kategorii nie posiadają ścieżek rowerowych czy ciągów pieszo-rowerowych. Natomiast przez miasto przebiega szlak rowerowy Doliny Nurca, a jego łączna długość w granicach miasta wynosi ok. 7,4 km (obejmuje drogę powiatową nr 1570B w tym ul. Adama Mickiewicza, Rynek, ul. Kościelną, ul. Józefa Piłsudskiego, ul. Boćkowską). Dodatkowo przez obszar miasta biegnie ciąg pieszy przy mleczarni, ciąg pieszy przy ryneczku, uliczka nad rzeką Nurzec, zejście do „Zamczyska”, ciąg pieszy przy „Samie” oraz zejście nad rzekę przy młynie. Turystyka rowerowa w mieście wykorzystuje do swoich przejazdów jezdnie w ramach korytarzy dróg publicznych. W niedalekim sąsiedztwie od miasta Brańsk przebiega "Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo", który biegnie wzdłuż wschodniej granicy kraju. Najbliżej usytuowane fragmenty szlaku rowerowego Green Velo zlokalizowane są w odległości ok. 30 km od miasta Brańsk.

8.4. NATĘŻENIE RUCHU

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad raz na 5 lat wykonuje pomiary natężenia ruchu na odcinkach dróg krajowych i wojewódzkich. Ostatni pełny pomiar odbył się w roku 2015, który został przeprowadzony w 1952 punktach pomiarowych zlokalizowanych na całej sieci dróg krajowych (zarządzanych przez GDDKiA) oraz wojewódzkich (z wyłączeniem odcinków zlokalizowanych w miastach na prawach powiatu) na których pomiar przeprowadzono na 2923 odcinkach pomiarowych. W roku 2020 z powodu pandemii Covid-19 i wprowadzeniem stanu

epidemicznego w całym kraju pomiary pierwotnie zaplanowane na marzec i maj nie zostały zrealizowane, a termin ich wykonania na drogach krajowych przesunięto na analogiczny okres w roku 2021. W związku z powyższym wydłużeniu uległ okres na opracowanie wyników z bieżących pomiarów, wobec czego poniżej przedstawione zostały wyniki z pomiarów wykonanych w roku 2015.

Średni ruch na całej sieci dróg krajowych wyniósł 11178 poj./dobę, natomiast w województwie podlaskim 7082 poj./dobę.

Średni ruch na całej sieci dróg wojewódzkich wyniósł 3520 poj./dobę, natomiast w województwie podlaskim 2565 poj./dobę.

W bezpośrednim sąsiedztwie miasta Brańsk w miejscowości Patoki (w ciągu drogi krajowej nr 66) zlokalizowany został punkt pomiarowy. Wyniki pomiaru pokazują (1787 poj./dobę), iż natężenie ruchu na drodze krajowej nr 66 na odcinku w sąsiedztwie miasta Brańsk jest niższe od średniej dla województwa oraz znacznie niższe od średniej krajowej. Wartość średniego ruchu pojazdów dla drogi krajowej nr 66 znacznie rośnie w kolejnym punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Bielsk Podlaski, w której trasa drogi krajowej nr 66 przecina drogę krajową nr 19 (docelową S19 Via Carpatia).

W przypadku drogi wojewódzkiej nr 681 punkt pomiarowy został zlokalizowany w mieście Brańsk. Wartości pomiarowe dla drogi nr 681 są niższe od wartości średnich dla województwa oraz kraju. Dane przedstawione w poniższej tabeli pokazują, iż droga wojewódzka nr 681 ma wyższe wartości ilości pojazdów w stosunku do drogi krajowej nr 66. To pokazuje, iż jest ona ważnym ciągiem komunikacyjnym dla tego regionu.

Wyniki generalnego pomiaru ruchu w obszarze miasta Brańsk wskazują na optymalną ilość pojazdów użytkujących najważniejsze drogi zlokalizowane w tej części regionu. Znaczna część obliczonych przejazdów samochodów wynika z codziennych wewnętrznych migracji mieszkańców miasta i sąsiednich gmin do swoich miejsc pracy, w tym zlokalizowanych w miejscowości Brańsk, a także lokalnych wyjazdów służbowych. Wyniki szczegółowe z podziałem na typy pojazdów, dla drogi krajowej nr 66 oraz wojewódzkiej nr 681, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Wyniki pomiarów generalnego natężenia ruchu 2015 na drodze krajowej nr 66 (punkt pomiarowy Patoki) oraz drodze wojewódzkiej nr 681 (punkt pomiarowy Brańsk).

Numer punktu pomiarowego 2015	Numer drogi	Opis odcinka			SDRR poj.sil nik. Ogółem	Struktura ruchu pojazdów silnikowych						
		Pikietaż		Nazwa odcinka		Motocykle	Sam.osob. mikrobuse	Lekkie sam.cieżarowe (dostawcz e)	Sam.cieżarowe		Autobusy	Ciężniki rolnicze
		Pocz.	Końc.						bez przycz.	z przycz.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
50709	66	29,845	52,928	SZEPIETOWO - BRAŃSK (punkt pomiarowy Patoki)	1787	8	1191	180	99	285	6	18
20056	681	25,472	37,089	TOPCZEWO - BRAŃSK	1958	27	1397	274	139	70	10	41

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu na sieci dróg krajowych i wojewódzkich, <http://www.gddkia.gov.pl>.

8.5. KOMUNIKACJA ZBIOROWA

Komunikacja zbiorowa w mieście Brańsk oparta jest na połączeniach autobusowych Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej – PKS oraz na lokalnych firmach transportowych świadczących usługi przewozu ludności w połączeniach lokalnych oraz ponadlokalnych. Przystanek autobusowy na terenie miasta mieści się w ciągu drogi wojewódzkiej, na ul. Kościuszki 10, korzystają z niego głównie mieszkańcy miasta jak i gminy Brańsk. Komunikacja zbiorowa zapewnia połączenia z Białymstokiem, Białowieżą, Bielskiem Podlaskim, Ciechanowcem, Rudką, Warszawą czy Wysokiem Mazowieckiem.

8.6. KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Przez Miasto Brańsk nie przebiega żadna linia kolejowa. Najbliższe linie kolejowe wraz ze stacjami kolejowymi, do których można dostać się transportem prywatnym lub komunikacją zbiorową, zlokalizowane są w miejscowości Bielsk Podlaski, Szepietowo lub Łapy.

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

9.1. SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

Wodociąg

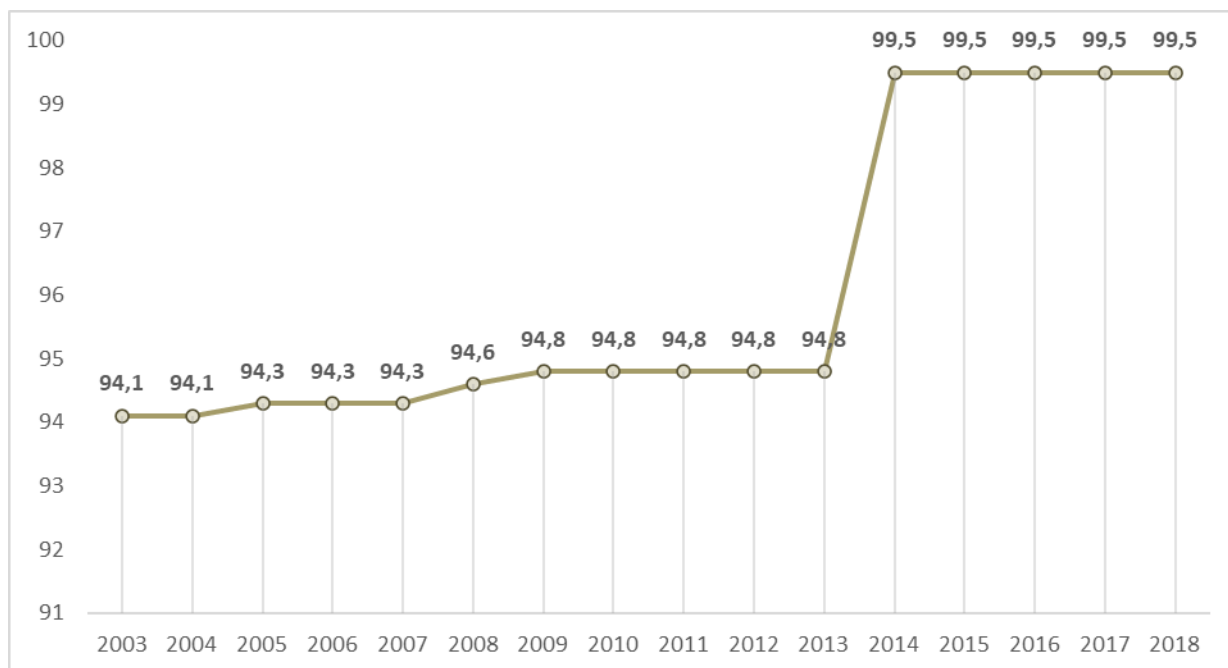
Na terenie miasta Brańsk zaopatrzenie w wodę odbywa się ze stacji wodociągowej przy ul. Senatorskiej. Jej eksploatacją zajmuje się Referat Wodociągów i Kanalizacji w Brańsku. W 2018 roku zrealizowano projekt pn. „Remont oczyszczalni ścieków oraz wykonanie otworu studziennego w mieście Brańsk” dofinansowany ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020. Wydajność dobową nowego ujęcia wody wynosi 2736 m³. W rezultacie w mieście znajdują się 3 otwory studzienne, z których czerpana jest woda. Długość sieci wodociągowej w Brańsku wynosi 19,2 km oraz obejmuje 860 gospodarstw domowych, co stanowi ok. 99,2% wszystkich budynków mieszkalnych na terenie miasta (dane za 2019 rok). Pozostałe gospodarstwa korzystają ze studni kopanych. Zgodnie z danymi, które prezentuje poniższa tabela można stwierdzić, iż zaopatrzenie w wodę na terenie miasta Brańsk jest bardzo wysokie (95,5% osób korzystających z sieci). Od 2003 roku procentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w mieście zwiększył się o 5,4%. W ostatnich latach analizy odnotowuje się jednak spadek ilości wody dostarczanej gospodarstwom domowym, jak również samej ludności korzystającej z sieci. Powyższe zjawisko związane jest z procesami demograficznymi obserwowanymi na terenie miasta.

Tabela 27. Charakterystyka infrastruktury wodociągowej w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	18,5	18,9	18,9	18,9	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2
przyłacza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	902	902	902	902	902	902	920	920	890	860	860
woda dostarczona gospodarstwom domowym (dm ³)	148,0	119,1	112,6	120,6	112,0	110,6	115,3	111,1	113,9	112,6	111,3
ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osoba)	3 583	3 699	3 682	3 673	3 664	3 836	3 788	3 778	3 766	3 754	bd
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m ³)	38,5	30,5	28,8	31,1	28,9	28,6	30,0	29,2	30,0	29,8	29,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 19. Procentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2003 – 2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kanalizacja

W obecnej chwili sieć kanalizacji w gminie miejskiej Brańsk ma 20,1 km i obsługuje 830 budynków mieszkalnych. Z sieci korzysta 91,8% ludności miasta. Od 2003 roku wskaźnik wzrósł niemal o połowę, dzięki czemu obecnie prawie wszyscy mieszkańcy mają dostęp do miejskiego systemu kanalizacyjnego. Na terenie miasta mieści się mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków, która powstawała w połowie lat 90. Zlokalizowana jest nad rzeką Nurzec, która stanowi odbiornik oczyszczonych ścieków. nieczystości z gospodarstw niepodłączonych do sieci są transportowane w beczkach asenizacyjnych do stacji zlewczej oczyszczalni. W 2018 roku zrealizowano projekt pn. „Remont oczyszczalni ścieków oraz wykonanie otworu studziennego w mieście Brańsk” dofinansowany ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020. Dzięki modernizacji między innymi: ograniczono

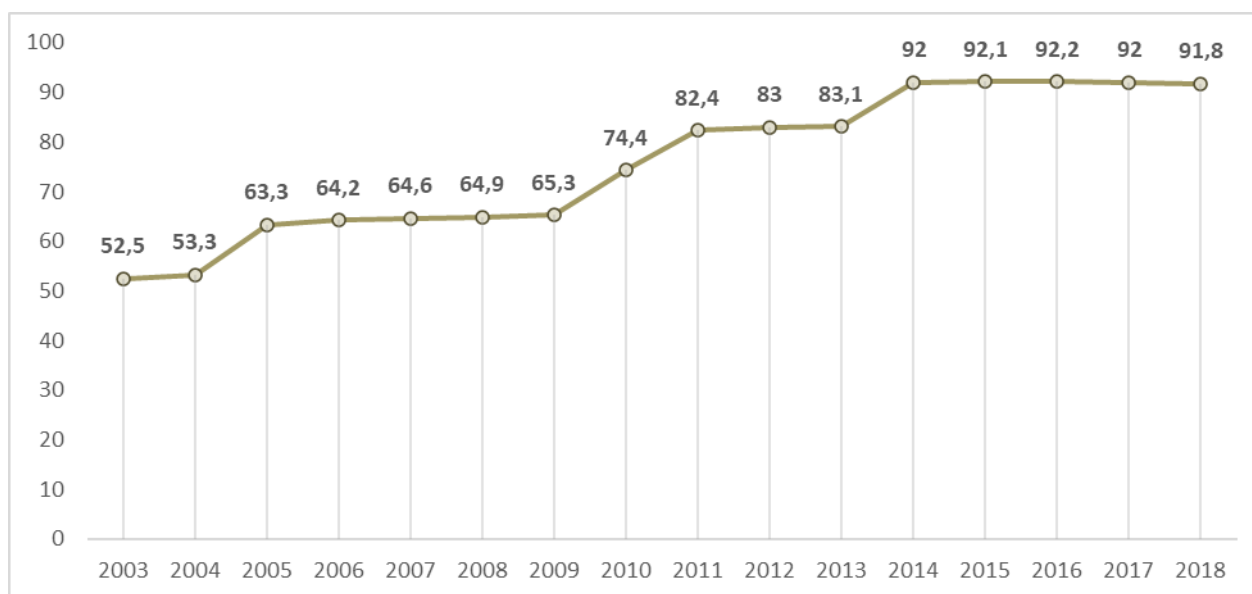
natężenie odorów oraz hałasu, zakupiono nowy agregator prądotwórczy zasilający oczyszczalnię w przypadku przerw w dostawie energii elektrycznej, a także odnowiono infrastrukturę obiektu.

Tabela 28. Charakterystyka infrastruktury kanalizacyjnej w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	15,2	18,3	18,3	18,3	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	317	437	467	480	490	501	760	820	850	850	850
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną (dam ³)	bd	bd	bd	bd	bd	bd	100,0	108,8	110,9	110,7	108,3
ścieki odprowadzone (dam ³)	93,8	94	96	96	99,0	101,0	104,0	107,0	113,0	112,0	106,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoba)	2 468	2 903	3 201	3 219	3 212	3 545	3 506	3 500	3 481	3 464	bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 20. Procentowy udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2003 – 2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

9.2. SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA

Przez obszar miasta Brańsk nie przebiegają linie elektroenergetyczne wysokich i najwyższych napięć. Obszar obsługiwany jest przez sieci średnich (15 kV) oraz niskich napięć. Operatorem systemu dystrybucyjnego jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok. Źródłem zasilania jest stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ 110/15 kV Bielsk Podlaski I, mieszcząca się w Bielsku Podlaskim. Energia prowadzona jest w przeważającej części liniami napowietrznymi. W obszarze miasta planowana jest realizacja inwestycji polegającej na budowie linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia.

9.3. SIEĆ TELEKOMUNIKACYJNA

Przez miasto Brańsk przebiega szerokopasmowa sieć polski wschodniej (sieć szkieletowa), w miejscowości Brańsk zlokalizowany jest węzeł dystrybucyjny tej sieci. Sieć powstała w oparciu o projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (w 85%), środków krajowych budżetu państwa (w 10%) i budżetu województwa (w 5%) - oś priorytetowa II - Infrastruktura Społeczeństwa Informacyjnego. Celem zrealizowanego projektu było zwiększenie dostępu do internetu dla instytucji publicznych, przedsiębiorstw i mieszkańców obszarów peryferyjnych zagrożonych „wykluczeniem cyfrowym”.

Ponadto w sąsiedztwie miasta Brańsk (teren gminy Brańsk) wybudowana została w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013, Oś priorytetowa 4. Społeczeństwo informacyjne „Nadbużańska Szerokopasmowa Sieć Dystrybucyjna” w skrócie NSSD. Sieć bazuje na technologii światłowodowej, a jej celem podobnie jak w przypadku szerokopasmowej sieci polski wschodniej jest poprawa warunków dostępu do internetu szerokopasmowego, tworzenie publicznych punktów dostępu do internetu, poprawa jakości życia mieszkańców wraz z aktywizacją zawodową. W mieście Brańsk zlokalizowane są dwa punkty dystrybucyjne tej sieci, zasilane radiowo.

Poza wymienionymi wyżej technologiami, dostęp do łączności telekomunikacyjnej oraz internetu w mieście Brańsk zapewniają również operatorzy telefonii komórkowych.

9.4. SIEĆ GAZOWA

Obecnie miasto Brańsk nie posiada systemu gazowniczego. Mieszkańcy używają gazu propan-butan z butli instalowanych w pomieszczeniach lub gazu z indywidualnych przydomowych zbiorników. Planowana jest realizacja sieci gazowej średniego napięcia, która w przyszłości zapewni zaopatrzenie w gaz docelowym odbiorcom.

9.5. CIEPŁOWNICTWO

Na terenie miasta budynki ogrzewane są tylko lokalnymi i grupowymi źródłami ciepła o różnorodnym paliwie energetycznym. Brak jest zbiorczych systemów ciepłowniczych. W zabudowie mieszkaniowej dominują lokalne kotłownie opalane paliwem stałym (węglem i drewnem).

9.6. GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi stanowi istotny czynnik wpływający na stan środowiska naturalnego. Od 1 stycznia 2019 r. na terenie miasta Brańsk obowiązują nowe

zasady selektywnej zbiórki odpadów. Szczegółowy regulamin utrzymywania czystości i porządku na terenie miasta Brańsk oraz harmonogram odbioru odpadów komunalnych udostępniony jest m.in. w Urzędzie Miasta Brańsk oraz na stronach internetowych miasta. Za odbiór odpadów w 2020 roku odpowiedzialne było przedsiębiorstwo MPO Sp. z o.o. Białystok Oddział Siemiatycze. Mieszkańcy mieli również możliwość przekazywania odpadów do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

9.7. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Energia wytwarzana z odnawialnych źródeł energii (OZE) to energia pochodząca m.in. z elektrowni wiatrowych, słonecznych ogniw fotowoltaicznych, słonecznych kolektorów do produkcji ciepła, elektrowni wodnych czy źródeł wytwarzających energię z biomasy i biogazu. Miasto Brańsk posiada dobre warunki nasłonecznienia, co sprzyja podejmowaniu inicjatyw z zakresu instalacji ogniw fotowoltaicznych oraz kolektorów słonecznych. Na terenie miasta nie znajdują się obecnie farmy fotowoltaiczne. Występują jedynie sporadyczne indywidualne systemy fotowoltaiczne wykorzystywane na własne potrzeby właścicieli nieruchomości.

Na terenie miasta Brańsk ze względu na uwarunkowania prawne występują znikome możliwości wykorzystywania energii wiatrowej. Nienajlepsze są także warunki dla inwestycji w energetykę wodną, rzeka Nurzec nie posiada dużego potencjału w tym zakresie.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

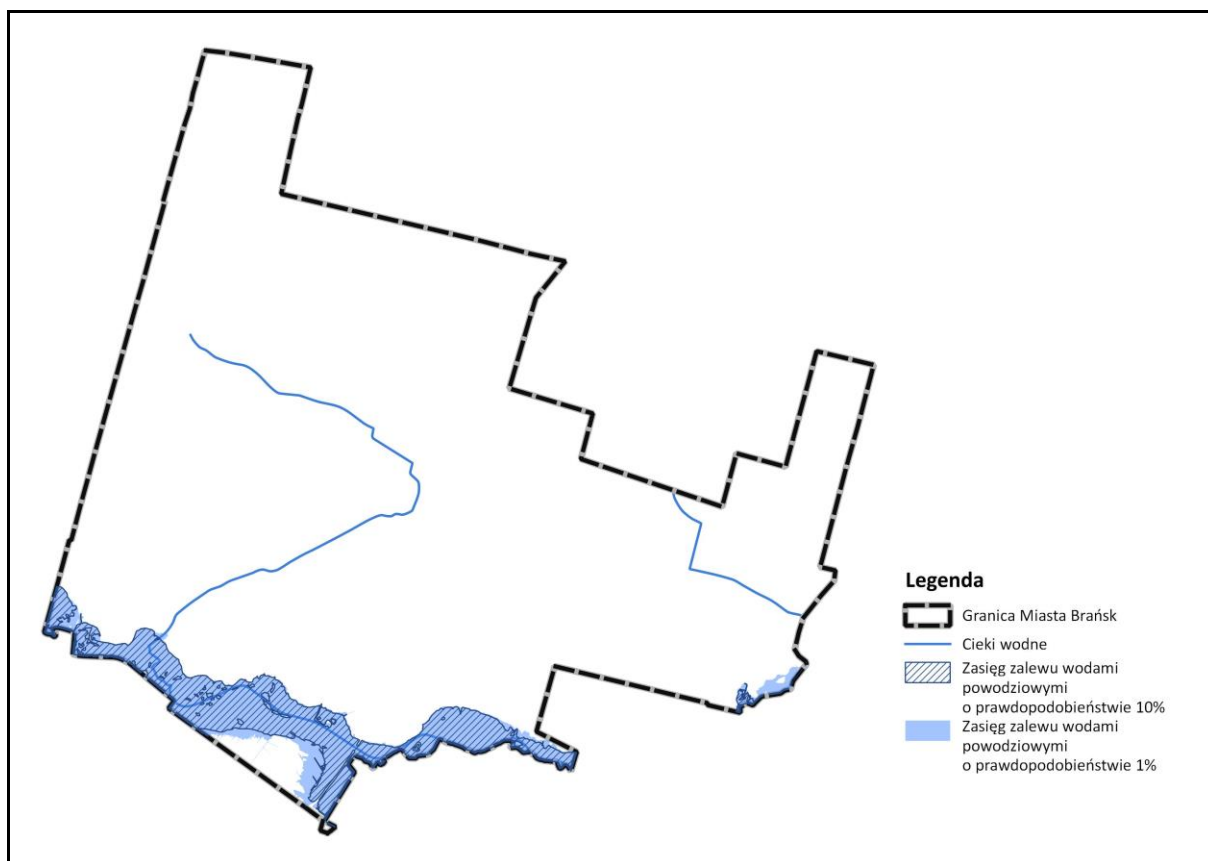
10.1. ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Dla obszaru miasta Brańsk sporządzono mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego w ramach programu ISOK (Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami).

Na podstawie wykonanych analiz i obliczeń określono zasięg przestrzenny zalewu w dolinie rzeki Nurzec dla wód o przepływach prawdopodobnych Q1% (raz na 100 lat) oraz Q10% (raz na 10 lat). Zasięgi zalewu objęły częściowo obszary zlokalizowane na południu w mieście Brańsk.

W latach 2018 – 2020 w mieście zrealizowano inwestycję związaną z przeciwdziałaniem powodziom i suszom – wykonano zbiornik wodny małej retencji wraz z uporządkowaniem rzeki Nurzec. Głównym celem jego budowy była ochrona przed wiosennymi roztopami, ale również poprawa bilansu wodnego i przywrócenie optymalnych warunków wilgotnościowych w mieście. Zbiornik zajmuje powierzchnię ok. 8 ha oraz mieści 136,5 tys. m³ wody.

Rysunek 144. Zagrożenie powodziowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK

10.2. HAŁAS

Hałas to niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące za pośrednictwem powietrza na organizm ludzki. Uważany jest również za czynnik zanieczyszczający środowisko. W związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stanowi on dużą uciążliwość dla człowieka. Hałas może powodować utratę słuchu. Bywa przyczyną zaburzeń w układzie krążenia, zaburzeń nerwowych, zaburzeń w układzie kostno-naczyniowym, wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek. Ze względu na środowisko oraz źródło generujące, hałas dzielimy na:

- komunikacyjny – drogowy, kolejowy i lotniczy,
- przemysłowy,
- komunalny.

Istotnym źródłem hałasu na terenie miasta Brańsk może być ruch samochodowy odbywający się na drodze krajowej nr 66 łączącej Zambrów z przejściem granicznym na Białoruś w Połowcach, a także w obrębie drogi wojewódzkiej nr 681 o przebiegu Roszki Wodźki – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec. Dodatkowo na klimat akustyczny miasta wpływają zakłady przemysłowe, szczególnie te, które zlokalizowane są w centrum Brańska, w pobliżu budynków mieszkalnych. W przyszłości dodatkowym źródłem hałasu może stać się także teren zbiornika wodnego, gdzie planuje się otwarcie kąpieliska oraz wykonanie innych elementów zagospodarowania

rekreacyjnego. Poza wymienionymi źródłami hałasu, na terenie opracowania nie ma innych istotnych źródeł, które mogą przyczynić się do przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu.

10.3. NISKA EMISJA

Zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego jest wprowadzenie do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, glebę, wodę lub spowodować inne szkody w środowisku. Zanieczyszczenia atmosferyczne ze względu na stan skupienia dzieli się na stałe – pyły, ciekłe – aerozole oraz gazowe – gazy i pyły.

Na analizowanym obszarze największym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest ruch samochodowy, szczególnie w obrębie drogi krajowej nr 66 łączącej Zambrów z przejściem granicznym na Białoruś w Połowicach, a także w obrębie drogi wojewódzkiej nr 681 o przebiegu Roszki Wodźki – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec. Okresowo występująca emisja toksycznych substancji z indywidualnych kotłowni używanych w gospodarstwach domowych, może przyczynić się do spadku jakości powietrza w okresach grzewczych. W obrębie miasta znajdują się także zakłady przemysłowe mogące powodować dodatkowe zanieczyszczenie powietrza. Należą do nich między innymi: Zakład Mięсны KLINICCY Wiesław Klinicki; Mag-Bud. Materiały budowlane, farby, cement, styropian; Falkowski Grzegorz. Hurtownia przemysłowa; Rolmax. Maksymiuk W.; Podlaskie Zakłady Zbożowe S.A.; Producent opakowań Wald-Gold sp. z o. o.; Radziszewski Piotr. Zakład Produkcyjno-Handlowo-Uslugowy; Interlight Stefan Walędziak; Firma Handlowa „KANDEL” Andrzej Zajączkowski.

10.4. GOSPODARKA ŚCIEKOWA

W obecnej chwili sieć kanalizacji w gminie miejskiej Brańsk ma 20,1 km i obsługuje 830 budynków mieszkalnych. Z sieci korzysta 91,8% ludności miasta. Od 2003 roku wskaźnik wzrósł niemal o połowę, dzięki czemu obecnie prawie wszyscy mieszkańcy mają dostęp do miejskiego systemu kanalizacyjnego. Na terenie miasta mieści się mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków, która powstała w połowie lat 90. Zlokalizowana jest nad rzeką Nurzec, która stanowi odbiornik oczyszczonych ścieków. Nieczystości z gospodarstw niepodłączonych do sieci są transportowane w beczkach asenizacyjnych do stacji zlewczej oczyszczalni.

10.5. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH

Obszar miasta zaliczany jest do regionu hydrogeologicznego I mazowieckiego (Paczyński red., 1995). Nie występują tu główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP).

10.6. KOPALINY ZŁOŻA

Na terenie miasta Brańsk w przeszłości mieściło się jedno udokumentowane złożo kruszywa naturalnego – piasku ze żwirem. Zostało ono jednak skreślone z bilansu zasobów i obecnie w granicach opracowania nie występują inne złoża surowców mineralnych. Najbliższe znajdują się na północ od Brańska, w miejscowości Świrydy (gmina Brańsk).

Na obszarze miasta istnieją niewielkie możliwości udokumentowania nowych złóż. W jego granicach nie wyznaczono obszarów perspektywicznych ani prognostycznych występowania kopalin naturalnych.

10.7. PODSUMOWANIE

Z powyższej analizy wynika, iż zagrożeniem dla zdrowia mieszkańców może być hałas i zanieczyszczenie powietrza spowodowane ruchem samochodowym występującym na drodze krajowej nr 66 łączącej Zambrów z przejściem granicznym na Białoruś w Połowcach, a także w obrębie drogi wojewódzkiej nr 681. Następnie zanieczyszczenie powietrza występujące okresowo w sezonie grzewczym, pochodzące z indywidualnych kotłowni. Ponadto zagrożeniem dla bezpieczeństwa ludzi jest także ryzyko wystąpienia powodzi w rejonie doliny Nurca.

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Stan prawny gruntów w mieście Brańsk został opracowany na podstawie aktualnej ewidencji gruntów i budynków, pozyskanej na potrzeby sporządzenia niniejszego studium ze Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim (Wydział Geodezji i Katastru).

Powierzchnia miasta Brańsk zajmuje 3243,4 ha. Granica miasta pokrywa się z granicą obrębu ewidencyjnego (nr obrębu 200302_1.0051). Największą część miasta zajmują **grunty prywatne**, które stanowią aż 89% powierzchni miasta – składają się na nie przede wszystkim grunty rolne oraz grunty zabudowane.

Grunty **Skarbu Państwa** zajmują powierzchnię ok. 200,3 ha, co stanowi 6,3% powierzchni miasta. Największy udział w tej powierzchni stanowią użytki leśne będące własnością Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – ich powierzchnia to ok. 151 ha, w stosunku do wszystkich gruntów Skarbu Państwa zajmują aż 75,4% ich powierzchni. Powyższe dane wskazują, iż w gminie znaczna część gruntów leśnych jest własnością prywatną, które w przeliczeniu na powierzchnię lasów Skarbu Państwa w stosunku do lesistości miasta dają wynik ok. 770 ha. Przez miasto Brańsk przebiega droga krajowa nr 66 – grunty pod tą drogą należą do GDDKiA, łącznie zajmują ok. 19,2 ha. Ponadto

grunty Skarbu Państwa zlokalizowane są w korytarzu rzeki Nurzec, właścicielem ich jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Województwo podlaskie jest w posiadaniu gruntów o powierzchni ok. 12,2 ha. W stosunku do pozostałych jednostek terytorialnych (z wyjątkiem Gminy Brańsk), grunty należące do województwa zajmują najmniejszą powierzchnię – jedynie 0,39% powierzchni miasta. Grunty te stanowią pas drogowy drogi wojewódzkiej numer 681, przecinającej miasto z północy na południe.

Grunty powiatowe stanowią powierzchnię ok. 26,2 ha, co stanowi 0,8% powierzchni miasta. Składają się na nie działki będące we własności Powiatowego Zarządu Dróg w Bielsku Podlaskim oraz powiatu bielskiego. Zarówno grunty należące do Powiatowego Zarządu Dróg jak i powiatu bielskiego stanowią głównie działki ewidencyjne zlokalizowane w ciągach dróg powiatowych. Ponadto powiat bielski jest właścicielem gruntów o powierzchni ok. 1,2 ha w centrum miasta, gdzie zlokalizowany jest m. in. Dom Pomocy Społecznej.

Miasto Brańsk posiada grunty o powierzchni ok. 110 ha, co odpowiada ok. 3,5% powierzchni miasta. Poza gruntami prywatnymi jedynie Skarb Państwa jest właścicielem większego arealu gruntów. W przypadku gruntów miasta Brańsk znaczna ich część obejmuje drogi gminne publiczne, co przekłada się na dobrze rozbudowaną sieć dróg gminnych. Ponadto miasto Brańsk jest właścicielem wielu działek ewidencyjnych, na których zlokalizowane są m.in. obiekty użyteczności publicznej (szkoły, obiekty sportu i rekreacji, obiekty kultury), tereny inwestycyjne, teren zbiornika wodnego itp.

Gmina Brańsk jest właścicielem gruntów o powierzchni jedynie 0,1 ha. Część z tej powierzchni zajęta jest budynkiem Urzędu Gminy Brańsk, pozostałą część stanowi fragment nieruchomości niezabudowanej.

Grunty prywatne oraz pozostałe instytucje stanowią największą powierzchnię w stosunku do pozostałych gruntów w gminie – jest to ok. 2 875,6 ha, co stanowi 89% powierzchni całego miasta. Przeważającą część gruntów prywatnych stanowią użytki rolne oraz leśne. Niewielki odsetek lasów państwowych Skarbu Państwa świadczy o tym, iż znaczna część powierzchni leśnych w mieście jest w posiadaniu osób fizycznych. Ponadto do gruntów pozostałych instytucji zaliczają się m.in. działki ewidencyjne na których zlokalizowane są obiekty kultu religijnego oraz cmentarze.

Poniższa tabela przedstawia strukturę własności gruntów wraz z procentowym udziałem w skali powierzchni całego miasta.

Tabela 29. Struktura własności gruntów opracowana na podstawie ewidencji gruntów i budynków.

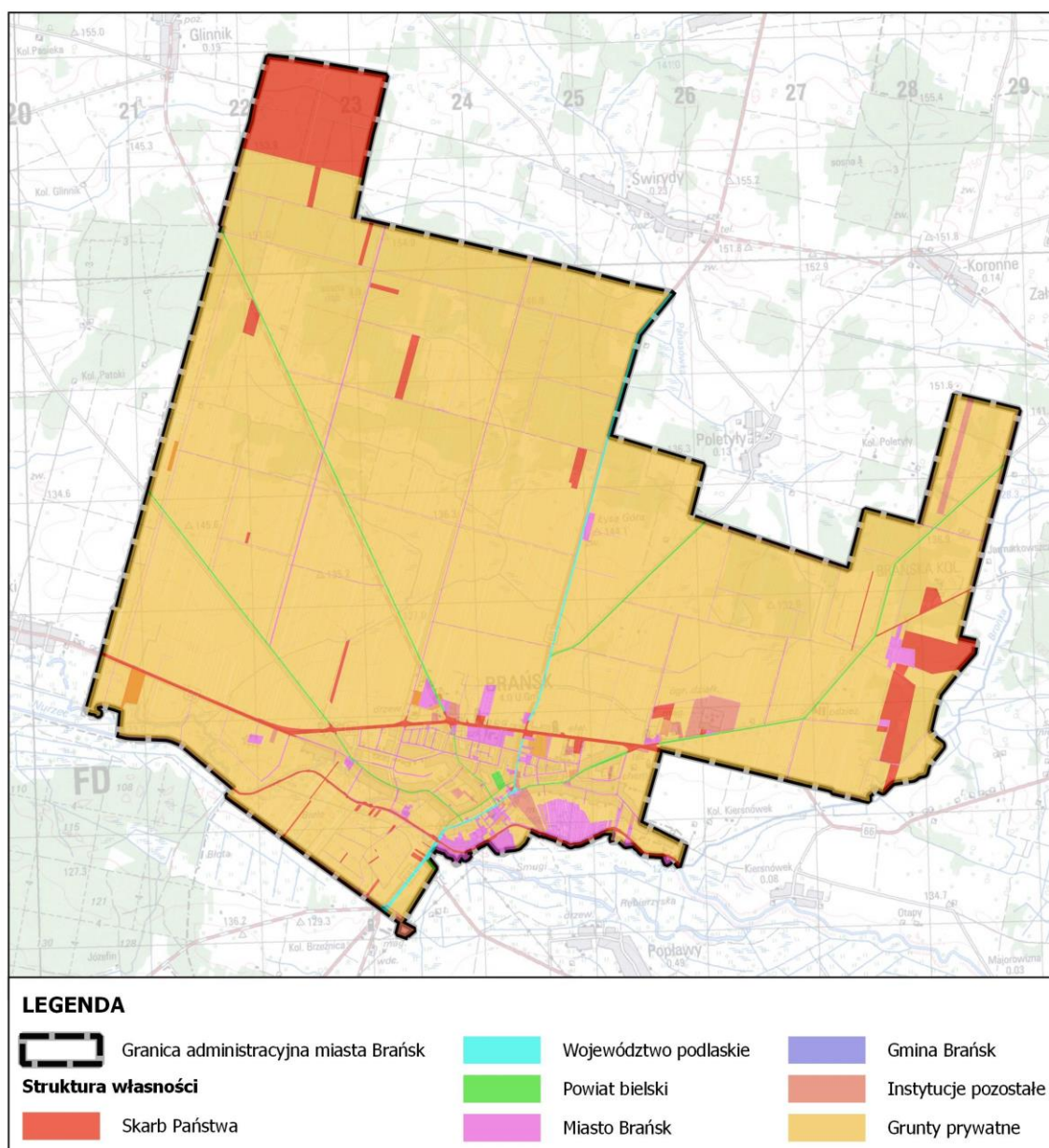
Własność gruntów		Powierzchnia [ha]	Udział procentowy do powierzchni miasta
Skarb Państwa	GDDKiA Lasy Państwowe Wody Polskie Pozostałe grunty	200,3	6,3%

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Województwo podlaskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich	12,2	0,39%
Grunty powiatowe	Powiat Bielski Powiatowy Zarząd Dróg	26,2	0,8%
Miasto Brańsk		110	3,5%
Gmina Brańsk		0,1	0,01%
Grunty prywatne oraz pozostałe instytucje		2894,6	89,0%
Razem:		3243,4	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych ze Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, stan na 06.2020

Rysunek 15. Struktura własności gruntów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SWDE.

12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Ograniczenia wynikające z uwarunkowań przyrodniczych

Na terenie objętym opracowaniem nie występują obszarowe formy ochrony ani pomniki przyrody. W odległości ok. 8,8 km na północ od terenu opracowania zlokalizowany jest rezerwat przyrody Koryciny, a w odległości ok. 10,7 km na północ, obszary Natura 2000: PLH200010 – Ostoja w Dolinie Górnej Narwi oraz PLB200007 – Dolina Górnej Narwi.

Dolina Nurca, przebiegająca równoleżnikowo przez południowy obszar miasta, wskazywana jest do objęcia ochroną prawną jako Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Nurca. Projektowany obszar jest wieloprzestrzennym elementem o wysokich walorach przyrodniczych w skali regionu wschodniej Polski. Tworzy ciąg powiązań przyrodniczych o znaczeniu lokalnym i regionalnym. Pełni funkcje ekologiczną, krajobrazową, bioklimatyczną oraz rekreacyjną. Objęta ochroną ma zostać cała dolina rzeczna – dno, terasy i zbocza, a także występujące w jej bezpośrednim sąsiedztwie lasy i łąki.

Ograniczenia wynikające z ochrony dziedzictwa kulturowego

Na obszarze miasta znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków, które zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami podlegają ochronie. Wszelkie działania prowadzone na obiektach wpisanych do rejestru zabytków, zgodnie z przytoczoną ustawą, należy prowadzić w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Ze względu na mało urozmaiconą rzeźbę terenu, w mieście nie obserwuje się zjawisk geodynamicznych ani obszarów predysponowanych do ich powstawania.

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, TERENÓW GÓRNICZYCH, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

14.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN

Na terenie miasta Brańsk w przeszłości mieściło się jedno udokumentowane złożo kruszywa naturalnego – piasku ze żwirem. Zostało ono jednak skreślone z bilansu zasobów i obecnie w granicach opracowania nie występują inne złoża surowców mineralnych. Najbliższe znajdują się na północ od Brańska, w miejscowości Świrydy.

Na obszarze miasta istnieją niewielkie możliwości udokumentowania nowych złóż. W jego granicach nie wyznaczono obszarów perspektywicznych ani prognostycznych występowania kopalin naturalnych.

14.2. TERENY GÓRNICZE

W granicach opracowania nie wyznaczono terenów ani obszarów górniczych.

14.3. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

Obszar miasta zaliczany jest do regionu hydrogeologicznego I mazowieckiego (Paczyński red., 1995). Nie występują tu główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP).

Stopień rozpoznania starszych (trzeciorzędowych i jurajskich) poziomów wodonośnych w granicach miasta Brańsk jest słaby. Główny użytkowy poziom wodonośny związany jest z utworami czwartorzędowymi. Miąższość tego poziomu wynosi w granicach 12–19 m, a wody występują w piaskach zlodowacenia wilgi. Zwierciadło wody ma przeważnie charakter napięty, powodowany obecnością izolującej warstwy glin zwałowych zlodowaceń liwca, odry i warty. Wodoprzewodność głównego użytkowego poziomu wynosi 100-200 m²/24h na północy obszaru, a w części centralnej i południowej 500-1000 m²/24h. Potencjalna wydajność studni jest znaczna i wynosi 70-120 m³/h na przeważającej części miasta oraz 30-50 m³/h na niewielkim obszarze w rejonie wschodniej części głównych zabudowań Brańska. Na wschodnie zlokalizowane jest przemysłowo-komunalne ujęcie wód podziemnych o wydajności >50 m³/h. Wody głównego poziomu użytkowego cechuje niska sucha pozostałość (< 500 mg/dm³) i średnia twardość ogólna. Czwartorzędowe wody podziemne na obszarze miasta są jedynym źródłem zaopatrzenia w wodę dla celów komunalnych i przemysłowych.

Ujmowane są kilkoma studniami o głębokościach przeważnie 50–85 m, rzadziej głębszymi. Wydajności studni wahają się od około 44 m³/h do nieco ponad 100 m³/h i wyraźnie przewyższają potrzeby odbiorców. Na południu miejscowości zlokalizowane są 4 ujęcia podziemne przy ul. Armii Krajowej 111 oraz Rynek 8.

Cały obszar miasta położony jest w zasięgu jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 55 (PLGW200055). Część ta cechuje się dobrym stanem ilościowym i chemicznym. Nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

14.4. UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

W mieście Brańsk nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego wskazano zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, które mają związek z miastem Brańsk. Zadania te wymieniono w rozdziale dotyczącym planu województwa.

16. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Dla obszaru miasta Brańsk sporządzono mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego w ramach programu ISOK (Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami).

Na podstawie wykonanych analiz i obliczeń określono zasięg przestrzenny zalewu w dolinie rzeki Nurzec dla wód o przepływach prawdopodobnych Q1% (raz na 100 lat) oraz Q10% (raz na 10 lat). Zasięgi zalewu objęły częściowo obszary zlokalizowane w części południowej miasta Brańsk, a ich lokalizację przedstawia rysunek zamieszczony w rozdziale 10.1 Zagrożenie powodziowe.

17. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Podstawą do sporządzenia tego rozdziału jest „Analiza potrzeb i możliwości rozwoju Miasta Brańsk” wraz z bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę będące odrębnym opracowaniem wykonanym na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Brańsk.

17.1. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA WYNIKAJĄCE Z ANALIZY UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH, ŚRODOWISKOWYCH I SPOŁECZNYCH

Dane na podstawie których dokonano analizy uwarunkowań ekonomicznych, środowiskowych i społecznych zostały zamieszczone w opracowaniu o nazwie „Analiza potrzeb i możliwości rozwoju Miasta Brańsk”. Na ich podstawie sformułowano poniższe wnioski dla potrzeb i możliwości rozwoju ekonomicznego, środowiskowego i społecznego.

Struktura zatrudnienia w mieście Brańsk jest nieznacznie odmienna od struktury w powiecie bielskim czy województwie podlaskim, gdzie dominuje sektor rolniczy, następnie sektor przemysłu i budownictwa. Wpływ na taki stan rzeczy ma miejski charakter jednostki terytorialnej, która w swojej zurbanizowanej części koncentruje więcej miejsc pracy niż w sąsiednich obszarach. Przewiduje się, iż taka struktura zatrudnienia zostanie utrzymana, ponadto pozytywnie na rynek pracy wpływa stale wzrastająca od kilku lat liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. To przekłada się również na niski wskaźnik bezrobocia notowany w mieście od kilku lat.

Szczegółowo uwarunkowania środowiskowe miasta Brańsk zostały przedstawione w rozdziale nr 5. Z uwagi na dobre warunki glebowe w części niezurbanizowanej miasta występują dobre warunki do rozwoju rolnictwa, które jest źródłem utrzymania wielu mieszkańców miasta. W obszarze miasta nie występują żadne wielkoobszarowe formy ochrony przyrody jak i pomniki przyrody, natomiast projektowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Nurca. Rozwojowi turystyki i rekreacji w mieście sprzyjają uwarunkowania środowiskowe (dolina rzeki Nurzec oraz rekreacyjny zbiornik wodny) a także zabytki wpisane do rejestru zabytków (zabytkowy układ przestrzenny miasta, kościół, cerkiew, cmentarze). Ponadto miasto zlokalizowane jest w obszarze tzw. „Zielone Płuca Polski” co również przyciąga turystów poszukujących obszarów cennych przyrodniczo, nieznacznie zurbanizowanych w stosunku do znacznie większych miast powiatowych czy wojewódzkich.

17.2. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z ANALIZY UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH WRAZ Z PROGNOZĄ DEMOGRAFICZNĄ

Analiza uwarunkowań demograficznych Miasta Brańsk została wykonana w ramach opracowania pt. „Analiza potrzeb i możliwości rozwoju Miasta Brańsk” stanowiącego materiał wejściowy do opracowania niniejszego Studium. Część tej analizy została również przedstawiona w rozdziale opisującym charakterystykę społeczno-gospodarczą miasta. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdza się, że w Brańsku od 2010 roku następuje spadek liczby ludności.

Przewiduje się w najbliższych latach zatrzymanie trendu spadku ludności miasta, co wymaga szeregu działań promocyjnych i inwestycyjnych ze strony miasta. Przyjęto iż w 2049 roku liczba ludności miasta będzie zbliżona do stanu z roku 2019 tj. ok. 3750 osób.

17.3. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY WYNIKAJĄCE Z ANALIZY MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Dane na podstawie których dokonano analizy potrzeb i możliwości rozwoju miasta wynikające z analizy możliwości finansowania wykonania sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy zostały zamieszczone w opracowaniu o nazwie „Analiza potrzeb i możliwości rozwoju Miasta Brańsk”. Na ich podstawie sformułowano poniższe wnioski.

Z analizy wydatków dotyczących inwestycji w budżecie Miasta Brańsk na przestrzeni ostatnich 10 lat wynika, iż wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2010 – 2019 stale wzrasta, do najwyższego poziomu w roku 2019 (ponad 6 mln). Ponadto można przyjąć, że w tym samym okresie dochód przypadający na 1 mieszkańca także wzrastał. Jest to bardzo pozytywne zjawisko, które daje dobre prognozy dla przyszłej sytuacji budżetu gminy, w tym możliwości finansowania jej zadań własnych z zakresu infrastruktury komunikacyjnej, społecznej i technicznej.

Możliwości rozwoju miasta Brańsk wyznacza w znacznej mierze polityka finansowa zapisana w prognozie finansowej miasta, określonej w perspektywie kilku najbliższych lat, która jest corocznie weryfikowana. Zadania inwestycyjne przewidziane na najbliższe lata, wskazane w przedmiotowej prognozie, dotyczą przede wszystkim przedsięwzięć związanych z polityką społeczną. Należą do nich skuteczna pomoc społeczna oraz rozwój usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Brańskiego Klubu Seniora. Dodatkowo miasto przewidziało wydatki dotyczące budowy zbiornika małej retencji wraz z uporządkowaniem rzeki Nurzec.

Zgodnie z WPF miasta Brańsk planuje się, że prognozowane wydatki i dochody w budżecie będą sukcesywnie spadać. Należy równocześnie zaznaczyć, że relacja dochodów do wydatków zakłada zrównoważony i bezpieczny rozwój miasta. Planowany budżet pozwoli stopniowo niwelować zadłużenie miasta. W przypadku dalszego zmniejszania liczby mieszkańców może jednak dojść do sytuacji pomniejszania się dochodów miasta. Należy jednak pamiętać, że oprócz wysokości dochodów w budżecie bardzo istotna jest relacja między dochodami i wydatkami. Nawet jeśli miasto dysponuje znacznymi środkami w budżecie, ale ponosi wydatki przekraczające dochody, to nie jest to dobry prognostyk. Ważne, aby dochody z wydatkami bilansowały się, a efektem tego były zrealizowane inwestycje zaspokajające potrzeby mieszkańców. Dlatego nawet przy niedużym budżecie możliwe jest wygospodarowanie środków na wydatki inwestycyjne, które są zadaniami własnymi gminy

Między innymi odpowiedzią na potrzeby miasta jest przeznaczanie nowych terenów pod inwestycje, które powinny zostać wskazane wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych bądź w ich pobliżu, tak aby ich powstanie nie generowało dodatkowych kosztów związanych z wykupem gruntów pod drogi, budową dróg czy sieci infrastruktury technicznej. Tereny te w miarę możliwości powinny być wskazywane jako kontynuacja obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Przy wskazaniu nowych obszarów zabudowy uwzględnić należy również przebieg sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (projektowanej). W przypadku konieczności poniesienia przez gminę dodatkowych nakładów finansowych, te powinny zostać szczegółowo wskazane w prognozie skutków finansowych sporządzanej na etapie opracowania planu miejscowego. W przypadku gdy koszty okażą się zbyt duże można odstąpić od sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W przypadkach koniecznego poniesienia nakładów związanych z wprowadzeniem nowych terenów zabudowy zabezpieczenie środków odbywać się może poprzez wprowadzenie odpowiednich przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz sukcesywnego zapewnienia funduszy w bieżących uchwałach budżetowych. Środki na realizację ww. zadań pochodzić będą z wpływów podatkowych do gminy w poszczególnych latach, w tym z ewentualnego zwiększenia wpływów podatkowych wynikających ze zmiany Studium. Uzupełniając gmina starać się może o pozyskanie dofinansowania ze środków Unii Europejskiej, w szczególności z programu RPO, PROW lub funduszy Norweskich czy Szwajcarskich. W związku z powyższym i w związku z przeprowadzoną analizą nie przewiduje się zagrożenia związanego z brakiem możliwości finansowych gminy do etapowego wyznaczania terenów pod zabudowę. Z kolei przy wyznaczeniu terenów przemysłowych lub obsługi produkcji rolnej istotne może okazać się wsparcie inwestorów w zakresie realizacji infrastruktury technicznej.

17.4. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Zgodnie ze szczegółowymi wyliczeniami w zakresie potrzeb i możliwości wyznaczenia w Studium nowych terenów pod rozwój zabudowy z podziałem na poszczególne funkcje, które zostały przeprowadzone w opracowaniu pt. „Analiza potrzeb i możliwości rozwoju miasta Brańsk”, w Studium możliwe jest wyznaczenie nowych terenów dla rozwoju:

- a) zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- b) zabudowy zagrodowej,

- c) zabudowy usługowej,
- d) zabudowy przemysłowej i magazynowej, w tym obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych.

Szczegółowe wyliczenia w zakresie możliwości lokalizacji nowych terenów przewidzianych do rozwoju zabudowy przedstawione są w rozdziale 4 dokumentu „Analizy potrzeb i możliwości rozwoju miasta Brańsk”.

SPIS RYSUNKÓW:

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE POWIATU BIELSKIEGO NA TLE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.	8
RYSUNEK 2. POŁOŻENIE MIASTA BRAŃSK NA TLE POWIATU BIELSKIEGO.	9
RYSUNEK 3. LOKALIZACJA ZABUDOWY W MIEŚCIE BRAŃSK.	17
RYSUNEK 4. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE MIASTA BRAŃSK.	37
RYSUNEK 5. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W MIEŚCIE BRAŃSK.	46
RYSUNEK 6. MIASTO BRAŃSK NA TLE MEZOREGIONÓW WG KONDRACKIEGO	47
RYSUNEK 7. RZEŻBA TERENU MIASTA BRAŃSK.	48
RYSUNEK 8. ROZMIESZCZENIE JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH NA TERENIE MIASTA BRAŃSK	51
RYSUNEK 9. KORYTARZE EKOLOGICZNE O RANDZE KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ	55
RYSUNEK 10. SYSTEM PRZYRODNICZY MIASTA BRAŃSK.	57
RYSUNEK 11. STOPIEŃ ZAGROŻENIA GŁÓWNEGO UŻYTKOWEGO POZIOMU WÓD PODZIEMNYCH.	60
RYSUNEK 12. ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE MIASTA BRAŃSK.	69
RYSUNEK 13. MAPA SIECI DRÓG PUBLICZNYCH NA OBSZARZE MIASTA BRAŃSK.	71
RYSUNEK 14. ZAGROŻENIE POWODZIOWE.	84
RYSUNEK 15. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW.	88

SPIS TABEL:

TABELA 1. PORÓWNANIE UDZIAŁU ZATRUDNIONYCH W POSZCZEGÓLNYCH SEKTORACH (ROLNICZYM, PRZEMYSŁOWYM I BUDOWNICTWIE, USŁUGOWYM, FINANSOWYM) W ROKU 2018 W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM ORAZ POWIECIE BIELSKIM. (ZGODNIE Z GUS WSKAŹNIK LICZONY BEZ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH O LICZBIE PRACUJĄCYCH DO 9 OSÓB, DUCHOWNYCH I PRACUJĄCYCH W JEDNOSTKACH BUDŻETOWYCH DZIAŁAJĄCYCH W ZAKRESIE OBRONY NARODOWEJ I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO. DANE ŁĄCZNIE Z ROLNICTWEM INDYWIDUALNYM I PRACUJĄCYMI W ORGANIZACJACH, FUNDACJACH, ZWIAZKACH (SOF), WEDŁUG FAKTYCZNEGO MIEJSCA PRACY I RODZAJU DZIAŁALNOŚCI).	19
TABELA 2. PROCENTOWY UDZIAŁ PODMIOTÓW WYREJESTROWANYCH W OGÓLNEJ LICZBIE PODMIOTÓW WPISANYCH DO REJESTRU REGON ORAZ PROCENTOWY UDZIAŁ NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW SEKTORÓW: MEDYCZNEGO, KREATYWNEGO, PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO W LICZBIE NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2011 - 2019.	20
TABELA 3. OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2014 – 2019.	21
TABELA 4. LICZBA MIESZKAŃ, IZB ORAZ POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2009 – 2018.	28
TABELA 5. WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE MIESZKALNICTWA DLA GMINY MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2009 – 2018 ORAZ.	29
TABELA 6. LICZBA MIESZKAŃ W ZASOBIE KOMUNALNYM GMINY MIEJSKIEJ BRAŃSK ORAZ ICH ŁĄCZNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA W LATACH 2009 – 2018.	30
TABELA 7. URODZENIA ŻYWE NA 1000 LUDNOŚCI, ZGONY NA 1000 LUDNOŚCI I PRZYRÓST NATURALNY W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2005 – 2019.	35
TABELA 8. SALDO MIGRACJI W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2009 – 2019.	36
TABELA 9. WYKAZ OBOWIĄZUJĄCYCH PLANÓW MIEJSCOWYCH WRAZ Z NUMEREM UCHWAŁY.	40
TABELA 10. ILOŚĆ WYDANYCH POZWOLEŃ NA UŻYTKOWANIE Z PODZIAŁEM NA RODZAJ BUDYNKU.	42
TABELA 11. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W MIEŚCIE BRAŃSK.	43
TABELA 12. STRUKTURA POWIERZCHNIOWA GOSPODARSTW W MIEŚCIE BRAŃSK.	44
TABELA 13. STRUKTURA GRUNTÓW ROLNYCH W MIEŚCIE BRAŃSK W PODZIALE NA KLASOŻYTKI.	44
TABELA 14. STRUKTURA GRUNTÓW ROLNYCH W MIEŚCIE BRAŃSK W PODZIALE NA KLASY GLEB.	45
TABELA 15. OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W LATACH 2017-2018	58
TABELA 16. CELE ŚRODOWISKOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH JCWP RZECZNYCH	58

TABELA 17. OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W STREFIE PODLASKIEJ ZA ROK 2019 – KRYTERIUM OCHRONY ZDROWIA.....	59
TABELA 18. OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W STREFIE PODLASKIEJ ZA ROK 2019 – KRYTERIUM OCHRONY ROŚLIN	59
TABELA 19. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW.....	63
TABELA 20. OBIEKTY WPISANE DO WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW.....	65
TABELA 21. ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE W GRANICACH MIASTA.....	66
TABELA 22. WYKAZ DRÓG KRAJOWYCH NA OBSZARZE MIASTA BRAŃSK.....	72
TABELA 23. WYKAZ DRÓG WOJEWÓDZKICH NA OBSZARZE MIASTA BRAŃSK.....	73
TABELA 24. WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH NA OBSZARZE MIASTA BRAŃSK.....	73
TABELA 25. WYKAZ DRÓG GMINNYCH WRAZ Z NUMEREM EWIDENCYJNYM NA OBSZARZE MIASTA BRAŃSK... ..	75
TABELA 26. WYNIKI POMIARÓW GENERALNEGO NATĘŻENIA RUCHU 2015 NA DRODZE KRAJOWEJ NR 66 (PUNKT POMIAROWY PATOKI) ORAZ DRODZE WOJEWÓDZKIEJ NR 681 (PUNKT POMIAROWY BRAŃSK). .	78
TABELA 27. CHARAKTERYSTYKA INFRASTRUKTURY WODOCIĄGOWEJ W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2009 – 2019.....	80
TABELA 28. CHARAKTERYSTYKA INFRASTRUKTURY KANALIZACYJNEJ W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2009 – 2019.....	81
TABELA 29. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW OPRACOWANA NA PODSTAWIE EWIDENCJI GRUNTÓW I BUDYNKÓW.....	87

SPIS WYKRESÓW:

WYKRES 1. LICZBA PRACUJĄCYCH NA 1000 OSÓB W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2009 – 2019 (LICZBA PRACUJĄCYCH NA 1000 OSÓB UJMOWANA JEST BEZ PRACUJĄCYCH W JEDNOSTKACH BUDŻETOWYCH DZIAŁAJĄCYCH W ZAKRESIE OBRONY NARODOWEJ I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO, OSÓB PRACUJĄCYCH W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE, DUCHOWNYCH ORAZ PRACUJĄCYCH W ORGANIZACJACH, FUNDACJACH I ZWIĄZKACH; BEZ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH O LICZBIE PRACUJĄCYCH DO 9 OSÓB, WG FAKTYCZNEGO MIEJSCA PRACY I RODZAJU DZIAŁALNOŚCI).....	18
WYKRES 2. LICZBA PODMIOTÓW WPISANYCH DO REJESTRU REGON NA 1000 OSÓB W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2005-2019.	19
WYKRES 3. UDZIAŁ PODMIOTÓW WYREJESTROWANYCH W OGÓLNEJ LICZBIE PODMIOTÓW WPISANYCH DO REJESTRU REGON W LATACH 2011-2019 [%].....	20
WYKRES 4. STRUKTURA RYNKU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ PROWADZONEJ PRZEZ OSOBY FIZYCZNEJ, WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W ROKU 2019.....	22
WYKRES 5. PROCENTOWY UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI.....	23
WYKRES 6. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2005 – 2019.....	23
WYKRES 7. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2009 – 2018.....	24
WYKRES 8. LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH LUB MIESZKALNO-USŁUGOWYCH W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2009 – 2019.....	28
WYKRES 9. LICZBA MIESZKAŃ W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2009 – 2018.	29
WYKRES 10. LICZBA LUDNOŚCI W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2005 – 2019.	31
WYKRES 11. LICZBA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU W 2019 ROKU W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK.....	32
WYKRES 12. LICZBA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU W 2019 ROKU W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK.....	33
WYKRES 13. PROCENTOWY UDZIAŁ LICZBY LUDNOŚCI W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W OGÓLNEJ LICZBIE LUDNOŚCI W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2005 – 2019.....	33
WYKRES 14. LICZBA LUDNOŚCI GMINY MIEJSKIEJ BRAŃSK WG. WIEKU I PŁCI W 2019 ROKU.	34
WYKRES 15. URODZENIA ŻYWE/ZGONY NA 1000 LUDNOŚCI W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2005 – 2019.....	34

WYKRES 16. PRZYROST NATURALNY W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2005 – 2019, NA TLE POWIATU, WOJEWÓDZTWA I KRAJU.	35
WYKRES 17. PRZYROST NATURALNY W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2005 – 2019, NA TLE POWIATU, WOJEWÓDZTWA I KRAJU.	41
WYKRES 18. STRUKTURA UŻYTKOWANIA W MIEŚCIE BRAŃSK WEDŁUG KATEGORII GRUNTÓW.	43
WYKRES 19. PROCENTOWY UDZIAŁ KORZYSTAJĄCYCH Z INSTALACJI WODOCIĄGOWEJ W OGÓLNEJ LICZBIE	80
WYKRES 20. PROCENTOWY UDZIAŁ KORZYSTAJĄCYCH Z INSTALACJI KANALIZACYJNEJ W OGÓLNEJ LICZBIE LUDNOŚCI W GMINIE MIEJSKIEJ BRAŃSK W LATACH 2003 – 2018.	81

SPIS FOTOGRAFII:

FOTOGRAFIA 1. KOŚCIÓŁ ZABYTKOWY P.W. WNIEBOWZİĘCIA NMP.	64
FOTOGRAFIA 2. RYNEK W BRAŃSKU.	65
FOTOGRAFIA 3. ZDJĘCIE DROGI KRAJOWEJ W MIEJSCOWOŚCI BRAŃSK (UL. ARMII KRAJOWEJ).	72
FOTOGRAFIA 4. ZDJĘCIE DROGI WOJEWÓDZKIEJ W MIEJSCOWOŚCI BRAŃSK (UL. TADEUSZA KOŚCIUSZKI).	73
FOTOGRAFIA 5. ZDJĘCIE DROGI POWIATOWEJ W MIEJSCOWOŚCI BRAŃSK (UL. JANA KILIŃSKIEGO).	74
FOTOGRAFIA 6. ZDJĘCIE DROGI POWIATOWEJ W MIEJSCOWOŚCI BRAŃSK (UL. BIELSKA).	74
FOTOGRAFIA 7. ZDJĘCIE DROGI GMINNEJ W MIEJSCOWOŚCI BRAŃSK (UL. MILEWSKIEGO).	76
FOTOGRAFIA 8. ZDJĘCIE DROGI GMINNEJ W MIEJSCOWOŚCI BRAŃSK (UL. JAŚMINOWA).	76
FOTOGRAFIA 9. ZDJĘCIE DROGI GMINNEJ W MIEJSCOWOŚCI BRAŃSK (UL. KOŚCIELNA).	77